
HELCOM

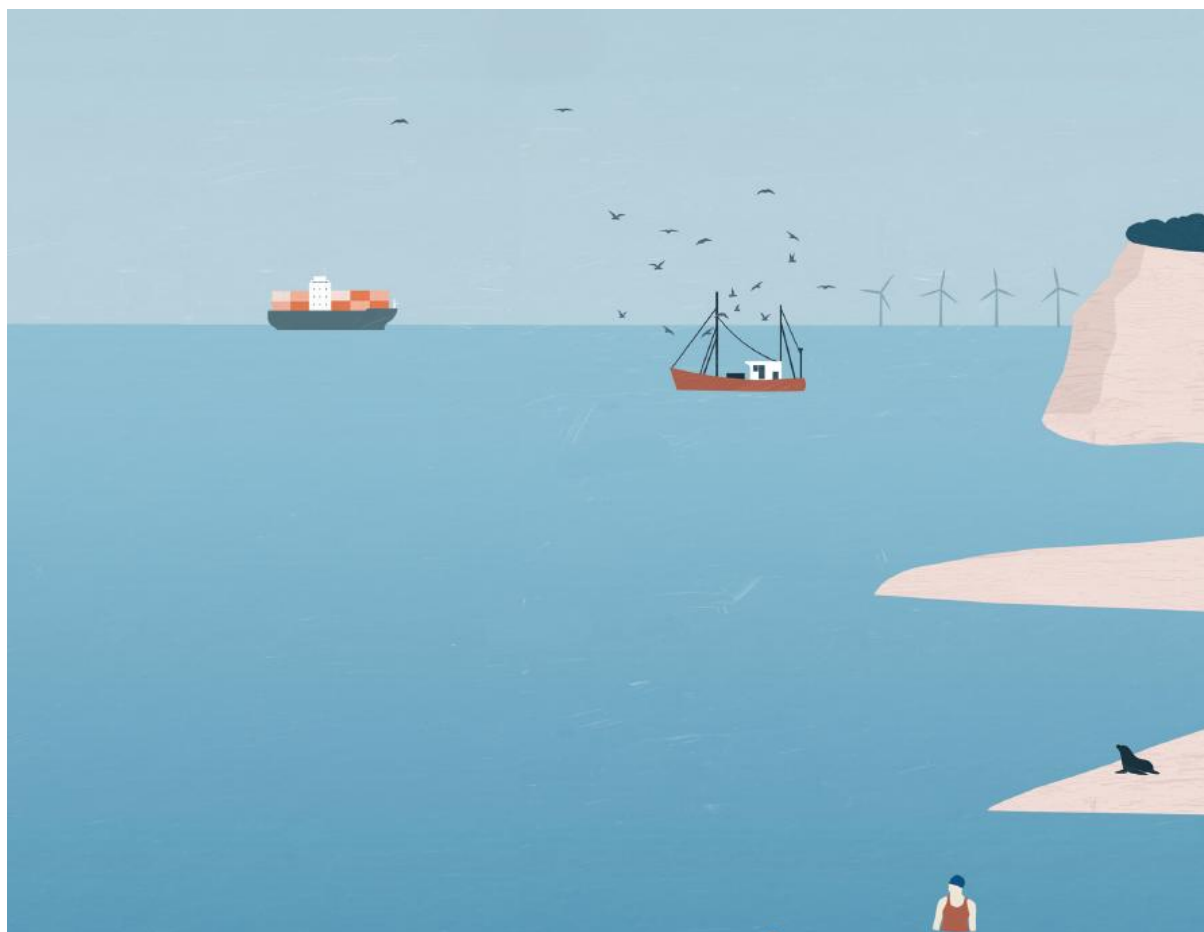

Baltijas jūras rīcības plāns

2021. gada atjauninājums

Baltijas jūras vides aizsardzības
komisija

2021. gada oktobris

helcom.fi

Satura rādītājs

Preambula	3
Apraksts	7
Bioloģiskā daudzveidība	12
Eitrofikācija	21
Bīstamas vielas un piegružojums	30
Darbības jūrā.....	38
Horizontālās tēmas	50
Klimata pārmaiņas.....	52
Uzraudzība.....	53
Jūras telpiskā plānošana.....	54
Ekonomiskā un sociālā analīze.....	54
Karstie punkti	56
Zināšanu apmaiņa un izpratnes vairošana	56
Finansējums	57
Atsauces.....	58

Preambula

1. Komisija, ko pārstāv

- Dānijas Karalistes vides ministrs,
- Igaunijas Republikas Vides ministrijas ģenerālsekretāra vietnieks,
- Somijas Republikas vides un klimata pārmaiņu ministrs,
- Vācijas Federatīvās Republikas Vides, dabas aizsardzības un kodoldrošības ministrijas valsts sekretārs,
- Latvijas Republikas vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrs,
- Lietuvas Republikas vides ministrs,
- Polijas Republikas infrastruktūras ministra vietnieks,
- Krievijas Federācijas dabas resursu un vides ministra vietnieks,
- Zviedrijas Karalistes Ārlietu ministrijas okeāna vēstnieks
- un Eiropas Komisijas vides, okeānu un zivsaimniecības komisārs,

2. ATSAUCAS uz noteikumiem 1992. gada Baltijas jūras reģiona jūras vides aizsardzības konvencijā (Helsinku konvencija);

3. ATKĀRTOTI UZSVER Helsinku konvencijas Līgumslēdzēju pušu apņemšanos atjaunot plaukstošu un noturīgu Baltijas jūras ekosistēmu, kā pausts *HELCOM* vīzijā – “veselīga Baltijas jūras vide ar plašu, harmoniski funkcionējošu bioloģisko komponentu daudzveidību veicina labu vides stāvokli un nodrošina plašas iespējas ilgtspējīgai cilvēku ekonomiskai un sociālai darbībai”;

4. ATZĪST, ka *HELCOM* darba dēļ daudzās jomās ir gūti būtiski vides uzlabojumi, un jo īpaši to, ka 2007. gada Baltijas jūras rīcības plāna īstenošana ir palīdzējusi novērst turpmāku Baltijas jūras vides pasliktināšanos;

5. ATZINĪGI VĒRTĒ to, ka *HELCOM* politika un darbs balstās uz ekosistēmas pieeju un ka Baltijas jūras rīcības plāns ir šīs pieejas praktisks atspoguļojums;

6. tomēr ar lielām bažām **ATZĪMĒ**, ka 2007. gada Baltijas jūras rīcības plānā izvirzītie mērķi netika sasniegti līdz 2021. gadam, kā tas bija paredzēts, un ka Baltijas jūru joprojām nopietni ietekmē dažādas cilvēku darbību izraisītas problēmas;

7. NORĀDA jo īpaši, ka: a) eutrofikācija turpina ievērojami ietekmēt Baltijas jūru; b) bīstamu vielu līmenis joprojām ir paaugstināts vai nav zināms un rada bažas; c) Baltijas jūrā joprojām tiek ieviestas invazīvas sugas; d) jūras pieguļojums rada īpašas bažas; e) cilvēku darbības iespējams kaitē aptuveni pusei no jūras gultnes; f) citas problēmas, piemēram, zemūdens troksnis, kas traucē jūras florai un faunai; g) kopumā nelabvēlīgais Baltijas jūras bioloģiskās daudzveidības aizsardzības stāvoklis ir cilvēku darbību radīts, un šāds stāvoklis ir plaši izplatīts, vairākām sugām joprojām draud izzušana, lielākās novērtēto biotopu daļas stāvoklis ir slikts, un sliktā stāvoklī ir dažādi biotopi un dzīvotnes, kam draud izzušana, kā arī barošanās tīklos vērojamas pasliktināšanās pazīmes;

8. turklāt **ATKĀRTOTI UZSVER**, ka klimata pārmaiņu ietekme uz Baltijas jūru jau ir acīmredzama un ka klimata pārmaiņām arī turpmāk būs arvien lielāka ietekme uz Baltijas jūras ekosistēmu, tāpēc ir vajadzīga vēl stingrāka rīcība, *inter alia* pasaules mērogā, kā noteikts Apvienoto Nāciju Organizācijas Vispārējā konvencijā par klimata pārmaiņām (*UNFCCC*) un

Parīzes nolīgumā;

9. UZSVER nepieciešamību pēc turpmākas izpētes un pielāgojamas pārvaldības, lai mazinātu klimata pārmaiņu ietekmi un stiprinātu Baltijas jūras noturību pret tām, samazinot citas ekosistēmu problēmas, ko radījuši cilvēki, kā arī **UZSVER** nepieciešamību turpmāk pielāgot *HELCOM* politiku un rekomendācijas, ņemot vērā klimata pārmaiņu ietekmi;

10. ATBALSTA *HELCOM* procesu apkopot visus klimata pārmaiņu mazināšanas un pielāgošanās pasākumus, kas izriet no Baltijas jūras rīcības plāna, kurš palīdz īstenot Parīzes nolīgumu, lai 2024. gadā šos pasākumus publicētu *UNFCCC* Pasaules mēroga klimata pasākumu (*NAZCA*) portālā un *HELCOM* tīmekļa vietnē, bet pēc tam ik pēc pieciem gadiem atjauninātu Parīzes nolīguma īstenošanas ietvaros;

11. UZSVER nepieciešamību tiekties pēc laba vides stāvokļa, jo pašreizējais Baltijas jūras vides stāvoklis joprojām nav apmierinošs to problēmu dēļ, ko izraisa cilvēku darbības uz sauszemes un jūrā, kā arī uzsver, ka atveseļošanās vēl nav pietiekama, lai sasniegtu Baltijas jūras rīcības plāna mērķus;

12. UZSVER, ka joprojām ir jānodrošina kuģošanas drošība, lai novērstu nelaimes gadījumus un tādējādi arī mazinātu nejauša piesārņojuma no kuģiem risku;

13. ATGĀDINA par lēmumu, kas pieņemts 2018. gada ministru sanāksmē Briselē, proti, vēlākais, līdz 2021. gadam atjaunināt Baltijas jūras rīcības plānu, lai izstrādātu stingru rīcības plānu, kurā saglabāts vismaz 2007. gada plāna vērienīgums, kurā papildus pašreizējām saistībām, kas izpildāmas līdz 2021. gadam, skatīti jauni jautājumi un kurš tieksies īstenot saskaņoto *HELCOM* vīziju par veselīgu Baltijas jūras vidi;

14. ATGĀDINA arī par deklarāciju, ko ES Baltijas jūras reģiona dalībvalstu vides, jūrlietu ekonomikas, lauksaimniecības un zivsaimniecības ministri un ES vides, okeānu un zivsaimniecības komisārs pieņēma 2020. gada 28. septembrī, apņemoties kopīgi veicināt centienus panākt labu Baltijas jūras vides stāvokli;

15. APSTIPRINA, ka, lai pievērstos visiem attiecīgajiem ekosistēmas aspektiem un jaunajām, ar jūras pārvaldību saistītajām problēmām, atjauninātais Baltijas jūras rīcības plāns balstās uz mērķiem “Baltijas jūra bez eutrofikācijas” un “Baltijas jūra bez bīstamām vielām un pieguļojuma” un uz atbalstu “ekoloģiski ilgtspējīgām darbībām jūrā”, un visa minētā dēļ tiks panākts, ka “Baltijas jūras ekosistēma ir veselīga un noturīga”;

16. ATZĪST, ka izmaksas būtiski ietekmē nevēršanās pret dažādajiem draudiem Baltijas jūras ekosistēmai, un **NORĀDA**, piemēram, ka saskaņā ar jaunāko ziņojumu par “Baltijas jūras stāvokli” aprēķināts, ka tikai brīvā laika pavadīšanas vērtību zudumi vien jūras vides pasliktināšanās dēļ veido 1–2 miljardiem *euro* gadā, un aprēķināts, ka ikgadējie ekonomiskie ieguvumi no būtiskas nevēlamā eutrofikācijas stāvokļa uzlabošanas sasniegtu 4 miljardus *euro* visās attiecīgajās ekonomikas nozarēs;

17. UZSVER sociālekonomiskos ieguvumus no laba Baltijas jūras vides stāvokļa un līdz ar to nepieciešamību īstenot pasākumus un rīcību, kuri ir Baltijas jūras rīcības plānā un kuru mērķis ir panākt labu vides stāvokli;

18. UZSVER, ka laba Baltijas jūras vides stāvokļa panākšana prasīs lielas pūles un pārmaiņas visās ekonomikas nozarēs, kas ietekmē jūru, tostarp lauksaimniecībā, akvakultūrā, zivsaimniecībā, vēja enerģijas ražošanā, tūrismā, loģistikā, jūras transportā un ražošanā, un ka tāpēc cita starpā ir jāuzlabo resursu izmantošanas efektivitāte un jāpārkārtojas uz tīru un ilgtspējīgu aprites ekonomiku un oglekļneitralitāti;

19. UZSVER nepieciešamību integrēt vides mērķus ar sociāli ekonomiskiem mērķiem, lai veicinātu ilgtspējīgu attīstību, un **UZSVER**, ka visā reģionā ir nepieciešama saskaņota teritoriālā plānošana attiecībā uz cilvēku darbībām jūrā un ka šajā plānošanā ir jāpiemēro ekosistēmas pieeja;

20. UZSVER, ka strādājot, lai panāktu labu vides stāvokli, joprojām ir nepieciešama cieša reģionāla un starpnozaru sadarbība, kurā iesaistītas attiecīgās starptautiskās, Eiropas un valstu organizācijas, valsts finanšu iestādes, zinātniskās un pētniecības iestādes, pilsoniskā sabiedrība un privātais sektors, tostarp bankas un apdrošināšanas uzņēmumi;

21. ATZĪST starpvaldību organizāciju un nevalstisko organizāciju pozitīvo ieguldījumu Baltijas jūras saglabāšanā un aizsardzībā, kā arī virzībā uz jūras preču un pakalpojumu apdomīgu izmantošanu;

22. ar gandarījumu **ATZĪMĒ**, ka atjauninātais Baltijas jūras rīcības plāns tika izstrādāts līdzdalību veicinošā un pārredzamā veidā, iesaistot visas atbilstošās ieinteresētās puses;

23. ATZINĪGI VĒRTĒ to, ka atjauninātais Baltijas jūras rīcības plāns ir balstīts uz piesardzības principu un attiecīgiem zinātniskiem pētījumiem, ka tas visos līmeņos veicina zināšanu apmaiņu starp zinātni un politiku un pienācīgi ņem vērā to pasākumu ekonomisko un sociālo ietekmi, kas veicami plānā izvirzīto mērķu sasniegšanai;

24. ATKĀRTO HELCOM Līgumslēdzēju pušu apņemšanos īstenot ilgtspējīgas attīstības programmu 2030. gadam, kā arī Globālo bioloģiskās daudzveidības satvaru laikposmam pēc 2020. gada, kas pieņemts saskaņā ar Konvenciju par bioloģisko daudzveidību, un iesaistīties citos attiecīgos reģionālos un globālos procesos, kā arī **UZSVER HELCOM** lomu reģionālo centienu vadīšanā šajā sakarā, kā arī tās svarīgo un atzīto ieguldījumu starptautiskā okeānu pārvaldībā;

25. ATKĀRTOTI NORĀDA, ka ar Baltijas jūras rīcības plānu saistītais darbs ir jākoordinē un jāsaņā ar dažādiem politiskiem instrumentiem un pašreizējām iniciatīvām starptautiskā, Eiropas, reģionālā un valstu līmenī, tostarp jo īpaši ar ES Jūras stratēģijas pamatdirektīvu, Eiropas zaļo kursu un visiem citiem atbilstošajiem ES tiesību aktiem un programmām, kā arī ar visiem atbilstošajiem Krievijas Federācijas tiesību aktiem un politiku, piemēram, Jūras doktrīnu un Krievijas Federācijas jūrniecības darbību attīstības stratēģiju līdz 2030. gadam;

26. ATKĀRTOTI APSTIPRINA, ka tiks regulāri sekots līdzi tam, kā tiek īstenota atjauninātajā Baltijas jūras rīcības plānā paredzētā rīcība, un tiks novērtēta pasākumu efektivitāte, izmantojot atbilstošus rādītājus, lai parādītu virzību uz mērķu sasniegšanu un, ja nepieciešams, pielāgotu pasākumus mērķu sasniegšanai;

27. ATZĪST, ka uzdevumi vides jomā, kas izvirzīti dažādos pašreizējā Baltijas jūras rīcības plāna segmentos, ir balstīti uz labākajām izstrādes laikā pieejamajām zināšanām, un, atbilstoši pielāgojamās pārvaldības principiem, minētie uzdevumi ir periodiski jāpārskata un jāpārstrādā,

īstenojot saskaņotu pieeju un izmantojot visjaunāko informāciju;

28. PIEKRĪT grozīt Konvencijas III pielikuma II daļu “Lauksaimniecības radītā piesārņojuma novēršana”, un tādēļ pieņem *HELCOM* rekomendāciju 42-43/2;

29. ATZĪST, ka nepieciešamības gadījumā visu Konvencijas pielikumu, tostarp III pielikuma, saturs jāpārskata atbilstoši Konvencijas noteikumiem, ņemot vērā labāko pieejamo zinātnisko informāciju, kā arī visjaunāko informāciju;

30. PIEKRĪT atjaunināt reģionālo rīcības plānu par jūras piegružojumu, un šajā nolūkā pieņem *HELCOM* rekomendāciju 42-43/3;

31. PIEKRĪT pieņemt šādus dokumentus:

- Baltijas jūras reģionālo barības vielu pārstrādes stratēģiju;
- Reģionālo jūras telpiskās plānošanas ceļvedi 2021.–2030. gadam;
- *HELCOM* zinātnes programmu;
- *HELCOM* vadlīnijas pasākumiem iekšējo barības vielu rezervju pārvaldībai;

32. UZSVER, ka spēkā esošās *HELCOM* rekomendācijas nezaudē spēku arī pēc šā Baltijas jūras rīcības plāna pieņemšanas;

33. PIEKRĪT īstenot visas atjauninātajā Baltijas jūras rīcības plānā paredzētās darbības un ievērot noteiktās saistības līdz plānā norādītajiem datumiem, lai, vēlākais, līdz 2030. gadam kopumā pabeigtu Baltijas jūras rīcības plāna īstenošanu;

34. NESKAROT valstu tiesību aktus, starptautiskos nolīgumus un Eiropas Savienības tiesību aktus, kā arī Krievijas Federācijas tiesību aktus un cenšoties panākt sinerģiju ar tiem;

35. PIEŅEM ŠO ATJAUNINĀTO BALTIJAS JŪRAS RĪCĪBAS PLĀNU, KURA MĒRĶIS IR PANĀKT LABU BALTIJAS JŪRAS VIDES STĀVOKLI.

Lībekā, Vācijā, 2021. gada 20. oktobrī

Apraksts

Baltijas jūras rīcības plāns (BJRP) ir stratēģiska *HELCOM* pasākumu un darbību programma laba jūras vides stāvokļa sasniegšanai, lai galu galā panāktu veselīgu Baltijas jūras stāvokli.

Sākotnēji pieņemtajā BJRP, ko *HELCOM* Līgumslēdzējas puses – deviņas Baltijas jūras reģiona valstis un Eiropas Savienība – sākotnēji pieņēma *HELCOM* ministru sanāksmē 2007. gada 15. novembrī Krakovā, Polijā, bija noteikts, ka 2021. gads ir mērķa gads, līdz kuram jāpanāk labi jūras ekoloģiskās kvalitātes rādītāji. Tomēr jau 2018. gadā rezultāti, kas sniegti ziņojumā par Baltijas jūras stāvokli laikā no 2011. gada līdz 2016. gadam, liecināja, ka šis mērķis netiks sasniegts.

Atjauninātā BJRP pamatā ir sākotnējais BJRP, un tajā saglabāts tāds pats vērienīgums. Tāpat tajā saglabāti visi pasākumi, par kuriem iepriekš panākta vienošanās un kuri vēl jāīsteno, kā arī papildus minēti jauni pasākumi pašreizējo centienu stiprināšanai un aktuālo problēmu risināšanai.

Nemot vērā *HELCOM* vīziju “veselīga Baltijas jūras vide ar plašu, harmoniski funkcionējošu bioloģisko komponentu daudzveidību veicina labu ekoloģisko stāvokli un nodrošina plašas iespējas ilgtspējīgai ekonomiskai un sociālai darbībai”, atjauninātais BJRP ir iedalīts četros segmentos, kuros izvirzīti konkrēti mērķi (1. attēls):

- **bioloģiskā daudzveidība**, izvirzot mērķi panākt “veselīgu un noturīgu Baltijas jūras ekosistēmu”;
- **eitrofikācija**, izvirzot mērķi “Baltijas jūra bez eitrofikācijas”;
- **bīstamas vielas un piegružojums**, izvirzot mērķi panākt “Baltijas jūru bez bīstamām vielām un piegružojuma”;
- **darbības jūrā**, izvirzot mērķi panākt “ekoloģiski ilgtspējīgas darbības jūrā”.

Katrs no šiem četriem segmentiem ir strukturēts atbilstoši atjauninātajiem *HELCOM* ekoloģiskajiem un pārvaldības mērķiem un ietver konkrētus pasākumus un rīcību, kas īstenojama, vēlākais, līdz 2030. gadam. Segmentu sadalījuma mērķis ir atspoguļot problēmas, kas rodas no sauszemes (“Eitrofikācija” un “Bīstamas vielas un piegružojums”) un darbībām jūrā (“Darbības jūrā”), kā arī no vides stāvokļa (“Bioloģiskā daudzveidība”).

Šie segmenti ir savstarpēji saistīti: bioloģiskās daudzveidības segmentā izvirzītā mērķa sasniegšana ir atkarīga arī no to darbību sekmīgas īstenošanas, kas iekļautas pārējos trīs segmentos.

Turklāt sadaļā par horizontāliem jautājumiem ir aplūkoti transversāli jautājumi, tostarp klimata pārmaiņas, uzraudzība, jūras telpiskā plānošana, ekonomiskā un sociālā analīze, zināšanu apmaiņa un izpratnes vairošana, karstie punkti un finansējums.

Turklāt visos segmentos iekļautie pasākumi ir paredzēti, lai stiprinātu Baltijas jūras vispārējo noturību, tādējādi uzlabojot tās spēju reaģēt uz klimata pārmaiņu sekām.

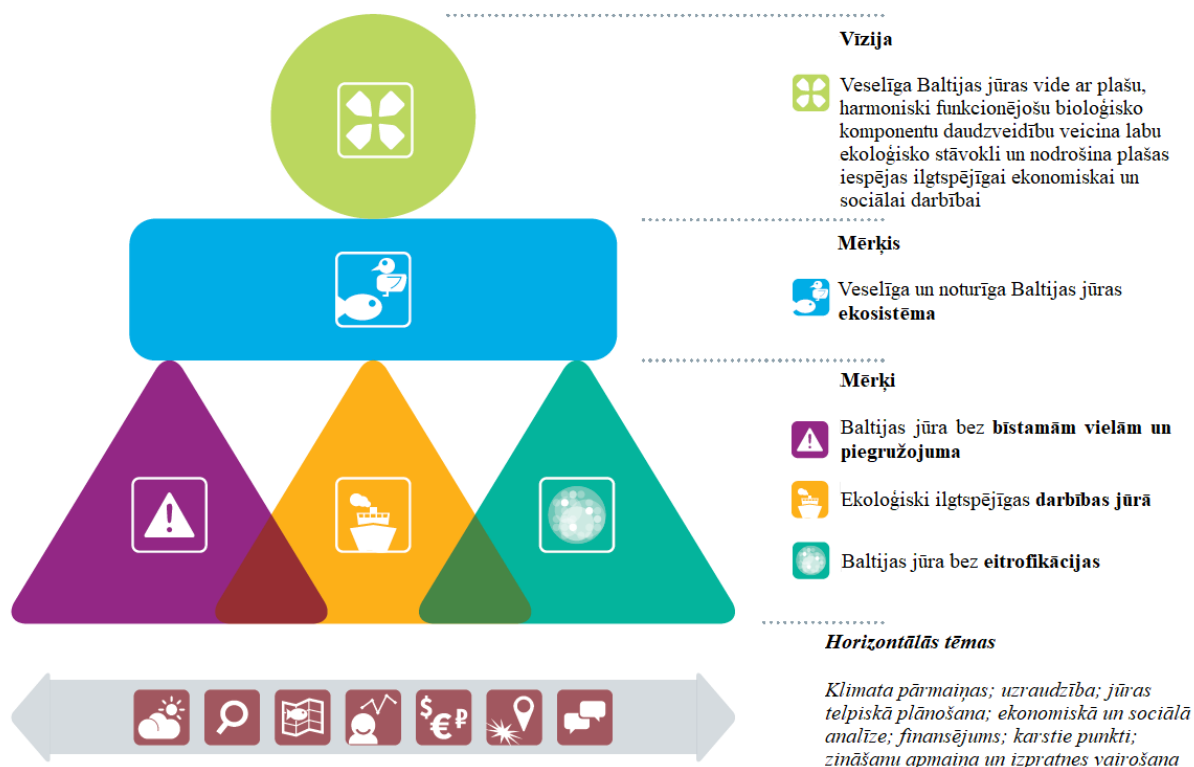
BJRP īstenošana

Atjauninātajā BJRP iekļauto darbību īstenošana tiks pārraudzīta, izmantojot *HELCOM* pārlūka tiešsaistes rīku. Pirmo reizi par īstenošanas pasākumiem ziņos 2025. gadā, bet otro reizi – 2029. gadā. *HELCOM* pārlūkā ir arī informācija par to, kuras darbības palīdz sasniegt pārvaldības mērķi.

Lai uzraudzītu jūras vides stāvokļa izmaiņas un mērītu virzību uz BJRP mērķu, uzdevumu un mērķrādītāju sasniegšanu, *HELCOM* arī turpmāk veiks regulārus uzraudzības novērtējumus.

HELCOM ministru sanāksmju uzdevums ir pārskatīt virzību BJRP darbību īstenošanā un BJRP mērķu, uzdevumu un mērķrādītāju sasniegšanā. Turklāt ar ministru sanāksmēs pieņemtajām

ministru deklarācijām var papildināt BJRP darbības, lai nodrošinātu, ka BJRP īstenošana ir aktuāla un būtiska visā tā pastāvēšanas laikā.

1. attēls. Atjauninātā BJRP struktūra, tostarp vīzija un mērķi

Kā lasīt BJRP?

Katrā segmentā ir tekstlodziņš ar tālāk minēto informāciju.

Klimata pārmaiņu sekas – katrā no četriem segmentiem ir attēls, kurā parādīti fizikāli ķīmiskie parametri, kurus tieši ietekmē klimata pārmaiņas. Savukārt izmaiņas šajos parametros ietekmē segmentā aplūkotās tematikas un tēmas. Plašāka informācija par parametriem un klimata pārmaiņu radīto ietekmi uz Baltijas jūras ekosistēmu un sabiedrību ir pieejama dokumentā “Climate Change in the Baltic Sea 2021 Fact Sheet” [2021. gada faktu lapa “Klimata pārmaiņas Baltijas jūrā”].

Saistītie Apvienoto Nāciju Organizācijas ilgtspējīgas attīstības mērķi (IAM) – katrā segmentā ir iekļauts to IAM saraksts, kas ir saistīti ar attiecīgajā segmentā aplūkotajām tematikām un tēmām.

Aplūkotās problēmas – katrā segmentā ir vizuāli attēlotas galvenās problēmas, uz kurām attiecas BJRP ietvertās darbības (2. attēls).

Aplūkotās darbības – katrā segmentā ir vizuāli attēlotas galvenās cilvēku darbības, kuras rada problēmas vai tieši ietekmē Baltijas jūras stāvokli un uz kurām attiecas BJRP ietvertās darbības (2. attēls).

Mērķi

Ekoloģiskie mērķi kopumā atspoguļo vēlamā vides stāvokli.

Pārvaldības mērķi apraksta tādas vēlamās pārmaiņas attiecībā uz problēmām vai saglabāšanas stāvokli, kas notiktu darbību un pasākumu īstenošanas dēļ.

Virzību uz šo mērķu sasniegšanu uzraudzīs, ņemot vērā *HELCOM* rādītājus un novērtējumus vai mērķus, kas sasniedzami attiecībā uz problēmām, ja tādi būs pieejami.

Darbības

Kodifikators – visām BJRP paredzētajām darbībām, lai uz tām būtu vieglāk atsaukties, tiek piešķirti kodi.

Saistība ar citos segmentos paredzētajām darbībām – segmentos ir sniegta norāde uz saistītajām darbībām, un pie katras darbības, ja nepieciešams, ir norādīts tās darbības kods, ar kuru tā ir saistīta.

Papildu informācija par darbībām atrodama atsevišķā apliecinotā dokumentā. Daļa darbību ir pašreizējās *HELCOM* saistības, kas izriet no 2007. gada BJRP vai vēlākām ministru deklarācijām. *HELCOM* pārlūks sniedz informāciju par darbību izcelsmi.

Atsauces

Sniegtā informācija ir balstīta uz *HELCOM* novērtējumiem un ziņojumiem, kas uzskaitīti šā dokumenta beigās.

Galvenās problēmas	Galvenās darbības
 Sugu traucēšana	 Zivju un čaulgliemju ieguve
 Ieguve un zivju piezveja	 Transports – kuģniecība
 Fizisks kaitējums jūras gultnei	 Tūrisms un atpūtas pasākumi
 Zīdītāju un putnu piezveja	 Medības un populāciju kontrole
 Fizisks jūras gultnes zudums	 Iekārtas atklātā jūrā
 Mērķtiecīga ieguve, putnu un zīdītāju mirstība vai ievainošana	 Naftas un gāzes ieguve
 Barības vielu ieplūde	 Jūras un piekrastes būvniecība

	Bīstamu vielu ieplūde		Jūras gultnes morfoloģijas pārstrukturēšana
	Piegružojuma ieplūde		Derīgo izrakteņu ieguve
	Antropogēnā trokšņa ieplūde		Lauksaimniecība
	Svešu sugu ienākšana vai izplatīšanās		Notekūdeņi
			Transports – sauszeme
			Akvakultūra
			Cietie atkritumi
			Transporta infrastruktūra – kuģniecība
			Vēsturiskā munīcija un bīstami nogrimuši priekšmeti
			Pāļu dzīšana un sprādzieni civiliem mērķiem

2. attēls. Galvenās problēmas (kreisā kolonna) un darbības (labā kolonna), kas aplūkotas Baltijas jūras rīcības plānā

Eiropas Savienības politika un tiesību akti, ar kuriem atbalsta Baltijas jūras rīcības plāna īstenošanu

BJRP mērķi un darbības atbilst galvenajām Eiropas politikas jomām un jo īpaši Eiropas zaļajam kursam, kas ietver ES Biodaudzveidības stratēģiju, ES stratēģiju “No lauka līdz galdam”, Nulles piesārņojuma rīcības plānu, ES atkrastes enerģijas stratēģiju, aprites ekonomikas rīcības plānu un ES ilgtspējīgas un viedas mobilitātes paketi.

Konkrētāk – galvenais atbalsta instruments ir Jūras stratēģijas pamatdirektīva (*MSFD*), kurā tiek atzīta un veicināta reģionālā sadarbība. Tāpat kā attiecībā uz Helsinku Konvenciju un BJRP, arī Jūras stratēģijas pamatdirektīvas pamatā ir integrēta pieeja, kas balstīta uz ekosistēmām un kuras mērķis ir jūras ūdeņos sasniegt “labu vides stāvokli”. Citi

Krievijas Federācijas politika un tiesību akti, ar kuriem atbalsta Baltijas jūras rīcības plāna īstenošanu

Krievijas tiesību akti atbilst starptautiskajām saistībām, un tajos ņem vērā kopīgas stratēģijas, tostarp BJRP. Tas ir būtisks Krievijas Federācijas pamatdokumentu elements. Minētie pamatdokumenti ietver Federālo likumu par vides aizsardzību, Ūdens kodeksu, Krievijas Federācijas Valsts politikas pamatu vides attīstības jomā laikposmam līdz 2030. gadam un Krievijas Federācijas Jūrniecības darbību attīstības stratēģiju laikposmam līdz 2030. gadam.

Konkrētāk, galvenie Krievijas tiesību akti un likumdošanas dokumenti, kas ietver paziņojumus par atbalsta darbībām, ar kurām īsteno BJRP, ir uzskaitīti tālāk.

- Federālais likums par vides aizsardzību
- Federālais likums par ekoloģisko

ES tiesību akti, kas sekmē BJRP īstenošanu, ir uzskaitīti tālāk.

- Ūdens pamatdirektīva
- Nitrātu direktīva
- Komunālo notekūdeņu attīrīšanas direktīva
- Rūpniecisko emisiju direktīva
- Direktīva par vienreizlietojamo plastmasu
- Putnu direktīva un Dzīvotņu direktīva
- ES Baltijas jūras reģiona stratēģijas rīcības plāns
- Jūras telpiskās plānošanas direktīva
- Atkritumu pamatdirektīva
- Ostas atkritumu pieņemšanas iekārtu direktīva
- Sēra direktīva
- Kopēja zivsaimniecības politika
- Kopēja lauksaimniecības politika

- pārbaudi. Prasības materiāliem par ietekmes uz vidi novērtējumu
- Federālais likums par ražošanas un patēriņa radītajiem atkritumiem
- Federālais likums par zivsaimniecību un ūdens bioloģisko resursu aizsargāšanu
- Federālais likums par gaisa aizsardzību
- Federālais likums par siltumnīcefekta gāzu emisiju ierobežošanu
- Federālais likums par aizsargājamām dabas teritorijām
- Federālais likums par Krievijas Federācijas iekšējiem ūdeņiem, teritoriālajiem ūdeņiem un piekrastes ūdeņiem
- Federālais likums par Krievijas Federācijas kontinentālo šelfu
- Federālais likums par jūras dibena dzīļu (derīgo izrakteņu) izmantošanu
- Krievijas Federācijas Ūdens kodekss
- Krievijas Federācijas Mežu kodekss
- Krievijas Federācijas ekoloģiskās drošības stratēģija laikposmam līdz 2025. gadam
- Valsts politikas pamats vides attīstības jomā Krievijā laikposmam līdz 2030. gadam
- Ūdens stratēģija līdz 2020. gadam
- Dzīvnieku, augu un sēņu reto un apdraudēto sugu aizsardzības stratēģija laikposmam līdz 2030. gadam
- Krievijas Federācijas Jūrniecības darbību attīstības stratēģija laikposmam līdz 2030. gadam
- Rūpniecības attīstības stratēģija ražošanas un patēriņa radīto atkritumu apstrādei, pārstrādei un neitralizēšanai laikposmam līdz 2030. gadam
- Krievijas Federācijas Zivsaimniecības kompleksa attīstības stratēģija laikposmam līdz 2030. gadam
- Krievijas Federācijas klimata doktrīna

Bioloģiskā daudzveidība

Mērķis bioloģiskās daudzveidības jomā

“Veselīga un noturīga Baltijas jūras ekosistēma”

Ekoloģiskie mērķi

- Visu vietējo sugu populācijas ir dzīvotspējīgas
- Dabiska dzīvotņu un ar tām saistīto sabiedrību izplatība, sastopamība un kvalitāte
- Funkcionējoši, veselīgi un noturīgi barošanās tīkli

Pārvaldības mērķi

- Efektīvi pārvaldīts un ekoloģiski saskanīgs aizsargājamo jūras teritoriju tīkls
 - Samazināt tādus traucējumus sugām, to dzīvotnēm un migrācijas ceļiem, ko rada cilvēku darbības
 - Cilvēku darbību, tostarp medību, zvejas un nejaušas piezvejas, izraisīta mirstība neapdraud jūras floras un faunas dzīvotspēju
 - Efektīvi un saskaņoti apdraudēto sugu, dzīvotņu, biotopu un biotopu kompleksu saglabāšanas plāni un pasākumi
 - Samazināt vai novērst cilvēku radītās problēmas, kas izraisa nestabilitāti barošanās tīklā
-

Bioloģiskās daudzveidības segments

Veselīga un noturīga Baltijas jūras ekosistēma

Pašreizējais stāvoklis

Baltijas jūrā bioloģiskā daudzveidība samazinās to problēmu dēļ, ko izraisa dažādas cilvēku darbības, un situāciju vēl vairāk saasina klimata pārmaiņas. Lielākā daļa zivju, putnu un jūras zīdītāju sugu, kā arī bentisko un pelaģisko dzīvotņu Baltijas jūrā pašlaik nav veselīga. Tiek uzskatīts, ka Baltijas jūrā gandrīz 100 makrosugām (sugām, kas redzamas ar neapbruņotu aci), kas ir aptuveni 3,5 procenti no visām Baltijas jūras makrosugām, draud reģionāla izmiršana, turklāt aizvien plašākas un biežāk novērojamas ir pazīmes, kas liecina par barošanās tīkla un ekosistēmu līmeņa pasliktināšanos. Īpašas bažas rada dažādu piekrastes dzīvotņu pakāpeniska degradācija, jo tās vismaz kādā dzīves cikla posmā ir svarīgas lielākajai daļai Baltijas jūras sugu, un tādu teritoriju plašums, kuras atrodas jūras gultnes tuvumā un kurās ir zems skābekļa saturs. Turklāt ietekme uz bioloģisko daudzveidību ierobežo iespējamās sociālekonomiskās ieguvumus, ko varam gūt no Baltijas jūras ekosistēmas.

Daudzas plaši izplatītas vai ilgstošas problēmas tālejoši ietekmē gan atsevišķas sugas, gan ekosistēmas. Lai gan nesen īstenotie pasākumi var veicināt uzlabošanos turpmākajos gados, ļoti svarīgi ir turpināt un pastiprināt centienus uzlabot bioloģiskās daudzveidības stāvokli. Lai uzlabotu bioloģiskās daudzveidības stāvokli Baltijas jūrā, ļoti svarīgi ir veikt visas darbības, kas vērstas uz darbībām jūrā (tostarp zveju) un eitrofikāciju, kā arī bīstamām vielām un piegriezumiem. Ņemot vērā to, ka daudzās cilvēku darbības, kas ietekmē Baltijas jūru, rada aizvien lielākas vispārējas problēmas un pieaugošas līdzšinējās sekas, aizsardzība ir steidzami nepieciešama daudzām sugām un dzīvotnēm, un līdztekus problēmu mazināšanai ir jāveic arī pastiprinātas saglabāšanas darbības. Šajā sakarā galvenais visaptverošais aspekts ir ekosistēmas pieejas piemērošana šo dažādo problēmu pārvaldībai un kumulatīvajai ietekmei.

Vēlamais stāvoklis

Baltijas jūras rīcības plāna (BJRP) galīgais mērķis attiecībā uz bioloģisko daudzveidību un ekosistēmām ir panākt, ka Baltijas jūras ekosistēma ir veselīga un noturīga. To veicina tāda cilvēku darbību pārvaldība, kuras pamatā ir ekosistēmas principi. Tas ir aprakstīts ar savstarpēji papildinošiem un savstarpēji saistītiem ekoloģiskiem mērķiem, un šie mērķi ir panākt, ka:

- visu vietējo sugu populācijas ir dzīvotspējīgas;
- dzīvotņu un ar tām saistīto sabiedrību izplatība, sastopamība un kvalitāte ir dabiska;
- barošanās tīkli ir funkcionējoši, veselīgi un noturīgi.

Ekosistēma ir veselīga un noturīga, ja tā, neraugoties uz nelabvēlīgiem ārējiem faktoriem, var laika gaitā saglabāt savas sugas un sabiedrības. Tas ietver populācijas, kuru vecums un telpiskā izplatība atbilst to dabiskajām robežām, un galvenās ekosistēmas funkcijas un procesus, kas tiek dabiski uzturēti saistītā sugu un dzīvotņu tīklā. Lai nodrošinātu sugu un populāciju dzīvotspēju un ilglaicīgu pastāvēšanu, ir jānodrošina tādu dabisko dzīvotņu pienācīga kvalitāte, izplatība un sastopamība, kas spēj atbalstīt sabiedrības, kuras tajās mīt. Katrs no šiem pamatelementiem stiprina barošanās tīklu funkcionalitāti, veselību un noturību, galu galā aizsargājot ekosistēmas integritāti un ilgtermiņa ilgtspēju kopumā.

Mērķis bioloģiskās daudzveidības jomā

“Veselīga un noturīga Baltijas jūras ekosistēma”

Klimata pārmaiņu sekas, kas ietekmē bioloģisko daudzveidību

Aplūkotās problēmas

Aplūkotās darbības

Aplūkotie IAM

- 14.2. Līdz 2020. gadam ilgtspējīgi pārvaldīt un aizsargāt jūras un piekrastes ekosistēmas, lai izvairītos no būtiskas negatīvas ietekmes, tostarp, stiprinot ekosistēmu noturību, un veiktu to atjaunošanas pasākumus, kuru mērķis ir nodrošināt veselīgus un produktīvus okeānus.

- 14.5. Līdz 2020. gadam saglabāt vismaz 10 procentus piekrastes un jūras teritoriju saskaņā ar valsts un starptautiskajiem tiesību aktiem un pamatojoties uz vislabāko pieejamo zinātnisko informāciju.

Plašāka informācija par saistību ar citiem līgumiem, kas saistīti ar bioloģisko daudzveidību, atrodama 20. lpp.

Saistība ar citiem segmentiem

- Veselīga un noturīga Baltijas jūras ekosistēma ir Baltijas jūras rīcības plāna galīgais mērķis, attiecībā pret kuru vērtē visu tajā iekļauto darbību rezultātus.

- Lai sasniegtu mērķi “Veselīga un noturīga Baltijas jūras ekosistēma”, ir jāsasniedz visu pārējo segmentu mērķi.

Vēlamā stāvokļa sasniegšana: pārvaldības mērķi

Lai sasniegtu vēlamo stāvokli, attiecībā uz bioloģisko daudzveidību ir noteikti šādi pārvaldības mērķi:

- efektīvi pārvaldīts un ekoloģiski saskanīgs aizsargājamo jūras teritoriju tīkls;
- samazināt tādas traucējumus sugām, to dzīvotnēm un migrācijas ceļiem, ko rada cilvēku darbības;
- mirstība, ko izraisa cilvēku darbības, tostarp medības, zveja un nejauša piezveja, neapdraud jūras floras un faunas dzīvotspēju;
- efektīvi un saskaņoti apdraudēto sugu, dzīvotņu, biotopu un biotopu kompleksu saglabāšanas plāni un pasākumi;
- samazināt vai novērst cilvēku darbību ietekmi, kas izraisa nestabilitāti barošanās tīklā.

Bioloģiskās daudzveidības segmenta pārvaldības mērķi ir vērsti gan uz saglabāšanu, gan atjaunošanu. Atjaunotas un pienācīgi aizsargātas jūras ekosistēmas piekrastes kopienām un

reģionam kopumā sniedz būtiskus ieguvumus veselības, sociālajā un ekonomiskajā ziņā. Tomēr, lai sasniegtu bioloģiskās daudzveidības segmentā izvirzīto mērķi un uzdevumus, ir jāpārvalda cilvēku darbības un no tām izrietošās problēmas. Tātad bioloģiskās daudzveidības segmentā noteikto mērķu un uzdevumu sasniegšana ir cieši saistīta ar visos pārējos segmentos paredzēto darbību sekmīgu īstenošanu.

Tāpēc, lai nodrošinātu bioloģiskās daudzveidības segmentā ietverto saistību sekmīgu īstenošanu, ir svarīgi nodrošināt pielāgojamu pārvaldību, kuras pamatā ir ekosistēmas principi un kurai ir integrēts skatījums uz cilvēku darbību pārvaldību. Šajā nolūkā *HELCOM* visā BJRP īstenošanas laikā centīsies precizēt, kā tas var palīdzēt nodrošināt tādas pārvaldības operacionalizāciju, kuras pamatā ir ekosistēmas principi.

Turklāt pielāgojama pārvaldība tiks iekļauta, pārskatot un grozot pašreizējās *HELCOM* saistības, kas cieši saistītas ar bioloģiskās daudzveidības segmenta pārvaldības mērķiem, lai nodrošinātu, ka to saturs ir saskanīgs ar jaunām reģionālām darbībām un globālām iniciatīvām, un lai vēl vairāk stiprinātu mērķus un vērienīgumu. Tostarp (bet ne tikai) minētajā ietilpst Rekomendācijas 35/1 pārskatīšana un iespējama grozīšana līdz 2023. gadam un *HELCOM* vadlīnijas par *HELCOM* aizsargājamo jūras teritoriju (AJT) plānošanu un noteikšanu līdz 2025. gadam.

Rīcība bioloģiskās daudzveidības jomā

Bioloģiskās daudzveidības mērķu un uzdevumu sasniegšana ir iespējama, īstenojot tālāk minēto.

Kods	Rīcība
Tematika: telpiskās aizsardzības pasākumi	
B1.	Vēlākais, līdz 2030. gadam izveidot noturīgu, reģionāli saskanīgu, efektīvu un taisnīgi pārvaldītu, ekoloģiski reprezentatīvu un labi savienotu <i>HELCOM</i> aizsargājamo jūras teritoriju (AJT) sistēmu, ko atbalsta tie citi telpiskās aizsardzības pasākumi, ko īsteno saskaņā ar alternatīviem jūras aizsardzības režīmiem un kas var veicināt tīkla saskaņotību. Ja tas ir zinātniski pamatoti, īpaša uzmanība jāpievērš piekrastes apgabaliem, kas atrodas aiz teritoriālajiem ūdeņiem. Aizsargājamo jūras teritoriju tīkls: – aptvers vismaz 30 % no Baltijas jūras teritorijas, no kurām vismaz 1/3 būs stingri aizsargāta. Citus iedarbīgus, konkrētai teritorijai paredzētus aizsardzības pasākumus (<i>OECM</i>) varētu ieskaitīt 30 % mērķos tikai tad, ja tie atbilst vismaz <i>OECM</i> kritērijiem, par kuriem panākta vienošanās Konvencijā par bioloģisko daudzveidību (KBD); – ja tas ir zinātniski pamatoti, apsvērs iespēju aizsargājamajās jūras teritorijās iekļaut zonas, kas nav izmantojamas un kas var kalpot arī kā zinātniskās atskaites zonas; – paplašinās aizsardzības pasākumus, lai aktīvi iekļautu bioloģiskajai daudzveidībai un ekosistēmu noturībai īpaši svarīgas teritorijas, tostarp svarīgus ekosistēmas elementus, piemēram, sugas vai zonas, kas atzītas par ekoloģiski nozīmīgām, ņemot vērā ekosistēmas funkciju/ ekosistēmu pakalpojumu nodrošināšanu un dzīvotņu lieltipus, bet kas var nebūt retas vai apdraudētas. Saistība ar citos segmentos paredzēto rīcību
B2.	Līdz 2022. gadam vienoties par kopēju izpratni attiecībā uz citu iedarbīgu, konkrētai teritorijai paredzētu aizsardzības pasākumu (<i>OECM</i>) kritērijiem un to izmantošanu <i>HELCOM</i>, pamatojoties uz definīcijām, par kurām panākta vienošanās Konvencijā par bioloģisko daudzveidību (KBD) un ES, un noteikt, kā ar <i>OECM</i> var sekmēt Baltijas jūras

	aizsargājamo teritoriju tīkla saskanību. Līdz 2025. gadam noteikt <i>OECM</i> Baltijas jūras reģionā.
Tēma: telpiskās aizsardzības pārvaldība	
B3.	Līdz 2030. gadam stiprināt aizsargājamo Baltijas jūras teritoriju tīkla pārvaldību, pārvaldības pasākumos ieviešot galvenos elementus (tostarp, bet ne tikai, šeit uzsvērtos elementus), kuru mērķis ir palielināt aizsardzības efektivitāti, tostarp sniedzot atbalstu aizsargājamo Baltijas jūras teritoriju pārvaldniekiem, palielinot jaudu, piemēram, ar ikgadējiem darbsemināriem. Līdz 2023. gadam atjaunināt un līdz 2025. gadam piemērot <i>HELCOM</i> aizsargājamo jūras teritoriju pārvaldības pamatnostādnes, galveno uzmanību pievēršot: a) novērtējumiem un novērtēšanas metodikai, kā arī pārvaldības efektivitātes struktūrām; b) kvantitatīvu aizsardzības mērķu noteikšanai; c) efektīviem aizsardzības pasākumiem, ar kuriem samazina problēmas; d) tādu rādītāju izstrādei, ar kuriem uzraudzīt pārvaldības darbības rezultātus un aizsardzības raksturlielumu statusu; e) kopējas uzraudzības stratēģijas izveidei, kā arī aizsardzības raksturlielumu un ietekmes novērtēšanai; f) pielāgojamai pārvaldībai. Saistība ar citos segmentos paredzēto rīcību
B4.	Līdz 2026. gadam valsts līmenī nodrošināt, ka aizsargājamo jūras teritoriju (AJT) pārvaldības plāni un/vai pasākumi ir juridiski saistoši, kā arī nodrošināt piemērotu iestāžu izveidi atbilstības nodrošināšanai, lai sasniegtu to aizsardzības mērķus.
B5.	Izstrādāt un īstenot efektīvus pārvaldības pasākumus, tostarp pasākumus atbilstības/kontroles pasākumu nodrošināšanai un zvejas ietekmes aizsargājamās jūras teritorijās samazināšanai, lai palīdzētu sasniegt to aizsardzības mērķus, kā arī dalīties ar informāciju par šiem pasākumiem. Saistība ar citos segmentos paredzēto rīcību
Tēma: aizsargājamo jūras teritoriju (AJT) tīkla saskanība	
B6.	Aizsargājamo jūras teritoriju tīkla saskanība tiks periodiski izvērtēta vismaz reizi desmit gados, un nākamais šāds novērtējums tiks veikts līdz 2025. gadam. Līdz 2027. gadam saskanības novērtējuma rezultāti izmantojami, lai veiktu atbilstošus pasākumus bioloģiskās daudzveidības aizsardzības un noturības nodrošināšanai, kā arī lai noteiktu iespējamo nepieciešamību paplašināt telpisko saglabāšanu saskanības uzlabošanai.
B7.	Nodrošināt, ka līdz 2030. gadam <i>HELCOM</i> aizsargājamo jūras teritoriju tīkls cita starpā nodrošina īpašu aizsardzību tām sugām un biotopiem, kas <i>HELCOM</i> sarkanajos sarakstos norādīti kā reģionālā mērogā apdraudēti vai gandrīz apdraudēti.
Tematika: sugu aizsargāšana	
B8.	Vēlākais, līdz 2022. gadam noskaidrot nepilnības zināšanās par visiem Baltijas jūras centrālās daļas cūkdelfīnu populācijas apdraudējumiem, savukārt līdz 2023. gadam – par Baltijas jūras rietumu daļas populācijas apdraudējumiem, tostarp par piezveju un apgabaliem ar lielu piezvejas risku, zemūdens troksni, piesārņotājiem un laupījuma samazināšanos. Ir jānovērs nepilnības zināšanās par apgabaliem ar augstu piezvejas risku un, vēlākais, līdz 2028. gadam jānosaka papildu apgabali, kuros ir augsts piezvejas risks attiecībā uz abām Baltijas jūras populācijām. Lai stiprinātu Baltijas jūras cūkdelfīnu populāciju, līdz 2025. gadam noteikt iespējamās ietekmes mazināšanas pasākumus

	attiecībā uz apdraudējumiem, kas nav piezveja, un īstenot šādus pasākumus, tiklīdz tie ir iespējami. Saistība ar citos segmentos paredzēto rīcību
B9.	Līdz 2024. gadam novērtēt sānpelžu kārtas vēžveidīgo sugu un biotopu stāvokli, kā arī galvenos apdraudējumus, un, ja nepieciešams, pamatojoties uz novērtējumu, līdz 2026. gadam izstrādāt kopīgu sānpelžu kārtas vēžveidīgo sugu aizsargāšanas plānu, tostarp līdz 2028. gadam īstenojamus, kopīgi saskaņotus pasākumus sugu un biotopu stāvokļa uzlabošanai.
B10.	Līdz 2024. gadam <i>HELCOM</i> bioloģiskās daudzveidības datubāzē iekļaut informāciju par sugu funkcionālajām īpašībām un dzīves gaitas iezīmēm.
Tēma: putnu aizsargāšana	
B11.	Uzturēt atjauninātu karti, kurā redzams putnu jutīgums pret tādiem apdraudējumiem kā vēja enerģijas iekārtas, viļņu enerģijas iekārtas, kuģošana un zvejniecība. Kā pirmo soli līdz 2022. gadam pabeigt migrācijas ceļu, atpūtas un barošanās vietu, spalvu mešanas vietu un vairošanās vietu kartēšanu, pamatojoties uz pašreizējiem datiem. Līdz 2025. gadam sīkāk izstrādāt šīs kartes, iekļaujot jaunus datus, informāciju, kas gūta izpētē pēc kartēšanas, un risinot jautājumu par šo darbību kumulatīvo ietekmi telpā un laikā.
B12.	Līdz 2023. gadam un pēc tam, ņemot vērā jaunus atklājumus, ietekmes uz vidi novērtējuma procedūrās izmantot kartes par gājputnu jutīgumu pret apdraudējumiem, lai gājputnus aizsargātu pret iespējamiem apdraudējumiem, kas rodas no jauniem jūras vēja turbīnu parkiem un citām iekārtām, kuras rada šķēršļus.
B13.	Līdz nākamajam jūras telpisko plānojamu atjaunināšanas ciklam censties darbā, kas saistīts ar jūras telpisko plānošanu, iekļaut kartes par gājputnu jutīgumu pret apdraudējumiem, lai izvairītos no tā, ka darbības jūrā ietekmē putnus un to dzīvotnes. Saistība ar citos segmentos paredzēto rīcību
B14.	Līdz 2027. gadam novērtēt, cik efektīvi ir aizsardzības pasākumi, kas paredzēti, lai aizsargātu ūdensputnus no apdraudējumiem un problēmām.
Tēma: zivju aizsargāšana	
B15.	Līdz 2023. gadam izstrādāt un koordinēt uzraudzības un vērtēšanas metodes, ja tās ir svarīgas ekoloģiskā ziņā, attiecībā uz konkrētām reprezentatīvām piekrastes zivju sugām, populācijām un sabiedrībām. Ņemot vērā šīs vērtēšanas metodes, vēlākais, līdz 2023. gadam regulāri novērtēt piekrastes zivju sabiedrību stāvokli, izmantojot izvēlētas piekrastes zivju sugas un grupas, tostarp apdraudētās sugas. Balstoties uz novērtējuma rezultātiem, izstrādāt un īstenot pārvaldības pasākumus, lai līdz 2027. gadam saglabātu vai uzlabotu piekrastes zivju sugu, tostarp migrējošo sugu, stāvokli. Saistība ar citos segmentos paredzēto rīcību
B16.	Stiprināt vietējās sugas un atjaunot migrējošās zivju sugas: – līdz 2023. gadam identificēt upes, kurās migrējošo zivju sugu, tostarp zušu, pārvaldības pasākumiem būtu vislielākā pozitīvā ietekme; – sākot no 2023. gada, saskaņā ar attiecīgajām starptautiskajām saistībām vairākkārt pārskatīt un piešķirt prioritāti efektīviem ietekmes mazināšanas pasākumiem identificētajās upēs un/vai aizsprostos, tostarp aizsprostu un migrācijas

	barjeru likvidēšanai, ja tas ir lietderīgi un iespējams, jo īpaši mazos ūdensceļos; – līdz 2025. gadam izstrādāt un īstenot dzīvotnes atjaunošanas plānus anadromo sugu nārsta vietās attiecīgajās upēs.
B17.	Lai aizsargātu un atjaunotu zušu populāciju, noteikt, kuru Konvencijā par migrējošo savvaļas dzīvnieku sugu aizsardzību, ES zušu regulā un citos attiecīgos dokumentos noteikto pasākumu īstenošanai palīdzētu reģionāla sadarbība Baltijas mērogā. Līdz 2024. gadam pabeigt un līdz 2025. gadam īstenot saskaņotu Baltijas programmu šādiem pasākumiem.
B18.	Līdz 2029. gadam atjaunot Baltijas stores funkcionālās populācijas, īstenojot <i>HELCOM</i> Baltijas jūras rīcības plānu attiecībā uz storēm.
Tēma: roņu aizsargāšana	
B19.	Līdz 2023. gadam pabeigt un īstenot valsts vai vietējas nozīmes aizsargāšanas un/vai pārvaldības plānus attiecībā uz pelēkajiem roņiem.
B20.	Līdz 2023. gadam pabeigt un īstenot valsts aizsargāšanas un/vai pārvaldības plānus attiecībā uz pogainajiem roņiem.
B21.	Līdz 2025. gadam aizsargāt pogainos roņus Somu līcī, tostarp ievērojami samazināt piezveju un uzlabot izpratni par citiem tiešajiem roņu apdraudējumiem, un mudināt uz pārrobežu sadarbību starp Igauniju, Somiju un Krieviju, lai palīdzētu nodrošināt, ka līcī ir dzīvotspējīga pogaino roņu populācija.
Tēma: sarkanajā sarakstā iekļautās sugas	
B22.	Līdz 2024. gadam atjaunināt <i>HELCOM</i> sarkanā saraksta novērtējumus, tostarp noteikt galvenās individuālās un kumulatīvās problēmas, kā arī cilvēku darbības, kas ietekmē sarkanajā sarakstā iekļautās sugas.
B23.	Līdz 2025. gadam izstrādāt ekoloģiskā ziņā būtiskus aizsargāšanas plānus vai citas attiecīgās programmas vai pasākumus, ierobežojot tiešās un netiešās problēmas, ko cilvēku darbības rada apdraudētām un izzūdošām sugām, un līdz 2027. gadam īstenot šos plānus un nodrošināt atbilstību tiem. Tie ietvers kopīgus vai reģionāli saskaņotus migrējošo sugu aizsargāšanas pasākumus.
B24.	Izstrādāt instrumentus un regulāri novērtēt, cik efektīvi ir tie sugu aizsargāšanas pasākumi, kas nav aizsargājamās jūras teritorijas (AJT), un pirmais novērtējums veicams līdz 2025. gadam; kā arī novērtēt ietekmi uz sugām, līdz 2029. gadam veicot riska un stāvokļa novērtējumus.
Tematika: dzīvotņu un biotopu aizsargāšana	
B25.	Līdz 2025. gadam Baltijas mērogā kartēt ekosistēmu pakalpojumus, kā arī galveno ekosistēmas komponentu pašreizējo un potenciālo telpisko izplatību, tostarp dzīvotni veidojošās sugas, piemēram, pūšļalģes, jūraszāles, ziemeļu ēdamgliemenes un mieturalģes.
B26.	Līdz 2030. gadam aizsargāt galvenos ekosistēmas komponentus, tostarp dzīvotni veidojošās sugas: – līdz 2023. gadam novērtējot šo galveno ekosistēmas komponentu stāvokli un apdraudējumus; – līdz 2030. gadam īstenojot efektīvus un atbilstošus apdraudējuma mazināšanas pasākumus, kas balstīti uz apdraudējuma un stāvokļa novērtējumu, tostarp ierobežojot cilvēku darbības, kas saistītas ar fiziskiem zaudējumiem vai traucējumiem; – līdz 2025. gadam nosakot piemērotus pasākumus, kā arī dzīvotņu, biotopu un galveno ekosistēmas komponentu veidus pasīvai vai aktīvai atjaunošanai un līdz 2030. gadam īstenojot atjaunošanas programmas, kā norādīts <i>HELCOM</i> atjaunošanas rīcības plānā.
B27.	Līdz 2025. gadam izstrādāt un līdz 2026. gadam sākt īstenot <i>HELCOM</i> rīcības plānu dzīvotņu un biotopu atjaunošanai, ietverot kvalitatīvus un kvantitatīvus reģionālos mērķus, prioritāru darbību sarakstu un ar to saistīto īstenošanas instrumentu kopumu,

	kurā izklāstīta labākā prakse un atjaunošanas metodes Baltijas jūras reģionā. Saistība ar citos segmentos paredzēto rīcību
Tēma: sarkanajā sarakstā iekļautās dzīvotnes un biotopi	
B28.	Līdz 2024. gadam atjaunināt <i>HELCOM</i> sarkanā saraksta novērtējumus, tostarp noteikt galvenās individuālās un kumulatīvās problēmas, kā arī cilvēku darbības, kas ietekmē sarkanajā sarakstā iekļautās dzīvotnes un biotopus.
B29.	Līdz 2025. gadam izstrādāt un līdz 2027. gadam īstenot un nodrošināt atbilstību ekoloģiski nozīmīgiem aizsargāšanas plāniem vai citām attiecīgām programmām vai pasākumiem, ierobežojot tiešās un netiešās problēmas, ko cilvēku darbības rada apdraudētām un izzūdošām dzīvotnēm un biotopiem.
B30.	Izstrādāt instrumentus un regulāri novērtēt, cik efektīvi ir dzīvotņu un biotopu aizsargāšanas pasākumi, kas nav aizsargājamās jūras teritorijas (AJT), un pirmais novērtējums veicams līdz 2025. gadam, kā arī novērtēt ietekmi uz dzīvotnēm un biotopiem, līdz 2029. gadam veicot riska un stāvokļa novērtējumus.
Tematika: tādas pārvaldības veicināšana, kuras pamatā ir ekosistēmas principi	
B31.	Līdz 2022. gadam noteikt, kādi dati nepieciešami par cilvēku darbību telpiskā spiediena un ietekmes novērtējumam, tostarp kumulatīvo ietekmi, un, vēlākais, līdz 2024. gadam ieviest metodes, kas paredzētas, lai kartētu un novērtētu Baltijas jūras reģionā īstenoto cilvēku darbību nelabvēlīgo ietekmi uz ekosistēmu.
B32.	Atjaunināt <i>HELCOM</i> zemūdens biotopu un dzīvotņu (<i>HUB</i>) klasifikāciju, kur līdz 2024. gadam ir konstatētas nepilnības, un sadarbībā ar Eiropas Jūras novērojumu un datu tīklu (<i>EMODnet</i>) līdz 2025. gadam izstrādāt pilnībā funkcionējošu translācijas informācijas avotu starp zemūdens biotopu un dzīvotņu klasifikāciju, Jūras stratēģijas pamatdirektīvas (<i>MSFD</i>) dzīvotņu lieltipiem, Dzīvotņu direktīvas dzīvotnēm un Eiropas Dabas informācijas sistēmu (<i>EUNIS</i>).
Tēma: rādītāji	
B33.	Līdz 2024. gadam izstrādāt ceļvedi, lai novērstu nepilnības, tādējādi ļaujot veikt visaptverošu visu attiecīgo ekosistēmu komponentu un problēmu novērtējumam, un, vēlākais, līdz 2030. gadam izstrādāt un pilnībā sākt izmantot rādītāju kopumu, ar kuru apmierina <i>HELCOM</i> vajadzības, tostarp nepieciešamību izveidot Jūras stratēģijas pamatdirektīvas reģionālo platformu.
B34.	Izstrādāt pamatrādītājus un robežvērtības, lai, kad tas ir atbilstoši, līdz 2026. gadam novērtētu barošanās tīklu stāvokli, un ne vēlāk kā līdz 2030. gadam ieviest visaptverošu barošanās tīklu novērtējumu.
B35.	Līdz 2024. gadam sākt izmantot rādītāju kopumu, kas paredzēts, lai novērtētu zivju populācijas veselību, tostarp attiecīgā gadījumā tās lieluma un vecuma sadalījumu; savukārt līdz 2029. gadam – to izdarīt attiecībā uz visām pārējām attiecīgajām sugām. Saistība ar citos segmentos paredzēto rīcību

Saistība ar citiem līgumiem

HELCOM saistības bioloģiskās daudzveidības jomā ir rūpīgi saskaņotas ar Apvienoto Nāciju Organizācijas programmas 2030. gadam ilgtspējīgas attīstības mērķiem (IAM), Konvencijas par bioloģisko daudzveidību (KBD) ilgtermiņa redzējumu 2050. gadam, Konvenciju par migrējošo savvaļas dzīvnieku sugu aizsardzību un tās reģionālajiem nolīgumiem, ciktāl tie ir piemērojami, un ar ES tiesību aktiem un politiku, kas saistīta ar bioloģisko daudzveidību. Minētais ir spēkā arī tad, ja *HELCOM* saistības ir agrākas par šiem procesiem.

Eitrofikācija

Mērķis eitrofikācijas jomā

“Baltijas jūra bez eitrofikācijas”

Ekoloģiskie mērķi

- Barības vielu koncentrācija ir tuvu dabiskajam līmenim
- Tīri ūdeņi
- Dabisks aļģu ziedēšanas līmenis
- Dabiska augu un dzīvnieku izplatība un sastopamība
- Dabisks skābekļa līmenis

Pārvaldības mērķis

- Samazināt cilvēku darbību izraisītu barības vielu ieplūdi

Eitrofikācijas segments Baltijas jūra bez eitrofikācijas

Pašreizējā stāvokļa apraksts

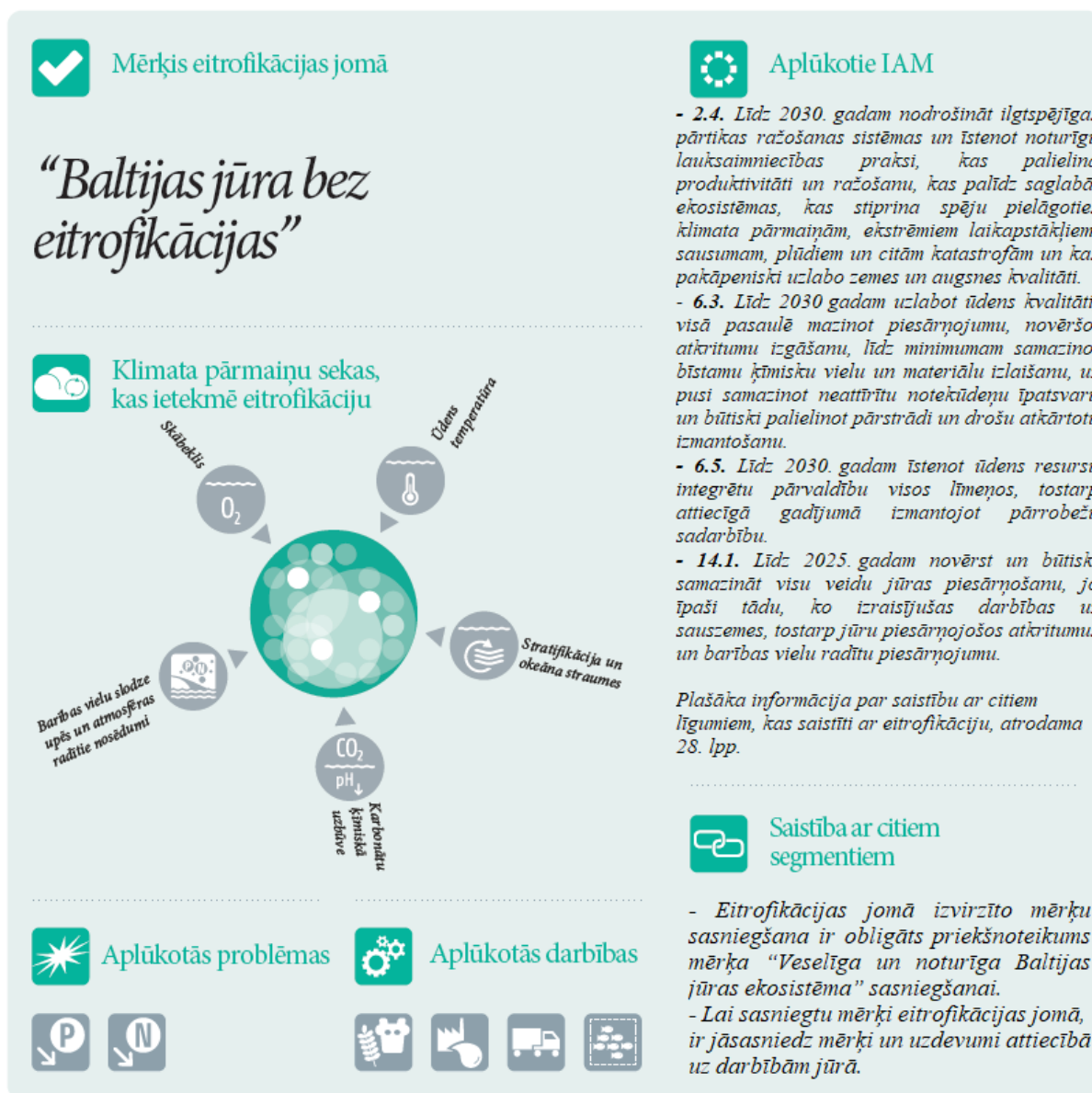
Eitrofikācija joprojām ir galvenais vides apdraudējums Baltijas jūrai. Tā izraisa intensīvu aļģu augšanu un skābekļa koncentrācijas samazināšanos jūras dibenā, kuras dēļ plašās teritorijās Baltijas jūrā rodas bezskābekļa vai hipoksijas apstākļi, un tas ietekmē visu ekosistēmu. Neraugoties uz nelielu uzlabojumu ilgtermiņā, vairāk nekā 96 procentos reģiona stāvoklis, runājot par eitrofikāciju, joprojām nav labs, tostarp tas attiecas uz visu atklātas jūras teritoriju un 86 procentiem piekrastes ūdeņu, kā liecina *HELCOM* novērtējums par 2011.–2016. gadu. Pēdējā laikā eitrofikācijas stāvoklis pasliktinājās četros no 17 Baltijas jūras apakšbaseiniem, un tas varētu būt saistīts ar klimata un hidrogrāfisko apstākļu mainību laikā.

Eitrofikāciju izraisa pārmērīga barības vielu – fosfora un slāpekļa – ieplūde ūdens vidē. Barības vielām sasniedzot jūru pa ūdeni un gaisu, tās Baltijas jūrā ieplūst gan no dabiskiem avotiem, gan dažādu tādu darbību dēļ, kuras cilvēki veic uz sauszemes un jūrā. Ieplūdi ūdenī izraisa upju transports un tieša izplūde no punktveida avotiem, piemēram, notekūdeņu attīrīšanas iekārtām vai rūpnieciskiem avotiem. Galvenais slāpekļa un fosfora ieplūdes avots ir upes, lielu daļu veidojot difūzajiem avotiem, piemēram, zudumiem, kas no lauksaimniecības zemes iekļūst upēs, savukārt punktveida avoti rada tikai dažus procentus no kopējās ieplūdes. Arī pārnesei pa gaisu ir būtiska loma slāpekļa ieplūdē, un tas veido 27 procentus no kopējā daudzuma.

Ievērojams fosfora daudzums ir uzkrājies nosēdumos gultnē arī tādēļ, ka agrāk ir notikusi pārmērīga antropogēnas izcelsmes barības vielu ieplūde Baltijas jūrā. Hipoksiskos apstākļos vai pie zemas skābekļa koncentrācijas no nosēdumiem izdalās fosfāts, tādējādi palielinot kopējo barības vielu slodzi uz jūras ekosistēmu un vēl vairāk veicinot eitrofikācijas apburto loku Baltijas jūrā.

Barības vielu ieplūde ir ievērojami samazinājusies gandrīz visos Baltijas jūras apakšbaseinos, un pēdējās divās desmitgadēs visas *HELCOM* Līgumslēdzējas puses ir panākušas ievērojamu samazinājumu – par 12 % slāpeklim un par 26 % fosforam. Tomēr sākotnējie mērķi attiecībā uz barības vielu ieplūdi, kas bija noteikti sākotnējā 2007. gadā pieņemtajā Baltijas jūras rīcības plānā (BJRP), līdz 2021. gadam netika sasniegti.

Lielākā daļa samazinājumu līdz šim ir panākti, īstenojot pasākumus, kas vērsti uz punktveida avotiem, piemēram, notekūdeņu attīrīšanas iekārtām un rūpniecību, kā arī uz gaisa pārnēsāta slāpekļa ieplūdi, galvenokārt samazinot emisijas enerģētikas un transporta nozarēs. Tomēr pēdējo divu desmitgažu laikā nav novērota būtiska difūzo avotu radītās ieplūdes samazināšanās, un difūzā barības vielu notece veido gandrīz 35 procentus no ieplūdes pa upēm. Lauksaimniecība, kurai ir vislielākais samazināšanas potenciāls, pašlaik ir galvenais difūzo barības vielu slodzes izraisītājs Baltijas jūrā. Vēl lielāks samazinājums ir iespējams punktveida avotiem, īpaši upju baseinu augšējā daļās, kā arī mazākām apdzīvotām vietām un individuālām mājām, kurās vēl nav ierīkota atbilstoša notekūdeņu attīrīšana. Neskatoties uz vispārējiem panākumiem slāpekļa nosēdumu samazināšanā, tos ir jāturpina samazināt, jo īpaši kuģniecības nozarē. Amonjaka emisiju līmenis joprojām nav mainījies, un pēdējā laikā tas pat ir palielinājies, kas liecina par nepieciešamību veikt efektīvākus samazināšanas pasākumus lauksaimniecības nozarē.

Vēlamā stāvokļa apraksts

Vēlamo Baltijas jūras stāvokli attiecībā uz eitrofikāciju raksturo ekoloģiskie mērķi:

- barības vielu koncentrācija ir tuvu dabiskajam līmenim;
- tīri ūdeņi;
- dabisks aļģu ziedēšanas līmenis;
- dabiska augu un dzīvnieku izplatība un sastopamība;
- dabisks skābekļa līmenis.

Lai sasniegtu ekoloģiskos mērķus, galvenais priekšnoteikums ir visos apakšbaseinos sasniegt reģionālos mērķus attiecībā uz barības vielu ieplūdi – maksimālo pieļaujamo ieplūdi (MAI) un barības vielu ieplūdes maksimumu (NIC) –, kā noteikts šajā BJRP.

Vēlamā stāvokļa sasniegšana: pārvaldības mērķis un stratēģiskie lēmumi

BJRP pārvaldības mērķis attiecībā uz eitrofikāciju ir samazināt cilvēku darbību radītu barības

vielu ieplūdi.

Reģionālie ieplūdes mērķi laba Baltijas jūras vides stāvokļa sasniegšanai ir maksimāli pieļaujamā barības vielu ieplūde (*MAI*), kas norāda maksimālo līmeni slāpekļa un fosfora ieplūdei no ūdens un no gaisa Baltijas jūras apakšbaseinos. Lai panāktu labu vides stāvokli attiecībā uz eitrofikāciju, maksimālā pieļaujamā ieplūde Baltijas jūrā ir 792 209 tonnas slāpekļa un 21 716 tonnas fosfora gadā. Maksimāli pieļaujamā slāpekļa un fosfora ieplūde Baltijas jūras apakšbaseinos, pamatojoties uz jaunākajiem pieejamajiem datiem par jūras ekosistēmas plūsmām, ir norādīta 1. tabulā.

MAI mērķa sasniegšana visos apakšbaseinos nenozīmē tūlītēju eitrofikācijas mērķu sasniegšanu. Pat pēc būtiska barības vielu ieplūdes samazinājuma, Baltijas jūras ekosistēmai, kas jau vairāk nekā gadsimtu ir pakļauta antropogēnai slodzei, kuras dēļ nosēdumos uzkrājušās barības vielas, var būt nepieciešami vairāki desmiti gadu, lai pilnībā atveseļotos. Šo iekšējo barības vielu rezervju pārvaldības pasākumos jāizmanto vislabākā pieejamā zinātniskā informācija un ar tiem jāsamazina iespējamais risks, un tas jā dara, ievērojot *HELCOM* vadlīnijas pasākumiem jūrā, kas paredzēti iekšējo barības vielu rezervju pārvaldībai.

Neto barības vielu ieplūdes maksimums (*NIC*) nosaka maksimālo ieplūdi pa ūdeni un gaisu, kas ir pieļaujama, lai sasniegtu labu stāvokli attiecībā uz eitrofikāciju Baltijas jūras apakšbaseinos katrā valstī. To aprēķina kā maksimālās pieļaujamās ieplūdes daļu katrā apakšbaseinā, izmantojot slāpekļa un fosfora ieplūdes proporcijas pārskata periodā no 1997. līdz 2003. gadam. *NIC* vērtības ir norādītas 2. tabulā. Slāpekļa un fosfora ieplūdes maksimumu aprēķina arī tām Baltijas jūras sateces baseina valstīm, kas nav *HELCOM* valstis, un citām valstīm, no kurām rodas ieplūde pa gaisu, kā arī kuģniecībai Baltijas jūrā un kuģniecībai Ziemeļjūrā.

Katrai valstij un apakšbaseinam noteiktie neto barības vielu ieplūdes maksimumi ietver to barības vielu ieplūdes daļu par valsti, kas ieplūst pa robežšķērsojošajām upēm. Tāpēc attiecībā uz šīm upēm tika īpaši aprēķināts barības vielu ieplūdes maksimums, kas parādīja daļu par attiecīgo valsti no kopējās ieplūdes pa šīm upēm. Barības vielu ieplūdes maksimumi robežšķērsojošajām upēm ir norādīti *HELCOM* ziņojumā “The revised nutrient input ceilings (*NIC*) to the BSAP update” [Pārskatītie barības vielu ieplūdes maksimumi (*NIC*) BJRP atjauninājumam].

Visi barības vielu ieplūdes samazināšanas pasākumi, kas nepieciešami, lai sasniegtu *NIC*, ir pilnībā jā īsteno, vēlākais, līdz 2027. gadam, ņemot vērā laika nobīdi, kas saistīta ar barības vielu ieplūdes samazināšanu jūrā.

Slāpekļa un fosfora ieplūdes maksimumu pamatā ir pašreizējā zinātniskā informācija, un tos ietekmē nenoteiktība. Tas akcentē nepieciešamību ievērot piesardzības principu. Apzinoties darbības vitāli svarīgām sabiedrības vajadzībām, ir jānovērš slāpekļa un fosfora ieplūdes palielinājums baseinā, cik vien iespējams, līdz ir sasniegts gan *MAI*, gan labs stāvoklis attiecībā uz eitrofikāciju, pat baseinos, kur ieplūde jau šobrīd ir zemāka par *NIC*.

Barības vielu ieplūdes samazinājumi konkrētā apakšbaseinā var ietekmēt arī citus apakšbaseinus. Tāpēc valsts var proporcionāli ņemt vērā slāpekļa un fosfora samazinājumu zem *NIC* vienā konkrētā apakšbaseinā, sasniedzot ieplūdes maksimumu citā apakšbaseinā. Papildu samazinājuma pārdales mehānisma piemērošana balstās uz principiem, par kuriem ir panākta vienošanās. *MAI* un *NIC* pamatā ir labākā pieejamā zinātniskā informācija. Tāpēc tos pārskata, kad ir pieejama jauna zinātniskā informācija, tostarp par klimata pārmaiņām. Ir jāturpina mērķtiecīga reģionāla izpēte, kopīgi cenšoties uzlabot novērtējuma datu kvalitāti, jo īpaši attiecībā uz dabiskiem zudumiem, atmosfēras radītiem nosēdumiem, aizturi, robežšķērsojošām slodzēm un citiem aspektiem.

Tāpat ir jānodrošina, ka pēc *MAI* mērķu sasniegšanas barības vielu ieplūde nepalielinās. Tāpēc ir jā īsteno efektīva barības vielu pārvaldība, piemēram, īstenojot *HELCOM* Baltijas jūras reģionālo barības vielu pārstrādes stratēģiju. Nepārtraukti sadarbojoties ar upju baseinu

pārvaldības iestādēm, tiks nodrošināts, ka upju baseinu pārvaldības plānos, tostarp attiecībā uz robežšķērsojošajām upēm, tiek ņemti vērā BJRP noteiktie vides mērķi.

1. tabula. Slāpekļa (*TN*) un fosfora (*TP*) maksimālā pieļaujamā ieplūde (*MAI*) Baltijas jūras apakšbaseinos (tonnās/gadā)

Baltijas jūras apakšbaseins	Maksimālā pieļaujamā ieplūde (<i>MAI</i>)	
	Kopējais slāpekļis (<i>TN</i>) tonnas/gadā	Kopējais fosfors (<i>TP</i>) tonnas/gadā
Kategats	74 000	1687
Dānijas šaurums	65 998	1601
Baltijas jūras centrālā daļa	325 000	7360
Botnijas jūra	79 372	2773
Botnijas līcis	57 622	2675
Rīgas līcis	88 417	2020
Somu līcis	101 800	3600
Baltijas jūra	792 209	21 716

2.a) tabula. Neto barības vielu ieplūdes maksimumi (*NIC*) attiecībā uz slāpekli *HELCOM* valstīm, tām Baltijas jūras sateces baseina valstīm, kas nav *HELCOM* valstis, citām valstīm, no kurām rodas ieplūde pa gaisu, kā arī kuģniecībai Baltijas jūrā un kuģniecībai Ziemeļjūrā (tonnās/gadā)

	Botnijas līcis	Botnijas jūra	Baltijas jūras centrālā daļa	Somu līcis	Rīgas līcis	Dānijas šaurums	Kategats
Vācija	947	3920	34 077	1645	1747	23 647	4661
Dānija	280	1148	9025	421	462	28 067	28 538
Igaunija	113	404	1478	11 334	13 099	22	24
Somija	35 087	28 700	1827	20 457	295	76	89
Lietuva	108	495	25 878	305	8820	66	80
Latvija	73	330	6457	246	43 074	31	34
Polija	668	3125	151 997	1407	1596	1480	1443
Krievija	839	1993	10 317	61 503	3296	238	245
Zviedrija	17 718	32 633	30 690	626	525	6056	32 799
Baltkrievija	1375	5008	26 947	2986	2188	4933	4502
Čehijas Republika	-	-	13 456	-	12 820	-	-
Ukraina	-	-	3551	-	-	-	-
Citas valstis, no kurām rodas ieplūde pa gaisu	-	-	1693	-	-	-	-
Kuģniecība Baltijas jūrā	284	1141	5180	675	345	651	701
Kuģniecība Ziemeļjūrā	131	475	2427	196	150	729	884

2.b) tabula. Neto barības vielu ieplūdes maksimumi (NIC) attiecībā uz fosforu HELCOM valstīm un tām Baltijas jūras sateces baseina valstīm, kas nav HELCOM valstis (tonnās/gadā)

	Botnijas līcis	Botnijas jūra	Baltijas jūras centrālā daļa	Somu līcis	Rīgas līcis	Dānijas šaurums	Kategats
Vācija	-	-	109	-	-	401	-
Dānija	-	-	21	-	-	979	815
Igaunija	-	-	9	225	185	-	-
Somija	1683	1246	-	315	-	-	-
Lietuva	-	-	703	-	175	-	-
Latvija	-	-	167	-	1061	-	-
Polija	-	-	4291	-	-	-	-
Krievija	-	-	242	2909	99	-	-
Zviedrija	811	1133	318	-	-	116	753
Baltkrievija	-	-	349	-	407	-	-
Čehijas Republika	-	-	57	-	-	-	-
Ukraina	-	-	47	-	-	-	-

Rīcība eitrofikācijas jomā

Lai sasniegtu izvirzītos mērķus, tiks īstenots tālāk minētais.

Kods	Rīcība
Tematika: turpmākie pasākumi attiecībā uz mērķa īstenošanu saistībā ar barības vielu ieplūdi	
E1.	Līdz 2023. gadam iesniegt <i>HELCOM</i> tādu pārskatu, kurā pēc iespējas sīkāk uzskaitīti plānotie un īstenotie pasākumi dažādās nozarēs un sateces baseinos, vienlaikus novērtējot to efektivitāti, lai parādītu, vai, īstenojot šos pasākumus, var sasniegt nacionālos neto barības vielu ieplūdes maksimumus.
E2.	Katru gadu novērtēt virzību uz maksimālo pieļaujamo ieplūžu sasniegšanu un katru otro gadu – uz nacionālo ieplūdes maksimumu sasniegšanu, lai veiktu turpmākus pasākumus saistībā ar reģionālo un nacionālo mērķu sasniegšanu attiecībā uz barības vielu ieplūdi.
E3.	Nodrošināt savlaicīgus, pietiekamus un saskanīgus datus par barības vielu slodzi Baltijas jūrā, lai nodrošinātu uzraudzības sistēmas uzticamību, uzturot un uzlabojot uzraudzības programmas un tīklus, ar kuriem tiecas izmantot saskaņotas metodes barības vielu ieplūdes novērtēšanai, tostarp no teritorijām, kuras netiek uzraudzītas.
E4.	Stiprināt sadarbību ar upju baseinu pārvaldības iestādēm valstīs, kas nav <i>HELCOM</i> valstis, izmantojot nolīgumus, kas attiecas uz barības vielu ieplūdi pa robežšķērsojošajiem ūdeņiem no valstīm, kas nav Līgumslēdzējas puses. Saistība ar citos segmentos paredzēto rīcību
Tematika: lauksaimniecība	
E5.	Īstenot un piemērot 1992. gada Helsinku konvencijas III pielikuma 2. daļas “Lauksaimniecības izraisītā piesārņojuma novēršana” noteikumus.
E6.	Izveidot buferzonas, kas atbilst attiecīgajai vietai, lai samazinātu barības vielu zudumus no lauksaimniecības zemes, piemēram, tajās lauku daļās, kur ir virszemes noteces ūdeņi un erozija, gar grāvjiem vai pie nelieliem virszemes ūdeņu līčiem.

E7.	Lai uzlabotu barības vielu lietošanas efektivitāti un samazinātu to zudumus, līdzsvarot mēslošanas apjomus atbilstoši attiecīgajai vietai un veicināt precīzas minerālmēslojuma lietošanas praksi.
E8.	Līdz 2025. gadam izstrādāt un līdz 2027. gadam piemērot labāko praksi, lai uzlabotu augsnes struktūru un kopējo māla augšņu stabilitāti, lai samazinātu fosfora zudumus lauksaimniecības zemēs, piemēram, augsnes struktūras uzlabošanai izmantojot kaļķi vai ģipsi.
E9.	Veicināt bioloģisko lauksaimniecību, lai līdz 2030. gadam palielinātu tās īpatsvaru līdz vismaz 25 % no lauksaimniecībā izmantojamās zemes.
E10.	Censties atturēt no kūtsmēslu un cita organiskā mēslojuma izmantošanas rudenī tādos laukos, kuriem ziemā nav zaļa augu seguma.
E11.	Uzlabot zināšanu apmaiņu, veidojot dialogu starp lauksaimniekiem, iestādēm un lēmumu pieņēmējiem.
E12.	Veicināt, ka lauksaimnieki viens no otra apgūst labāko praksi un inovatīvas tehnoloģijas.
E13.	Līdz 2025. gadam izstrādāt rekomendācijas par labāko pieejamo tehnoloģiju (<i>BAT</i>) / vislabāko ekoloģisko praksi (<i>BEP</i>), lai samazinātu amonjaka un siltumnīcefekta gāzu emisijas no lauksaimniecības dzīvnieku novietnēm, kā arī kūtsmēslu uzglabāšanas un izkliešanas.
E14.	Līdz 2025. gadam izstrādāt rekomendācijas kūtsmēslu apsaimniekošanai īpaši attiecībā uz zirgu, aitu, kazu un kažokzvēru audzēšanu.
E15.	Piemērot vismaz ES atjaunināto atsaucē dokumentu par labāko pieejamo metodi (<i>BAT</i>) un secinājumus par <i>BAT</i> , kas attiecas uz mājputnu un cūku intensīvu audzēšanu, jo īpaši attiecībā uz objektiem, kuri atrodas apgabalos, kas ir būtiski barības vielu zudumiem.
E16.	Pārskatīt valsts noteikumus un brīvprātīgos pasākumus un attiecīgā gadījumā īstenot papildu vai pārskatītus pasākumus, kas apkopoti pārskatītajā pasākumu klāstā fosfora un slāpekļa zudumu samazināšanai no lauksaimniecības.
E17.	Līdz 2023. gadam valsts līmenī vienoties par pasākumiem, kas paredzēti barības vielu pārpalikuma samazināšanai mēslošanā, lai samazinātu barības vielu zudumu.
E18.	Līdz 2024. gadam izpētīt iespējas aplikāt ar nodokļiem minerālmēslojumu un/vai slāpekļa pārpalikumu un/vai paredzēt maksājumus agrovides pasākumiem, kā arī īstenot tos, balstoties uz dažādās valstīs pieejamo pieredzi.
E19.	Attiecīgā gadījumā lauksaimniecības drenāžas sistēmu uzlabošanā un atjaunošanā īstenot inovatīvus ūdens apsaimniekošanas pasākumus, piemēram, ierīkot kaļķa filtrēšanas grāvjus, nosēdumu slazdus un kontrolētu drenāžu, kā arī risinājumus, kas balstīti dabā, piemēram, divu līmeņu grāvjus un mākslīgus mitrājus.
Tematika: atmosfēriskās slāpekļa emisijas	
E20.	Līdz 2023. gadam pārskatīt <i>HELCOM</i> rekomendāciju 24/3 “Pasākumi, kuru mērķis ir samazināt lauksaimniecības emisijas un izplūdes”, nodrošinot lauksaimniecības amonjaka emisiju samazinājumu un ņemot vērā attiecīgo labāko pieejamo tehnoloģiju (<i>BAT</i>) un vislabāko ekoloģisko praksi (<i>BEP</i>).
E21.	Turpināt samazināt atmosfēriska slāpekļa uzkrāšanos Baltijas jūrā, īstenojot Gēteborgas protokola un ES <i>NEC</i> Direktīvas 2016/2284 valstu slāpekļa samazināšanas saistības tām <i>HELCOM</i> Līgumslēdzējām pusēm, kas ir arī ES dalībvalstis. <i>HELCOM</i> Līgumslēdzējas puses nodrošinās, ka transporta, degšanas un lauksaimniecības jomā veiktie pasākumi ir pielāgoti, lai palīdzētu samazināt slāpekļa nosēdumus Baltijas jūrā.
E22.	Uzlabot <i>HELCOM</i> saistību ar ANO EEK Konvenciju par robežšķērsojošo gaisa piesārņojumu lielos attālumos, lai veicinātu to, ka, pārskatot Gēteborgas protokola slāpekļa emisiju mērķus, Baltijas jūras ekosistēmas aizsardzība tiktu iekļauta kā papildu kritērijs.
Tematika: notekūdeņu nozare	
E23.	Līdz 2027. gadam stiprināt <i>HELCOM</i> rekomendāciju 28E/5 par komunālo notekūdeņu attīrīšanu.
E24.	Veicināt informācijas apmaiņu par labākajām pieejamajām metodēm, ko izmantot notekūdeņu

	attīrīšanas iekārtās, un to darīt sadarbībā ar reģionālo(-ajām) digitālo(-ajām) platformu(-ām), kas darbojas kā centrs vislabāko zināšanu apkopošanai par notekūdeņu apsaimniekošanas nozari.
E25.	Veicināt sadarbību izglītības jomā, iesaistot attiecīgās nevalstiskās organizācijas, kas izmanto šādu(-as) reģionālo(-ās) digitālo(-ās) platformu(-as), lai risinātu komunālo notekūdeņu problēmas mazākās pašvaldībās un izkaisītās apdzīvotās vietās.
E26.	Darboties saskaņā ar attiecīgajām politikas jomām ES stratēģijā Baltijas jūras reģionam (<i>EUSBSR</i>) attiecībā uz, piemēram, notekūdeņu attīrīšanas iekārtām (saskaņā ar <i>EUSBSR</i> mērķi “Glābiet jūru”), kā arī citām reģionālās politikas jomām, lai iesaistītu plašāku ieinteresēto personu tīklu BJRP mērķu sasniegšanā.
E27.	Pēc iespējas ātrāk, bet ne vēlāk kā līdz 2024. gadam izskaust fosforu veļas mazgāšanas līdzekļos, kas paredzēti lietošanai patērētājiem.
E28.	Izveidot zināšanu bāzi, kas attiektos uz fosfora daudzuma samazināšanu mazgāšanas līdzekļos rūpnieciskai un institucionālai izmantošanai. Līdz 2025. gadam izstrādāt un publicēt <i>HELCOM</i> progresu ziņojumu par labākajām pieejamajām metodēm, alternatīvām vielām, jo īpaši par to izmantošanu, ietekmi uz vidi un efektivitāti.
E29.	Ne vēlāk kā līdz 2030. gadam veikt pasākumus, lai samazinātu un, ja iespējams, izskaustu fosforu mazgāšanas līdzekļos rūpnieciskai un institucionālai izmantošanai, jo īpaši veļas un trauku mazgāšanas līdzekļos, kas paredzēti institucionālai izmantošanai, pamatojoties uz zināšanām par labākajām pieejamajām metodēm, kas apkopotas pirmajā posmā.
Tematika: barības vielu pārstrāde	
E30.	Īstenot atbilstīgus pasākumus, jo īpaši lauksaimniecībā un notekūdeņu apsaimniekošanā, lai līdz 2027. gadam sasniegtu mērķus, kas izvirzīti Baltijas jūras reģionālajā barības vielu pārstrādes stratēģijā.
E31.	Izveidot juridiskus un institucionālus instrumentus, lai virzītos uz ikgadēju mēslojuma plānošanu lauku līmenī un barības vielu līdzsvarošanu slāpeklim (N) un fosforam (P) saimniecībās, kā prasību visām saimniecībām Baltijas jūras reģionā pēc iespējas plašāk rentabli samazināt barības vielu pārpalikumu lauksaimniecības zemēs.
E32.	Paplašināt pārstrādāto barības vielu izmantošanu lauksaimniecībā, izmantojot labākās pieejamās tehnoloģijas un mēslojot saskaņā ar kultūraugu vajadzībām.
E33.	Līdz 2027. gadam izstrādāt drošības prasības otrreizēji pārstrādātiem mēslošanas līdzekļiem un tajos līdz minimumam samazināt kaitīgos savienojumus, lai ievērotu minētās prasības.
E34.	Vairot zināšanas, kā arī veicināt izglītību un konsultāciju pakalpojumus par barības vielu pārstrādi.
E35.	Uzlabot nosacījumus otrreizēji pārstrādātu mēslošanas līdzekļu tirgus attīstībai, nosakot stimulus, kuru mērķis ir padarīt šādu produktu izmantošanu tikpat pievilcīgu lauksaimniekiem kā minerālmēslojuma izmantošanu.
E36.	Uzlabot sadarbību un dalīties pieredzē starp nozarēm un dalībniekiem, lai radītu visaptverošu redzējumu par ilgtspējīgām pārtikas sistēmām, tostarp barības vielu pārstrādi nozarēs.

Saistība ar citiem līgumiem

Lai Baltijas jūrā panāktu labu vides stāvokli attiecībā uz eitrofikāciju, līdz 2030. gadam ieplūdes no trešām pusēm ir jāsamazina papildus, proti, jāveic šādi samazinājumi:

- 52 758 tonnas gaisa pārnēsāta slāpekļa kopš pārskata perioda (1997.–2003. gads), pieņemot, ka tiks pilnībā īstenots Gēteborgas protokols, kas pievienots ANO/EEK Konvencijai par robežšķērsojošo gaisa piesārņojumu lielos attālumos, un Direktīva par valstīm noteikto maksimāli pieļaujamo emisiju (*NEC* direktīva),
- 5561 tonnas ūdenī pārnēsāta slāpekļa un 930 tonnas ūdenī pārnēsāta fosfora kopš pārskata perioda (1997.–2003. gads), pieņemot, ka trešās puses uzņemas tādu pašu atbildību

samazināt barības vielu daudzumu, kādu uzņemas Līgumslēdzējas puses,

- 16 803 tonnas gaisa pārnēsāta slāpekļa no kuģniecības saistībā ar to, ka tiek īstenots Starptautiskās Jūrniecības organizācijas (*IMO*) lēmums noteikt NO_x emisiju kontroles zonu (*NECA*) Baltijas jūrā un Ziemeļjūrā.

Papildus iepriekš minētajām politikas jomām ar barības vielām saistīto ES tiesību aktu un politikas īstenošana, kā arī Ūdens kodeksa un Krievijas Federācijas likuma par vides aizsardzību īstenošana ir priekšnoteikums šajā BJRP segmentā izvirzīto mērķu sasniegšanai.

Bīstamas vielas un piegružojums

Mērķis bīstamu vielu un piegružojuma jomā

“Baltijas jūra bez bīstamām vielām un piegružojuma”

Ekoloģiskie mērķi

Bīstamas vielas

- Jūras flora un fauna ir veselīga
- Bīstamu vielu koncentrācijas ir tuvu dabiskajam līmenim

– Visa pārtika no jūras dzīvniekiem un augiem ir droša

- Minimāls risks cilvēkiem un videi no radioaktivitātes

Jūras piegružojums

- Piegružojums neapdraud jūras floru un faunu

Pārvaldības mērķi

Bīstamas vielas

- Samazināt cilvēku darbību radītu bīstamo vielu ieplūdi un ietekmi

Jūras piegružojums

- Novērst atkritumu, t.sk. mikroplastmasas, rašanos un to ieplūdi jūrā

- Nozīmīgi samazināt piegružojuma apmēru pludmalēs un jūrā

Bīstamo vielu un piegružojuma segments

Baltijas jūra bez bīstamām vielām un piegružojuma

Pašreizējā stāvokļa apraksts

Bīstamas vielas

Kā liecina jaunākie *HELCOM* novērtējumi par smago metālu, organisko piesārņotāju un radioaktīvo vielu radīto piesārņojumu, Baltijas jūru joprojām smagi ietekmē bīstamas vielas. Jo īpaši polibromēto difenilēteru (*PBDE*), dzīvsudraba un cēzija 137 līmenis joprojām ir augsts visās jūras daļās, turklāt gandrīz visās jūras vides sastāvdaļās tika konstatēti arī jauni piesārņotāji, piemēram, atsevišķi farmaceitiskie līdzekļi. Tomēr, tā kā trūkst datu par jauniem piesārņotājiem un citām indikatorvielām, pašlaik nav iespējams iegūt visaptverošu priekšstatu par piesārņojuma apmēru Baltijas jūrā.

Bīstamas vielas rodas no dažādām cilvēku darbībām uz sauszemes un jūrā. Mājsaimniecībās plaši izmanto tūkstošiem ķīmisko vielu un sintētisko materiālu, kas ūdens vidē nonāk galvenokārt pa notekūdeņu attīrīšanas sistēmām. Piesārņojumu Baltijas jūrā rada arī lietus ūdeņi no pilsētām un lauksaimniecības notece. Rūpniecībā ķīmiskos savienojumus izmanto tehnoloģiskos procesos vai kā izejvielu, un to emisijas gaisā un ūdenī rada risku videi. Nozīmīga bīstamo vielu grupa ir fosilā kurināmā, koksnes vai atkritumu sadedzināšanas blakusprodukti, kā arī degviela, ko izmanto dažādiem transporta veidiem. Daudzi savienojumi ir ļoti gaistoši un var tālu nokļūt pa gaisu, tādējādi veicinot Baltijas jūras vides piesārņošanu pat tad, ja *HELCOM* valstīs tos ir aizliegts izmantot. Visbeidzot, piekrastes ūdeņu piesārņojuma avoti ir, piemēram, ķīmisko vielu noplūde no pretapaugšanas krāsām, piesārņota ūdens izplūde no kuģiem, akvakultūras un iekārtām atklātā jūrā, kā arī nejauša vai tīša naftas vai citu kaitīgu vielu noplūde.

Daudzu vielu ieplūde Baltijas jūrā samazinās, un daži no toksiskākajiem savienojumiem mūsdienās ir aizliegti. Tomēr nosēdumos saglabājas vairāki noturīgi vēsturiskie piesārņotāji, un tie var tikt atkārtoti suspendēti, piemēram, bagarēšanas dēļ vai piesārņotu nosēdumu nogremdēšanas jūrā dēļ. Līdz ar to tie jūras ekosistēmā var nokļūt barošanās tīklos. Turklāt nogremdētā ķīmiskā un parastā munīcija joprojām ir aprakta jūras gultnē, un ūdens vidē tiek izmantotas un izdalītas jaunas ķīmiskas vielas, kuru ietekme un apjoms pašlaik nav zināmi.

Jūras piegružojums

Jūras piegružojums, tostarp mikropiegružojums, rodas no dažādiem sauszemes un jūras avotiem. Sauszemes avotu vidū lielākie jūras piegružojuma avoti ir atpūtas un tūrisma pasākumi, jo īpaši jūras krastā, kā arī būvniecība un mājsaimniecības. Mikropiegružojums, tostarp mikroplastmasa, ūdens vidē nonāk galvenokārt ar notekūdeņiem, neattīrītiem vai nepietiekami attīrītiem lietus ūdeņiem un kūstošā sniega noteci. Tas var rasties, arī vidē sadaloties lielākam plastmasas piegružojumam.

Kuģniecība, zvejniecība, akvakultūra un iekārtas atklātā jūrā rada piegružojumu jūrā, piemēram, nejauši vai tīši noplūstot atkritumiem no komerciāliem vai izpriecu kuģiem. Pamesti, nozaudēti vai citādi izmesti zvejas rīki (*ALDFG*) ir tāds piegružojums, kas rada īpašu

risku jūras florai un faunai, nodarot fizisku kaitējumu vai sadaloties mazākās daļiņās, kuras pēc tam nonāk barošanās tīklā.

Līdz šim jūras piegružojums Baltijas jūras mērogā tiek novērtēts tikai aprakstoši, un pašlaik tiek izstrādāta jūras piegružojuma uzraudzība. Tomēr dati par pludmales piegružojumu jau šobrīd ļauj noteikt bāzes līniju. Lielākā daļa piegružojuma pludmalēs ir plastmasa – lielākoties vienreizējās lietošanas priekšmeti, kas saistīti ar ēšanu, dzeršanu, smēķēšanu vai rūpniecisko iepakojumu. Turklāt ir vērts atzīmēt, ka vairākos apakšbaseinos viens no desmit biežāk atrodamajiem priekšmetiem ir baloni vai ar tiem saistīti priekšmeti. Jūrā pamesti, nozaudēti un citādi izmesti zvejas rīki nopietni apdraud jūras floru un faunu. Problēma skar visu reģionu, lai gan tās apjoms ir atkarīgs galvenokārt no grunts morfoloģijas un zvejas intensitātes.

Mērķis bīstamu vielu un piegružojuma jomā

Aplūkotie IAM

“Baltijas jūra bez bīstamām vielām un piegružojuma”

Klimata pārmaiņu sekas, kas ietekmē bīstamās vielas un piegružojumu

Nokrišņi   Upju notece

Aplūkotās problēmas

Aplūkotās darbības

- 12.2. Līdz 2030. gadam sasniegt dabas resursu ilgtspējīgu pārvaldību un efektīvu izmantošanu.

- 12.5. Līdz 2030. gadam būtiski samazināt radīto atkritumu apjomu, atkritumus novēršot, mazinot, kā arī pārstrādājot un atkārtoti izmantojot.

- 12.4. Līdz 2020. gadam sasniegt ķīmisko vielu un visu atkritumu apsaimniekošanu, visa to aprites cikla laikā neapdraudot vidi atbilstoši saskaņotajiem starptautiskajiem pamatprincipiem, kā arī līdz minimumam samazināt šo ķīmisko vielu un atkritumu nokļūšanu gaisā, ūdenī un augsnē, lai mazinātu to negatīvo ietekmi uz cilvēku veselību un vidi.

- 14.1. Līdz 2025. gadam novērst un būtiski samazināt visu veidu jūras piesārņošanu, jo īpaši tādu, ko izraisa darības uz sauszemes, tostarp jūru piesārņojošos atkritumus un barības vielu radītu piesārņojumu.

Plašāka informācija par saistību ar citiem līgumiem, kas saistīti ar eutrofikāciju, atrodama 37. lpp.

Saistība ar citiem segmentiem

- Lai sasniegtu mērķi “Baltijas jūras ekosistēma ir veselīga un noturīga”, ir jāasasniedz mērķi bīstamu vielu un piegružojuma jomā.

- Lai sasniegtu mērķi bīstamu vielu un piegružojuma jomā, ir jāasasniedz mērķis attiecībā uz darbībām jūrā.

Vēlamā stāvokļa apraksts

Baltijas jūras rīcības plāna (BJRP) mērķis attiecībā uz bīstamām vielām un piegružojumu ir “Baltijas jūra bez bīstamām vielām un piegružojuma”.

Bīstamas vielas

Vēlamo Baltijas jūras stāvokli attiecībā uz bīstamām vielām raksturo ekoloģiskie mērķi:

- jūras flora un fauna ir veselīga;

-
- bīstamu vielu koncentrācijas ir tuvu dabiskajam līmenim;
 - visa pārtika no jūras dzīvniekiem un augiem ir droša;
 - minimāls risks cilvēkiem un videi no radioaktivitātes.

BJRP mērķi un uzdevumi attiecībā uz bīstamām vielām tiks sasniegti, kad cilvēku darbības dēļ jūras vidē nonākušas ķīmiskas vielas neizraisīs jūras ekosistēmas darbības traucējumus, piemēram, bioķīmisko procesu vai barošanās ķēžu mutācijas vai traucējumus. Lai panāktu vēlamu Baltijas jūras stāvokli jeb labu vides stāvokli, ir jānodrošina, ka bīstamu vielu sastopamība neapdraud ekosistēmu pakalpojumu darbību un nerada risku cilvēku veselībai.

Tā kā ķīmisko vielu un cilvēku darbību klāsts ir plašs, lai sasniegtu mērķus attiecībā uz bīstamām vielām, ir jāpiemēro visaptveroša pieeja to apsaimniekošanai uz sauszemes un jūrā, ietverot pasākumus, kas attiecas uz tādiem vēsturiskiem piesārņotājiem kā smagie metāli, dioksīni vai alvorganiskie savienojumi, kā arī jauniem piesārņotājiem, piemēram, perfluoralkilētām un polifluoralkilētām vielām (PFAS) un farmaceitiskajiem līdzekļiem. Šādā visaptverošā pieejā ir jāparedz arī mehānisma izveide reģionālo prioritāšu noteikšanai, izmantojot labāko pieejamo zinātnisko informāciju, kā arī šo prioritāšu pārskatīšana, lai varētu laikus reaģēt uz jaunām problēmām. Lai risinātu jautājumu par piesārņotāju avotiem ārpus reģiona, ļoti svarīga ir arī darbība saskaņā ar starptautiskiem līgumiem.

Jūras piegružojums

Vēlamu Baltijas jūras stāvokli attiecībā uz jūras piegružojumu apraksta ekoloģiskais mērķis “piegružojums neapdraud jūras floru un faunu”.

Lai sasniegtu mērķus un uzdevumus attiecībā uz jūras piegružojumu bīstamo vielu jautājumā, ir jānodrošina, ka piegružojums, tostarp mikropiegružojums, jūras vidē parādās tikai tādos daudzumos, kas neizraisa ekosistēmas disfunkciju, neieklūst barošanās ķēdēs un fiziski nebojā jūras organismus. Turklāt tas nozīmē, ka jūras piegružojums negatīvi neietekmē jūras ekosistēmu pakalpojumu funkcionalitāti un nerada risku cilvēku darbībām. Šo vēlamu stāvokli var sasniegt tikai tad, ja tiek ieviesta sarežģīta pasākumu sistēma, kurā pilnībā aplūko produktu un preču dzīves ciklu, nodrošinot, ka tās neieklūst par piegružojumu ne uz sauszemes, ne jūrā. Jāturpina darboties saskaņā ar starptautiskajiem līgumiem un citām reģionālām jūras konvencijām, lai šo globālo problēmu risināšanā iesaistītu trešās puses ārpus reģiona.

Vēlamā stāvokļa sasniegšana: pārvaldības mērķi

Bīstamas vielas

Lai panāktu šo vēlamu stāvokli, tika noteikts pārvaldības mērķis “samazināt cilvēku darbību radītu bīstamu vielu ieplūdi un ietekmi”.

HELCOM rīkojas kā Līgumslēdzēju pušu kopīgo centienu koordinators, lai identificētu prioritārus piesārņotājus, noteiktu Līgumslēdzējas pusēm atbilstošās ieplūdes un reģionālo avotu apmēru un izstrādātu efektīvus valsts vai reģionālus pasākumus, pamatojoties uz šo informāciju. Periodisks piesārņotāju jūras vidē skrīnings, kā arī šo piesārņotāju iespējamo avotu un veidu, kā tie nokļūst jūras vidē, skrīnings, ir viens no instrumentiem jaunu piesārņotāju apzināšanai. Skrīningā iegūtie dati kopā ar informāciju par rūpnieciskajos procesos un patēriņa produktos izmantotajām vielām, rada pamatu, lai uz rādītājiem balstīto novērtējumu pārveidotu elastīgākā statusa novērtējumā. Šī informācija ļauj regulāri atjaunināt reģionālas prioritātes piesārņotājus, uzraudzības un novērtējuma mērķus, kā arī īstenot visaptverošu pieeju, kurā ņemtas vērā laika tendences attiecībā uz ieplūdi jūrā un ekotoksikoloģisko ietekmi, parādot skaidru saikni ar piesārņotāju kopējo slodzi. Šāda visaptveroša pieeja stiprina pārvaldības ciklu,

ļaujot sekot līdzi pasākumiem, novērtēt to ietekmi un pielāgot tos konkrētu piesārņotāju un piesārņotāju grupu novēršanai. *HELCOM* apņemas reģionālās stratēģiskās pieejas ietvaros izstrādāt rīcības plānu attiecībā uz bīstamajām vielām, lai stiprinātu bīstamu vielu pārvaldības ciklu un sasaistītu *HELCOM* darbības ar citām attiecīgām reģionālām un starptautiskām rīcībpolitikām.

Jūras piegružojums

Lai sasniegtu vēlamo stāvokli, attiecībā uz jūras piegružojumu ir noteikti šādi pārvaldības mērķi:

- novērst atkritumu, t. sk. mikroplastmasas, rašanos un to ieplūdi jūrā;
- nozīmīgi samazināt piegružojuma apmēru pludmalēs un jūrā.

HELCOM reģionālais rīcības plāns attiecībā uz jūras piegružojumu ir galvenais reģionālais instruments, lai sasniegtu mērķus vides aizsardzības un apsaimniekošanas jomā. Ar to nodrošina, ka tiek ieviesti pasākumi, lai tiktu galā ar Baltijas jūras reģionā visbiežāk sastopamo un kaitīgāko piegružojumu, un tas tiek darīts:

- sistemātiski samazinot pamestu, nozaudētu vai citādi izmestu zvejas rīku ietekmi uz jūras ekosistēmu, izstrādājot *HELCOM* pamatnostādnes un ieteikumus;
- būtiski samazinot vienreizējās lietošanas plastmasas priekšmetu patēriņu, tostarp pakāpeniski pārtraucot to, ka tiek nevajadzīgi izmantoti vienreizējās lietošanas plastmasas priekšmeti, kas bieži kļūst par piegružojumu;
- novēršot piegružojumu no jebkādiem avotiem;
- samazinot mikroplastmasas ieplūdi, veicot pasākumus gan attiecībā uz avotiem, gan ieviešot risinājumus ieplūdes beigu posmam;
- apzinoties jaunas un aktuālas problēmas, kas saistītas ar jūras piegružojuma rašanos, un rīkoties, ja nepieciešams, un
- veicinot un aktīvi strādājot pie starptautiskas vienošanās, lai samazinātu jūras piegružojuma un mikroplastmasas ieplūdi.

HELCOM jūras piegružojuma apmēru pludmalēs līdz 2025. gadam samazinās vismaz par 30 procentiem un līdz 2030. gadam – par 50 procentiem, salīdzinot ar sākotnējo kopējo daudzumu, kas ir 40 piegružojuma vienību uz simt metriem pludmales visā Baltijas jūrā (izņemot Kategatu 2015.–2016. gadā). Vispirms tiks samazināti visbiežāk sastopamie vienreizējās lietošanas plastmasas priekšmeti un priekšmeti, kas saistīti ar zvejas rīkiem. Līdz 2023. gadam *HELCOM* turpinās izstrādāt reģionāli saskaņotus kvantitatīvus jūras piegružojuma samazināšanas mērķus, lai vadītu virzību uz attiecīgām reģionālām un ES robežvērtībām. Lai sasniegtu šos mērķus, Līgumslēdzējas puses papildus citām iniciatīvām īsteno *HELCOM* reģionālo rīcības plānu attiecībā uz jūras piegružojumu.

Par pamatu progresa novērtējumam attiecībā uz šo vides mērķu sasniegšanu jāizmanto uzraudzības programmas, kurās izmanto reģionāli saskaņotas metodes. Kopš tika pieņemts pirmais rīcības plāns jūras piegružojuma jautājumā, ir uzlabojušās pieejamās zināšanas, tomēr, lai sasniegtu BJRP mērķus, jo īpaši attiecībā uz mikropiegružojumu, būtiska ir turpmāka zinātnes un tehnoloģiju attīstība.

Rīcība attiecībā uz bīstamām vielām un piegružojumu

Lai sasniegtu izvirzītos mērķus, tiks īstenots tālāk minētais.

Kods	Rīcība
Tematika: bīstamas vielas	
HL1.	Līdz 2024. gadam izstrādāt reģionālu stratēģisku pieeju un, pamatojoties uz šo pieeju, rīcības plānu <i>HELCOM</i> darbam bīstamu vielu jautājumā.
HL2.	Izstrādāt valsts programmas, īpašu uzmanību pievēršot tām bīstamajām vielām, kas nav pienācīgi reglamentētas citās politikas jomās.
HL3.	Līdz 2023. gadam iesniegt <i>HELCOM</i> pārskatu, kurā pēc iespējas sīkāk uzskaitīti pasākumi, kas ir plānoti un ieviesti, lai samazinātu bīstamu vielu noplūdi vidē, tostarp pārskatā iekļauj pieejamās zināšanas par bīstamo vielu ietekmi.
HL4.	Stiprināt un atjaunināt <i>HELCOM</i> ieteikumus par bīstamu vielu rūpniecisku noplūdi, piemērojot informāciju, kas iegūta saskaņā ar ES Rūpniecisko emisiju direktīvu un citiem avotiem, lai pietiekami aizsargātu Baltijas jūras vidi.
HL5.	Samazināt bīstamu vielu emisijas no maza mēroga emisiju radītājiem pilsētu teritorijās (pašvaldības, uzņēmumi un mājāsaimniecības), īstenojot ķīmisko vielu ziņā gudras stratēģijas, kā arī aizstāšanas un izpratnes vairošanas kampaņas.
HL6.	Līdz 2025. gadam izveidot ķīmisko produktu reģistru, ko veido, piemēram, uz ES <i>REACH</i> (EK 1907/2006) regulējuma pamata.
HL7.	Līdz 2025. gadam uzsākt izglītojošas un informatīvas kampaņas, lai vairotu sabiedrības izpratni par atbildīgu rīcību, saskaroties ar bīstamām vielām sadzīves ķīmijā un izstrādājumos, lai novērstu to nokļūšanu vidē.
HL8.	Līdz 2025. gadam publiskā iepirkuma procedūrās ieviest prasības tādu ķīmisko vielu saturam, kas rada lielas bažas attiecībā uz vidi reģionā, un sniegt atbalstu turpmākiem pasākumiem.
HL9.	Līdz 2025. gadam izveidot procedūras, lai izmantotu informāciju, kas iegūta saskaņā ar dažādām politikas jomām un politikas satvariem, kuri attiecas uz ķīmisko vielu izmantošanu (piemēram, Stokholmas konvencija, <i>SAICM</i> turpinājums, <i>REACH</i> regula, Ūdens pamatdirektīva, Rūpniecisko emisiju direktīva utt.), lai noteiktu prioritāros pasākumus, kas vērsti uz reģionāliem piesārņotājiem, un lai identificētu jaunus piesārņotājus, kas rada īpašas bažas.
HL10.	Izveidot <i>HELCOM</i> prioritāro vielu saraksta pārvaldības mehānismu, sākot no 2025. gada, un reaģēt uz skrīninga un novērtējuma rezultātiem, norādot uz reģionālām problēmām Baltijas jūras vidē un jauniem piesārņotājiem.
HL11.	Sākot no 2024. gada, organizēt nepārtrauktu darba uzraudzību bīstamo vielu jomā saskaņā ar dažādām starptautiskām un ES politikas jomām, kā arī reģionālajām jūras konvencijām, un aktīvi ietekmēt šos procesus, veicinot starptautisko rīcību, kas atzīta par nepieciešamu, lai uzlabotu vides stāvokli attiecībā uz bīstamām vielām Baltijas jūrā.
HL12.	Sākot no 2023. gada, <i>HELCOM</i> dalība Starptautiskās ķīmisko vielu pārvaldības stratēģiskās pieejas Vērienīgo mērķu aliansē (<i>SAICM HAA</i>), lai atbalstītu starptautisko sadarbību tādu globālu ķīmisko problēmu risināšanā, kas ietekmē Baltijas jūras stāvokli. To globālo problēmu apzināšana, kas ir svarīgas Baltijas jūras kontekstā un ko <i>HELCOM</i> iekļaus <i>SAICM HAA</i> darba kārtībā.
HL13.	Līdz 2028. gadam pilnveidot bīstamo vielu bioloģiskās ietekmes uzraudzību, lai veicinātu uzticamu ekosistēmas veselības novērtējumu.
Tēma: vēsturiskie piesārņotāji	
HL14.	Veicināt alternatīvu, mazāk toksisku metālu un citu materiālu izmantošanu, lai aizstātu svīnu zvejas rīkos un lodēs šaušanai, lai līdz minimumam samazinātu kaitīgu svīna izmantošanu.
HL15.	Lai samazinātu dioksīna emisijas, līdz 2025. gadam izstrādāt informācijas kampaņas un citus instrumentus, kuros galvenā uzmanība pievērsta malkas kvalitātei un malkai izmantotajām

	sugām, kā arī tam, kas tiek dedzināts nelielās dedzināšanas iekārtās.
HL16.	Sekmēt ANO Vides programmas 2013. gada Minamatas konvencijas par dzīvsudrabu īstenošanu, ko veic tās Līgumslēdzējas puses, kuras ir šīs konvencijas puses, un veicināt šīs konvencijas ratifikāciju tajās <i>HELCOM</i> valstīs, kas vēl nav šīs konvencijas dalībvalstis.
HL17.	Veikt visus iespējamus pasākumus, lai līdz 2028. gadam samazinātu enerģētikas nozares radītās dzīvsudraba emisijas.
HL18.	Kontrolēt dzīvsudraba koncentrāciju bagarētā materiālā un veikt iespējamus pasākumus, lai novērstu tā noplūdi bagarēšanas laikā, kā arī strādājot ar bagarētu materiālu.
HL19.	Līdz 2030. gadam ieviest aizliegumu zobārstniecībā izmantot amalgamu, kuras pamatā ir dzīvsudrabs, izņemot gadījumus, kad tas ir absolūti nepieciešams.
HL20.	Līdz 2023. gadam izveidot un uzturēt kārtību (noteikumus), kā rīkoties ar dzīvsudrabu saturošiem atkritumiem, lai novērstu šā piesārņotāja nokļūšanu vidē, minētajā ietilpst sabiedrības informēšana par kārtību (noteikumiem).
HL21.	Līdz 2027. gadam ieviest pasākumus, kuru pamatā ir labākā pieejamā zinātniskā informācija un tehnoloģijas, lai ierobežotu perfluoralkilvielu, fenola savienojumu, kam ir endokrīno sistēmu traucējoša iedarbība, un hlorētu parafīnu izmantošanu un novērstu to noplūdi.
Tēma: jauni piesārņotāji	
HL22.	Līdz 2025. gadam uzlabot zināšanu bāzi par farmaceitisko vielu sastopamību vidē, to noturību un kaitīgo ietekmi, kā arī nodrošināt šīs informācijas pieejamību plašai ekspertu kopienai.
HL23.	Līdz 2024. gadam noteikt prioritāros farmaceitiskos līdzekļus, izmantojot labākās pieejamās zināšanas par to noplūdi ūdens vidē un ietekmi uz vidi, kā arī pieejamos datus par to izmantošanu reģionā, lai efektīvi samazinātu risku un pēc tam šīs vielas integrētu <i>HELCOM</i> novērtējumos kā Baltijas jūras stāvokļa un ietekmes uz vidi rādītājus.
HL24.	Līdz 2025. gadam izstrādāt norādījumus vides uzraudzībai un analīzei attiecībā uz farmaceitiskajiem līdzekļiem, kas apzināti kā Baltijas jūras stāvokļa rādītāji.
HL25.	Līdz 2025. gadam organizēt informācijas kampaņu par to, ko nedrīkst noskalot (pievēršoties ķīmiskajām vielām, farmaceitiskajiem līdzekļiem un piegriezumam).
HL26.	Līdz 2026. gadam veicināt neizlietoto farmaceitisko līdzekļu savākšanu no sabiedrības Baltijas jūras reģionā.
HL27.	Sadarbībā ar veselības aprūpes iestādēm vairot patērētāju izpratni un zināšanas par farmaceitiskajiem līdzekļiem, kas satur noturīgas un videi kaitīgas vielas, ja ir pieejama zinātniski pamatota informācija.
HL28.	Sākot no 2021. gada, risināt jautājumus par jaunām vielām, kas rada bažas, uzsākot periodiskas skrīninga kampaņas, tostarp izmantojot plašas analīzes metodes, piemēram, aizdomu dēļ veiktu skrīningu un nemērķēta skrīninga metodes.
HL29.	Līdz 2027. gadam ierobežot tādu ugunsdzēsības putu izmantošanu jūrā un sateces baseinā, kurās ir perfluoralkilētas un polifluoralkilētas vielas (<i>PFAS</i>), un veicināt ilgtspējīgas alternatīvas.
HL30.	Līdz minimumam samazināt biocīdu izdalīšanos no pretapaugšanas līdzekļiem jūras vidē, un vēlams līdz 2027. gadam aizstāt biocīdus saturošus pretapaugšanas līdzekļus ar biocīdus nesaturošām alternatīvām, izmantojot tās uz konstrukcijām, iekārtām un atpūtas kuģiem gadījumos, uz kuriem neattiecas Starptautiskā konvencija par kuģu kaitīgo pretapaugšanas sistēmu kontroli, ja šādas alternatīvas ir pieejamas, kā arī iespējamās gan tehniski, gan ņemot vērā ietekmi uz vidi. Saistība ar citos segmentos paredzēto rīcību
Tematika: jūras piegriežums	
HL31.	Uzlabot pierādījumu bāzi par jūras piegriežuma ietekmi uz Baltijas jūras reģionu, lai līdz 2025. gadam izstrādātu jaunus pasākumus un vienotos par tiem.

HL32.	Vienoties par pamatrādītājiem un saskaņotām uzraudzības metodēm, lai novērtētu jūras piegružojuma, tostarp mikropiegružojuma, daudzumu, sastāvu, izkliedi un avotus (tostarp ieplūdi pa upēm), nepieciešamības gadījumā līdz 2022. gadam un attiecībā uz pārējiem aspektiem, vēlākais, līdz 2026. gadam. Darbs jāveic, to rūpīgi saskaņojot ar darbu, ko Līgumslēdzējas puses veic citos attiecīgajos forumos, piemēram, Jūras stratēģijas pamatdirektīvas tehniskajā grupā jūras piegružojuma jautājumos.
-------	--

Lūdzam ņemt vērā: *HELCOM* reģionālais rīcības plāns attiecībā uz jūras piegružojumu ir galvenais reģionālais instruments, kas paredzēts, lai sasniegtu mērķus vides aizsardzības un apsaimniekošanas jomā.

Saistība ar citiem līgumiem

Sadarbība *HELCOM* ietvaros nodrošina un veicina iespējas sinerģijai valstu centienos attiecībā uz dažādām politikas jomām un līgumiem. Lai sasniegtu šā segmenta mērķi, būtiski ir īstenot ES tiesību aktus un politikas, kas saistītas ar bīstamām vielām un piegružojumu, kā arī īstenot Ūdens kodeksu un Krievijas Federācijas Likumu par vides aizsardzību. Galvenie starptautiskie līgumi ir tie, kas noslēgti saskaņā ar *IMO*, Minamatas, Bāzeles, Roterdamas un Stokholmas konvencijām, kā arī Konvenciju par robežšķērsojošo ūdensteču un starptautisko ezeru izmantošanu un aizsardzību.

Darbības jūrā

Mērķis attiecībā uz darbībām jūrā

“Ekoloģiski ilgtspējīgas darbības jūrā”

Ekoloģiskie mērķi

- Bioloģiskajai daudzveidībai un ekosistēmai – netiek kaitēts, vai arī šāds kaitējums ir minimāls
- Darbības, kas ietekmē jūras gultnes minimumam dzīvotnes, neapdraud sugu populāciju un sabiedrību dzīvotspēju
- Antropogēnās skaņas nekaitē jūras florai un faunai, vai arī šāds kaitējums ir minimāls

Pārvaldības mērķi

- Jūras gultnes dzīvotņu zudumi un kaitējums tām ir samazināts līdz minimumam
 - Samazināt troksni līdz līmenim, kas jūras floru un faunu neietekmē neatgriezeniski
 - Neieviešas jaunas svešās sugas
 - Samazināta barības vielu, bīstamu vielu un piegružojuma ieplūde no darbībām jūrā
 - Starptautisko noteikumu izpilde – nav nelikumīgu noplūžu
 - Droša kuģu satiksme, kas nerada nejaušu piesārņojumu
 - Efektīva reaģētspēja ārkārtas situācijās
 - Kaitīgo emisiju gaisā samazināšana līdz minimumam
 - Nulles izvade no platformām jūrā
 - Jūras resursu ilgtspējīgas izmantošanas nodrošināšana
-

Darbību jūrā segments

Ekoloģiski ilgtspējīgas darbības jūrā

Pašreizējā stāvokļa apraksts

Ilgtspējīga darbību jūrā pārvaldība ir būtiska, lai sasniegtu labu Baltijas jūras vides stāvokli. Darbības jūrā ir visas darbības un būvniecība jūrā, ko veic cilvēki, – no komerciālās un izklaides kuģniecības līdz zvejniecībai, no būvniecības darbiem un bagarēšanas līdz enerģijas ražošanai un minerālu, naftas un gāzes ieguvei. Tāpēc, lai sasniegtu šā segmenta vispārējo stratēģisko mērķi, ir jāsteno sadarbība dažādos jautājumos, jākoordinē daudzi un dažādi dalībnieki, kā arī jāņem vērā dažādi mērķi.

Emisijas un izplūdes no kuģniecības joprojām ir kaitīgas Baltijas jūras videi, neraugoties uz pastiprinātajiem pašreizējiem un no jauna izstrādātajiem starptautiskajiem noteikumiem par kuģu radīto piesārņojumu, ko Starptautiskā Jūrniecības organizācija (*IMO*) pieņēmusi pēdējo desmit gadu laikā. Kuģu energoefektivitāte uzlabojas, un ir vērojama tendence samazināties arī cita veida emisijām un izplūdēm. Tomēr kuģošana joprojām veicina emisijas un izplūdes Baltijas jūrā, tostarp slāpekļa oksīdus (NO_x), sēra oksīdus (SO_x), cietās daļiņas, notekūdeņus un izplūdes no atgāzu attīrīšanas sistēmām, kas izraisa jūras vides piesārņojumu un eutrofikāciju. Turklāt kuģošana veicina vairākus jūras vides apdraudējumus, uz kuriem vēl neattiecas obligātie starptautiskie noteikumi, piemēram, zemūdens troksni, bioloģisko apaugšanu un pelēko ūdeņu izvadīšanu.

Naftas izplūdumi, kas novēroti, veicot novērošanu no gaisa, ir samazinājušies gan skaita, gan lieluma ziņā, un, lai gan Baltijas jūrā sagatavošanās un reaģēšana naftas un bīstamu kaitīgu vielu noplūžu gadījumos jūrā un krastā ir diezgan labā līmenī, vēl ir nepieciešami uzlabojumi. Ikgadējie ziņojumi liecina, ka palielinās neidentificētu ķīmisku vielu un jaunu degvielas veidu izplūdumu skaits, attiecībā uz kuriem ir jāizstrādā reaģēšanas varianti, jo īpaši ņemot vērā pieaugošo negadījumu iespējamību, ko izraisa pieaugošā satiksme un ārkārtēji laika apstākļi klimata pārmaiņu dēļ.

Zveja notiek lielos Baltijas jūras apgabalos, tieši ietekmējot mērķsugas, kā arī aizsargājamās sugas un dzīvotnes. Pašlaik lielākās daļas Baltijas jūras komerciālo zivju krājumu biomasas nav labā stāvoklī, un pastāv bažas par daudzu zivju krājumu mirstību zvejas dēļ. Citu ietekmi uz ekosistēmu rada fizisks kaitējums jūras gultnei saistībā ar grunts trālēšanu, kā arī putnu, jūras zīdītāju un nemērķa zivju sugu piezveja zvejas rīkos, un šī ietekme ir jāsamazina. Turklāt zveja veicina izmaiņas barošanās tīklā, izmaiņas lieluma un vecuma ziņā, kā arī zivju un citu jūras organismu reproduktīvās spējas un noturības samazināšanos.

Papildus kuģošana un zvejai jūras vidi negatīvi ietekmē arī tādas darbības kā minerālu ieguve, bagarēšana, jūras vējparku ierīkošana, cita veida enerģijas ražošana jūrā, kā arī zemūdens kabeļu un cauruļvadu uzstādīšana. Cita starpā šīs darbības rada fizisku kaitējumu jūras gultnei un tās zudumu. Tiek lēsts, ka iespējams kaitējums nodarīts aptuveni 40 % Baltijas jūras gultnes, un daudzu zemūdens biotopu un sugu aizsargāšanas stāvoklis nav labvēlīgs. Darbības, kas kaitē jūras gultnei, līdztekus nogrimušiem bīstamiem priekšmetiem, piemēram, jūrā nogremdētai munīcijai, kaujas materiāliem un kuģu vrakiem, kuros ir nafta, veicina kaitīgu vielu iespējamu

izplūdi, kas var ietekmēt jūras vidi un darbības Baltijas jūrā. Nogrimušie bīstamie priekšmeti ir ne tikai piesārņojuma avots, bet arī fizisks šķērslis jūras dibenā un apdraud jūrniekus. Iepriekš minētās darbības, tostarp jūras vējparku un akvakultūras iekārtu darbība, ietekmē arī jūras organismus, jo rada troksni un var radīt apdraudējumus un traucēt jūras putniem, kā arī citai jūras florai un faunai.

Neraugoties uz ievērojamo progresu, kas gūts daudzās jomās saistībā ar darbībām jūrā, ir skaidrs, ka ir nepieciešama turpmāka rīcība. Jūrā veikto darbību izvēršana jaunu jūrniecības nozaru dēļ ir vēl radījusi vairākas problēmas, attiecībā uz kurām tiesiskais regulējums nav ieviests vai vēl nav ieviests. Ir jānovērtē pašreizējo un jauno jūrā veikto darbību kumulatīvā ietekme un jāīsteno ekosistēmas pieeja, atzīstot ekosistēmas nestspēju un nepieciešamību noteikt ierobežojumus cilvēku darbībai.

Vēlamā stāvokļa apraksts

Vēlamo Baltijas jūras stāvokli attiecībā uz ilgtspējīgām un drošām darbībām jūrā raksturo ekoloģiskie mērķi:

- bioloģiskajai daudzveidībai un ekosistēmai netiek kaitēts, vai arī šāds kaitējums ir minimāls;
- darbības, kas ietekmē jūras gultnes dzīvotnes, neapdraud sugu populāciju un sabiedrību dzīvotspēju;
- antropogēnās skaņas nekaitē jūras florai un faunai, vai arī šāds kaitējums ir minimāls.

Mērķis attiecībā uz darbībām jūrā

"Ekoloģiski ilgtspējīgas darbības jūrā"

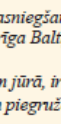
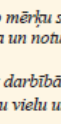
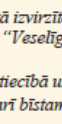
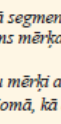
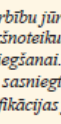
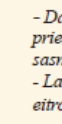
Klimata pārmaiņu sekas, kas ietekmē darbības jūrā

Aplūkotās problēmas

Aplūkotās darbības

Saistība ar citiem segmentiem

- 2.4. Līdz 2030. gadam nodrošināt ilgtspējīgas pārtikas ražošanas sistēmas un īstenot noturīgu lauksaimniecības praksi, kas palielina produktivitāti un ražošanu, kas palīdz saglabāt ekosistēmas, kas stiprina spēju pielāgoties klimata pārmaiņām, ekstrēmām laikapstākļiem, sausumam, plūdiem un citām katastrofām un kas pakāpeniski uzlabo zemes un augsnes kvalitāti.

- 12.2. Līdz 2030. gadam sasniegt dabas resursu ilgtspējīgu pārvaldību un efektīvu izmantošanu.

- 12.5. Līdz 2030. gadam būtiski samazināt radīto atkritumu apjomu, atkritumus novēršot, mazinot, kā arī pārstrādājot un atkārtoti izmantojot.

- 12.4. Līdz 2020. gadam sasniegt ķīmisko vielu un visu atkritumu apsaimniekošanu, visa to aprites cikla laikā neapdraudot vidi atbilstoši saskaņotajiem starptautiskajiem pamatprincipiem, kā arī līdz minimumam samazināt šo ķīmisko vielu un atkritumu nokļūšanu gaisā, ūdenī un augsnē, lai mazinātu to negatīvo ietekmi uz cilvēku veselību un vidi.

- 13.2. Integrēt klimata pārmaiņu pasākumus valsts politikā, stratēģijās un plānošanā.

- 14.1. Līdz 2025. gadam novērst un būtiski samazināt visu veidu jūras piesārņošanu, jo īpaši tādu, ko izraisa darbības uz sauszemes, tostarp jūru piesārņojošos atkritumus un barības vielu radītu piesārņojumu.

- 14.4. Līdz 2020. gadam efektīvi regulēt zivju ieguvu un izbeigt pārzveju, nelegālu, neregulētu un neregulētu zveju un postošus zvejniecības paņēmienus, kā arī īstenot zinātniski pamatotus pārvaldības plānus, lai pēc iespējas īsākā laikposmā atjaunotu zivju krājumus līdz vismaz tādiem līmeņiem, kas spēj dot maksimālu ilgtspējīgas ieguves apjomu, kuru nosaka pēc šo zivju bioloģiskajām īpašībām.

- 14.c) Uzlabot okeānu un to resursu saglabāšanu un ilgtspējīgu izmantošanu, īstenojot starptautiskos tiesību aktus, kā izklāstīts Apvienoto Nāciju Organizācijas Jūras tiesību konvencijā, kas sniedz okeānu un to resursu saglabāšanas un ilgtspējīgas izmantošanas tiesisko pamatu, kā atgādināts dokumenta "The future we want" [Nākotne, kādu to vēlamies] 158. punktā.

- 15.8. Līdz 2020. gadam ieviest pasākumus, lai novērstu invazīvu sugu ieviešanu, būtiski mazinātu to ietekmi uz sauszemes un ūdens ekosistēmām un kontrolētu vai iznīcinātu prioritārās sugas.

Plašāka informācija par saistību ar citiem līgumiem, kas saistīti ar darbībām jūrā, atrodama 49. lpp.

Vēlamā stāvokļa sasniegšana: pārvaldības mērķi

Lai sasniegtu šādu vēlamo stāvokli, ir jāsasniedz šādi pārvaldības mērķi:

- jūras gultnes dzīvotņu zudumi un to bojājumi ir samazināti līdz minimumam;
- samazināt troksni līdz līmenim, kas jūras floru un faunu neietekmē neatgriezeniski;
- neieviešas jaunas svešās sugas;
- samazināta barības vielu, bīstamu vielu un piegriezuma ieplūde no darbībām jūrā;
- starptautisko noteikumu izpilde – nav nelikumīgu noplūžu;
- droša kuģu satiksme, kas nerada nejaušu piesārņojumu;
- efektīva reaģētspēja ārkārtas situācijās;
- kaitīgo emisiju gaisā samazināšana līdz minimumam;
- nulles izvade no platformām jūrā;
- jūras resursu ilgtspējīgas izmantošanas nodrošināšana.

Darbību jūrā segmentā noteiktās rīcības īstenošana ir viens no galvenajiem faktoriem, kas ļauj īstenot Baltijas jūras rīcības plāna (BJRP) vīziju par veselīgas Baltijas jūras vides panākšanu un atbalstīt plašu tādu darbību klāstu Baltijas jūras reģionā, kas neapdraud ekoloģisko, sociālo

un ilgtermiņa ekonomisko ilgtspējību. *HELCOM* mērķis ir nepārtraukti strādāt, lai attiecībā uz ekoloģiski ilgtspējīgām darbībām jūrā, tostarp kuģniecību, zivsaimniecību, akvakultūru, jūras vējparkiem un infrastruktūru Baltijas jūra būtu vadošā pozīcijā. *HELCOM* atzīst nepieciešamību ievērojami izvērst jūras vēja enerģiju, lai sasniegtu 2030. un 2050. gadam izvirzītos klimata mērķus, un veiks pasākumus, lai nodrošinātu, ka jūras nozares paplašināšanās notiek ilgtspējīgi un ņemot vērā mūsu saistības attiecībā uz bioloģisko daudzveidību un veselīgu jūras vidi. Turklāt, lai mazinātu īstermiņa un ilgtermiņa ietekmi, ko rada ieguve jūras gultnē (izņemot smilšu un grants ieguvi), nedrīkst izmantot derīgos izrakteņus, pirms nav pietiekami izpētīts, kā ieguve jūras gultnē ietekmēs jūras vidi, bioloģisko daudzveidību un cilvēku darbības. Riski ir jāizprot, un ar tehnoloģijām un ekspluatācijas praksi ir jāspēj pierādīt, ka atbilstoši piesardzības principam ieguve jūras gultnē nopietni nekaitē videi.

Līdztekus BJRP noteikto pasākumu īstenošanai, būs jāīsteno arī citi instrumenti, piemēram, Reģionālais rīcības plāns par zemūdens troksni, un piemērojamie valsts, reģionālie un starptautiskie noteikumi par darbībām jūrā, kā arī būs nepieciešama aktīvi pausta brīvprātīga apņemšanās nozarē.

Rīcība attiecībā uz darbībām jūrā

Lai sasniegtu izvirzītos mērķus, tiks īstenots tālāk minētais.

Kods	Rīcība
Tematika: jūrniecības darbības	
Tēma: izvade no platformām atklātā jūrā	
S1.	Atjaunināt rīcības plānu vides aizsardzībai no platformām atklātā jūrā, lai līdz 2026. gadam ieviestu principu “nulle izvade” attiecībā uz visām ķīmiskajām vielām un vielām, ko izmanto un ražo, ekspluatējot platformas atklātā jūrā.
Tēma: kuģošanas drošība	
S2.	Veikt pasākumus, lai nodrošinātu, ka, vēlākais, līdz 2030. gadam tiek pabeigti atkārtotie apsekojumi I un II kategorijas zonās, ko izmanto navigācijā.
S3.	Līdz pārskatītajā Baltijas jūras valstu Hidrogrāfijas komisijas (<i>BSHC</i>) un <i>HELCOM</i> Baltijas jūras harmonizētās hidrogrāfiskās atkārtotās izpētes shēmā noteiktajam termiņam nodrošināt atkārtotu apsekojumu pabeigšanu piekrastes tuvumā un citās teritorijās, ko parasti izmanto drošai kuģošanai, vides aizsardzībai, ĢIS datu iegūšanai un naftas savākšanai (dēvētas arī par III kategorijas zonām).
S4.	Līdz 2027. gadam turpināt darbu saistībā ar reģionālo <i>HELCOM</i> automātisko informācijas sistēmu (<i>AIS</i>) un jaunām sistēmām, piemēram, <i>VHF</i> datu apmaiņas sistēmu (<i>VDES</i>) un citiem e-navigācijas pakalpojumiem, lai vairotu navigācijas drošību un nodrošinātu labvēlīgāku ietekmi uz vidi.
S5.	Turpināt stiprināt sadarbību ar Starptautisko Jūrniecības organizāciju (<i>IMO</i>) un attiecīgā gadījumā reģionālo sadarbību navigācijas drošības jomā <i>HELCOM</i> Jūras grupas ietvaros, jo īpaši atzīstot nepieciešamību dalīties ar tehniskām zināšanām par riska novērtējumu, lai novērstu kuģu satiksmes negadījumus Baltijas jūrā.
S6.	Turpināt ciešu tehnisko sadarbību ar Eiropas Jūras drošības aģentūru (<i>EMSA</i>) attiecībā uz tādu jūras datu vākšanu un analīzi, kas ir svarīgi drošākas kuģošanas attīstībai Baltijas jūrā, piemēram, <i>EMCIP</i> , un pētīt iespējas turpmākai sadarbībai attiecībā uz datu sniegšanu <i>EMSA</i> , tostarp par pārmērīgu narkotiku/alkohola lietošanu, kuras dēļ notiek negadījumi, kā arī par saistītiem izplūdumiem un kravu zudumiem vidē.
Tēma: svešas sugas	
S7.	Līdz 2024. gadam izveidot un pēc tam ieviest agrīnās brīdināšanas sistēmu gadījumiem, ja ostās tiek ievestas invazīvas sugas.

S8.	Strādāt, lai saskaņoti īstenotu Starptautiskās Jūrnieceības organizācijas (<i>IMO</i>) pamatnostādnes un norādījumus par bioloģisko apaugšanu, ņemot vērā, piemēram, ierosināto Bioloģiskās apaugšanas pārvaldības ceļvedi, un arī turpmāk sekmēt <i>IMO</i> veikto darbu. Saistība ar citos segmentos paredzēto rīcību
S9.	Veicināt, ka tiek izstrādātas un izmantotas efektīvas, ekoloģiski ilgtspējīgas kuģu un izprieču kuģu bioloģiskās apaugšanas pārvaldības metodes un kuģu atsārņotājsistēmas, tostarp tādas alternatīvas bioloģiskās apaugšanas novēršanai, kurās nav biocīdu, atbalstot ar to saistītus pētniecības un izstrādes pasākumus Baltijas jūras reģionā. Saistība ar citos segmentos paredzēto rīcību
S10.	Līdz 2026. gadam stiprināt sadarbību ar ieinteresētajām pusēm, lai izstrādātu un īstenotu bioloģiskās apaugšanas ilgtspējīgas pārvaldības iespējas, lai līdz minimumam samazinātu invazīvu ūdens sugu ieviešanu, bīstamu vielu un mikroplastmasu noplūdi no atsārņotājsistēmām, kā arī uzlabotu energoefektivitāti. Saistība ar citos segmentos paredzēto rīcību
S11.	Īstenot <i>OSPAR</i> un <i>HELCOM</i> Līgumslēdzēju pušu kopīgo saskaņoto procedūru par atbrīvojumu piešķiršanu saskaņā ar Balasta ūdens pārvaldības (<i>BWM</i>) konvencijas A-4. noteikumu un regulāri atjaunināt Balasta ūdens riska novērtēšanas instrumentu ar datiem no ostu apsekojumiem.
S12.	Turpināt ciešu sadarbību ar <i>OSPAR</i> saistībā ar Balasta ūdens pārvaldības (<i>BWM</i>) konvencijas īstenošanu un jautājumu par bioloģiskās apaugšanas pārvaldību reģionālā un starpreģionālā līmenī.
Tēma: izprieču kuģošana	
S13.	Veicināt ekoloģiski ilgtspējīgu izprieču kuģošana, tostarp vislabākās ekoloģiskās prakses izmantošanu, izglītojot kuģu lietotājus, kā arī piestātņu un viesu ostu personālu un vairojot viņu izpratni. Tāpat popularizēt arī “zaļās” piestātnes un viesu ostas, piemēram, līdz 2025. gadam ieviešot piestātņu ekomarkējumu un izstrādājot norādījumus un labākās prakses dokumentus, kas palīdzētu nodrošināt piestātņu atbilstību kritērijiem.
Tēma: piesārņojums no kuģiem	
S14.	Līdz 2025. gadam veikt izpēti un ietekmes novērtējumu, novērtējot iespējamus veidus, kā kravas kuģi varētu nogādāt notekūdeņus ostu atkritumu pieņemšanas iekārtās (<i>PRF</i>) vai piemērot attīrīšanas pasākumus, izmantojot attīrīšanas iekārtas uz kuģa, pirms to izvadīšanas jūrā. Pamatojoties uz rezultātiem, attiecīgi rīkoties, pieņemot lēmumu līdz 2027. gadam par to, vai paplašināt Baltijas jūras īpašās zonas noteikumu tvērumu saskaņā ar Starptautiskās konvencijas par piesārņojuma novēršanu no kuģiem (<i>MARPOL</i>) IV pielikumu, lai ietvertu arī notekūdeņu izvadīšanu no kravas kuģiem.
S15.	Līdz 2027. gadam veikt izpēti un ietekmes novērtējumu, novērtējot pelēko ūdeņu apjomu un iespējamo kaitīgo ietekmi, kā arī iespējamus veidus, kā kuģi varētu nogādāt notekūdeņus ostu atkritumu pieņemšanas iekārtās vai piemērot attīrīšanas pasākumus, izmantojot attīrīšanas iekārtas uz kuģa, pirms to izvadīšanas jūrā. Pamatojoties uz rezultātiem, attiecīgi rīkoties, pieņemot lēmumu līdz 2029. gadam par to, vai un kā pārvaldīt pelēko ūdeņu izvadīšanu no kuģiem.
S16.	Līdz 2026. gadam veikt izpēti un ietekmes novērtējumu, lai aprēķinātu un novērtētu to kaitīgo šķidro vielu atlieku daudzumu un ietekmi Baltijas jūrā, kas ir kravas tvertnu mazgāšanas ūdeņos

	saskaņā ar Starptautiskās konvencijas par piesārņojuma novēršanu no kuģiem (<i>MARPOL</i>) II pielikumu. Pamatojoties uz rezultātiem, līdz 2028. gadam attiecīgi rīkoties saistībā ar to, vai un kā vēl vairāk Baltijas jūrā ierobežot kaitīgo šķidro vielu atliekas, kas ir kravas tvertņu mazgāšanas ūdeņos saskaņā ar <i>MARPOL</i> II pielikumu.
S17.	Līdz 2024. gadam izpētīt ostas atkritumu pieņemšanas iekārtu (<i>PRF</i>) atbilstību Starptautiskās konvencijas par piesārņojuma novēršanu no kuģiem (<i>MARPOL</i>) V pielikumam par kravas nosedumiem un šo iekārtu izmantošanu saskaņā ar minēto pielikumu, kā arī, pamatojoties uz šo informāciju, nodrošināt atbilstošas ostas atkritumu pieņemšanas iekārtas Baltijas jūras reģiona ostās attiecībā uz kravas nosedumiem, kas klasificēti kā vielas, kuras nav <i>HME</i> saskaņā ar <i>MARPOL</i> V pielikumu, un līdz 2027. gadam nodrošināt stimulus kuģiem izmantot minētās iekārtas.
S18.	Izstrādāt ceļvedi, lai līdz minimumam samazinātu pārtikas atkritumu izvadīšanu Baltijas jūrā, un pēc tam līdz 2025. gadam sagatavot <i>HELCOM</i> ieteikumu, lai veicinātu brīvprātīgus nolīgumus par visu pārtikas atkritumu nogādāšanu no kuģiem uz ostas atkritumu pieņemšanas iekārtām.
S19.	Ieviest Baltijas jūras īpašās zonas prasības saskaņā ar Starptautiskās konvencijas par piesārņojuma novēršanu no kuģiem (<i>MARPOL</i>) IV pielikumu un pastāvīgi nodrošināt, ka Baltijas jūras reģiona pasažieru ostās ir pieejamas atkritumu pieņemšanas iekārtas, ņemot vērā "Tehniskos norādījumus notekūdeņu apstrādei Baltijas jūras īpašās zonas ostās saskaņā ar <i>MARPOL</i> IV pielikumu".
S20.	Nodrošināt, ka līdz 2024. gadam jūras piegriezumā sistēma, kas neparedz īpašu maksu, attiecas uz visiem pasīvajiem zvejas atkritumiem.
S21.	Līdz 2024. gadam izstrādāt un ieviest labākās tehnoloģijas, metodes un praksi (<i>BAT/BEP</i>), lai samazinātu barības vielu zudumus, ko rada sausu beramkravu mēslojuma uzglabāšana un darbības ar to Baltijas jūras reģiona ostās.
S22.	Līdz 2025. gadam izstrādāt ceļvedi, lai samazinātu atgāzu attīrīšanas sistēmu izplūdes ūdeņu radīto piesārņotāju daudzumu, vismaz saskaņā ar spēkā esošajiem tiesību aktiem, ņemot vērā piesardzības principu un Starptautiskās Jūrniecības organizācijas (<i>IMO</i>) darba rezultātus.
S23.	Līdz 2023. gadam izstrādāt ceļvedi, lai stiprinātu Baltijas jūras NO _x emisiju kontroles zonas (<i>NECA</i>) īstenošanu un ieviešanu, pamatojoties uz gūto pieredzi.
S24.	Līdz 2027. gadam uzlabot alternatīvo degvielu un energoavotu izmantošanu kuģniecībā un izpriecu kuģošanā, kā arī veicināt digitalizācijas un citu tehnoloģiju inovāciju izmantošanu, lai optimizētu energoefektivitāti Baltijas jūras reģionā ar mērķi samazināt gan siltumnīcefekta gāzu, gan gaisa piesārņotāju emisijas.
S25.	Aktīvi sekot Starptautiskās Jūrniecības organizācijas (<i>IMO</i>) apspriedēm par siltumnīcefekta gāzu (<i>SEG</i>) emisiju samazināšanu un piedalīties tajās, kā arī nodrošināt, ka pienācīgi tiek ņemta vērā ledus navigācija un tās īpašās prasības. Ar <i>HELCOM</i> Zaļās grupas palīdzību nodrošināt, ka kuģniecība Baltijas jūras reģionā līdz 2030. gadam atbilst <i>IMO</i> <i>SEG</i> stratēģijas mērķiem, vienlaikus nemazinot centienus samazināt gaisa piesārņojumu vai citu ietekmi uz vidi.
S26.	Strādāt, lai nodrošinātu kuģu finansēšanu un inovāciju finansējumu ar mērķi atbalstīt ilgtspējīgāku kuģniecību un nodrošinātu jūras transporta komponentus piemērojamos finansēšanas mehānismos.
S27.	Līdz 2027. gadam nodrošināt sauszemes elektroenerģiju Baltijas jūras reģionā, veicinot sauszemes elektroapgādes pieejamību un nodrošinot sākotnējos ekonomiskos stimulus sauszemes elektroenerģijas izmantošanai un piegādei.
S28.	Izstrādāt īstenojamus un efektīvus ekonomiskos stimulus un atvieglot to īstenošanu, lai samazinātu kuģu radīto piesārņojumu, ņemot vērā <i>HELCOM</i> rekomendāciju 28E/13, kas grozīta 2019. gada 19. jūnijā.
S29.	Turpināt dialogu, ko sākusi Baltijas jūras platforma videi nekaitīgām tehnoloģijām un alternatīvām degvielām kuģniecībā (<i>HELCOM</i> ZAĻĀ GRUPA), un kopīgi sadarboties ar citām reģionālajām valsts un nevalstiskajām organizācijām, rūpniecību un pētniecības kopieni, lai vēl vairāk veicinātu videi nekaitīgu tehnoloģiju un alternatīvu degvielu izstrādi un izmantošanu ar

	mērķi samazināt kaitīgo atgāzu emisijas un censties panākt tīru un mazoglekļa kuģošanu.
Tematika: reaģēšana	
S30.	Turpināt attīstīt reģionālos sagatavotības un reaģēšanas pakalpojumus, piemēram, izpētot iespējas modernizēt "SeaTrack Web" ar mērķi iekļaut reāllaika datu plūsmu, lai līdz ne vēlāk kā 2027. gadam uzlabotu naftas izplūdumu trajektorijas prognozes. Izpētīt iespējas sagatavot "SeaTrack Web" integrācijai ar "Clean Sea Net" satelītu noteikšanas pakalpojumu.
S31.	Līdz 2022. gadam veikt priekšizpēti un attiecīgā gadījumā riska analīzi par naftas, kā arī bīstamo un kaitīgo vielu (HNS) piesārņojumu jūras vidē Baltijas jūras reģionā līdz 2025. gadam.
S32.	Izstrādāt vienotu/integrētu jūras piesārņojuma gadījumu pārvaldības sistēmu, lai līdz 2025. gadam nodrošinātu saskaņotu reaģēšanu jūrā un krastā.
S33.	Līdz 2025. gadam stiprināt savstarpējo palīdzību, lai Baltijas jūras reģionā palīdzētu naftā samirkušiem dzīvniekiem.
S34.	Līdz 2025. gadam izstrādāt vislabāko ekoloģisko praksi (BEP) visaptverošam munīcijas, vraku un bīstamu nogrimušu priekšmetu riska novērtējumam un līdz 2028. gadam ieviest labākās pieejamās metodes, lai īstenotu videi nekaitīgu un drošu pārvaldību.
S35.	Līdz 2024. gadam turpināt HELCOM tematisko novērtējumu par bīstamiem nogrimušiem priekšmetiem kā papildināmu dokumentu, tostarp par munīciju un vraciem, un regulāri atjaunināt informāciju HELCOM karšu un datu dienestā.
S36.	Līdz 2025. gadam ieviest Daudzreģionālo jūras HNS reaģēšanas rokasgrāmatu, lai operatīvi reaģētu uz bīstamu un kaitīgu vielu izplūdumiem, kā arī īstenotu mācības.
S37.	Apņemties BALEX 2022 ietvaros testēt Daudzreģionālās jūras HNS reaģēšanas rokasgrāmatas procedūras.
S38.	Līdz 2026. gadam veikt uzraudzību un piesārņojuma riska novērtējumu attiecībā uz sugām un dzīvotnēm Baltijas reģionā.
Tematika: zivsaimniecības pārvaldība	
S39.	Līdz 2026. gadam sadarbībā ar reģionālajām koordinācijas grupām ES datu vākšanas sistēmā un ar Starptautisko Jūras pētniecības padomi (ICES) izstrādāt norādījumus par to, kā rentabli uzlabot datus, kas savākti par atpūtas zveju, lai, kur nepieciešams, novērtētu atpūtas zvejas ietekmi uz jūras vidi.
S40.	Līdz 2024. gadam apzināt zivju sugas, par kurām ir nepieciešami labāki dati, lai izpildītu noteiktos mērķus, piemēram, noteiktu robežvērtības. Līdz 2025. gadam izmantot īpašas programmas un projektus, lai atvieglotu datu reģistrēšanu un paziņošanu par šīm sugām, lai atbalstītu tādu pasākumu noteikšanu un īstenošanu, kuru mērķis ir panākt labu vides stāvokli. Saistība ar citos segmentos paredzēto rīcību
S41.	Līdz 2023. gadam turpināt attīstīt sadarbību starp Baltijas jūras Zivsaimniecības forumu (BALTFISH) un attiecīgajām HELCOM darba grupām, lai veicinātu plašu pasākumu klāstu laba vides stāvokļa sasniegšanai.
S42.	Līdz 2024. gadam atjaunināt un saskaņot 2016. gada BALTFIMPA lēmumu pieņemšanas atbalsta instrumenta pieeju ar pašreizējām iniciatīvām, piemēram, Starptautiskajā Jūras pētniecības padomē (ICES) par jūras novērtēšanas sistēmu Baltijas jūrai. Tāpat šajā instrumentā jānodrošina iespējas visrentablākajā veidā samazināt zvejas iespējamo negatīvo ietekmi uz aizsargājamām vērtībām, tostarp aizsargājamajās jūras teritorijās (AJT). Saistība ar citos segmentos paredzēto rīcību
Tēma: piezveja	
S43.	Samazināt zvejas darbību negatīvo ietekmi uz jūras ekosistēmu un tālab atbalstīt zivsaimniecības

	pārvaldības attīstību, tostarp tehniskos pasākumus, lai līdz 2024. gadam samazinātu zivju, putnu un jūras zīdītāju nevēlamu piezveju, un panākt, ka attiecīgo sugu piezveja ir tuvu nullei, jo īpaši līdz 2022. gadam – Baltijas jūras centrālās daļas cūkdelfīnu populācijas piezvejā. Saistība ar citos segmentos paredzēto rīcību B8
S44.	Aicināt kompetentās iestādes nekavējoties, bet ne vēlāk kā 2022. gadā, īstenot ietekmes mazināšanas pasākumus Baltijas jūras centrālajā daļā, lai ievērojami samazinātu cūkdelfīnu piezveju ar mērķi panākt, ka piezveja ir tuvu nullei. Saistība ar citos segmentos paredzēto rīcību B8
S45.	Aicināt kompetentās iestādes līdz 2024. gadam īstenot operatīvus aizsargāšanas pasākumus attiecībā uz cūkdelfīnu populāciju Baltijas jūrā, piemēram, attiecīgo zvejas veidu pastāvīgu pārtraukšanu un/vai pārtraukšanu noteiktā teritorijā un uz noteiktu laiku tajās riska zonās, kurās tehniskie ietekmes mazināšanas pasākumi nav pietiekami aizsargāšanas mērķu sasniegšanai. Saistība ar citos segmentos paredzēto rīcību B8
S46.	Veicināt efektīvus ietekmes mazināšanas pasākumus, lai samazinātu cūkdelfīnu piezveju Baltijas jūras reģionā, <i>inter alia</i> sadarbojoties ar Baltijas jūras Zvejniecības forumu (<i>BALTFISH</i>), kā arī līdz 2025. gadam novērtēt un veicināt pielāgotus pasākumus, ja tādi ir nepieciešami. Saistība ar citos segmentos paredzēto rīcību B8
S47.	Sadarbībā ar kompetentajām iestādēm pastāvīgi pārbaudīt, veicināt un ieviest jaunus tehniskus un operatīvus piezvejas mazināšanas pasākumus, piemēram, alternatīvus un roņiem drošus zvejas rīkus, lai nepieciešamības gadījumā aizstātu zvejas rīkus, kas rada ar piezveju saistītas problēmas, pasākumus novērtējot ik pēc pieciem gadiem, sākot no 2023. gada, un regulāri atjaunināt <i>HELCOM</i> aptaujas lapu par alternatīvu zvejas rīku un zvejas paņēmieni izmēģinājumiem. Saistība ar citos segmentos paredzēto rīcību B3 B5 B8
S48.	Lai iegūtu ticamākus datus par putnu un zīdītāju nejaušu piezveju, kā arī zvejas intensitāti, izstrādāt un īstenot efektīvu datu vākšanu, kas pilnībā atbilst Starptautiskās Jūras pētniecības padomes (<i>ICES</i>) apzinātajām datu vajadzībām. Attiecīgie datu avoti ir, piemēram, ES Kontroles regula un saskaņotas papildu valsts vai reģionālas datu vākšanas programmas vai projekti, kuros iegūst izstrūkstošos datus, kas norādīti <i>HELCOM</i> ceļvedī par zivsaimniecības datiem. Saistība ar citos segmentos paredzēto rīcību B5 B8
S49.	Saglabāt, attīstīt un paplašināt reglamentējošas vai brīvprātīgas shēmas, lai aizsargātu galvenos jūras putnu apgabalus un sezonas, nosakot atbilstošus zivsaimniecības pasākumus saskaņā ar aizsargāšanas mērķiem un līdz 2025. gadam uzraudzīt jūras putnu nejaušu piezveju. Paplašināt un izstrādāt informatīvas programmas zivsaimniecības nozarē par to iespējamo ietekmi uz jūras putnu populācijām.

Tēma: zivju krājumu pārvaldība	
S50.	Kompetentajām iestādēm kopīgi izstrādāt Baltijas jūras lašu aizsardzības pasākumus, lai atbalstītu jauna reģionāla lašu krājumu pārvaldības plāna izstrādi, un, kur tas ir atbilstoši, līdz 2023. gadam izstrādāt valsts līmeņa lašu krājumu pārvaldības plānus. Minētie pārvaldības plāni īstenojami līdz 2025. gadam, lai sasniegtu izvirzītos mērķus, tostarp (bet ne tikai) attiecībā uz smoltu ieguvu, ģenētisko daudzveidību un izplatību visā upes dzīvotnē. Papildus tam valstiski nodrošināt, ka atļauju piešķiršana darbībām upēs un to tuvumā neapdraud spēju sasniegt konkrētus mērķus, kas izvirzīti attiecībā uz upju zivju populāciju. Saistība ar citos segmentos paredzēto rīcību B16
S51.	Kompetentajām iestādēm uzlabot datus, kas saistīti ar taimiņu krājumiem, un uzlabot taimiņu krājumu populāciju, vēlākais, līdz 2025. gadam īstenojot valsts pasākumus, kuru mērķis ir panākt labu ekoloģisko stāvokli taimiņu plūsmās. Saistība ar citos segmentos paredzēto rīcību B16
S52.	Līdz 2024. gadam noteikt nepieciešamos papildu pasākumus attiecīgajās politikas jomās (zivsaimniecība, vide utt.), lai uzlabotu zivju krājumu, tostarp mencu, izmēra/vecuma struktūru. Saistība ar citos segmentos paredzēto rīcību B27
S53.	Attiecībā uz konkrēto piekrastes zonu līdz 2026. gadam īstenojot pasākumus piekrastes zivju sabiedrību atjaunošanai, tostarp izveidot teritorijas, kurās zvejošana ir aizliegta, noteikt sezonālus zvejas aizliegumus un izstrādāt nozvejas noteikumus. Saistība ar citos segmentos paredzēto rīcību B15
S54.	Dalīties ar informāciju starp Līgumslēdzējām pusēm, Baltijas jūras Zivsaimniecības forumu (<i>BALTFISH</i>) un Baltijas jūras konsultatīvo padomi (<i>BSAC</i>) par neletāliem ietekmes mazināšanas pasākumiem vai citiem roņu un zvejas mijiedarbības pārvaldības variantiem un attiecīgā gadījumā līdz 2025. gadam īstenojot minētos pasākumus. Saistība ar citos segmentos paredzēto rīcību B3 B5
Tematika: zemūdens troksnis	
S55.	Ne vēlāk kā līdz 2025. gadam noteikt un ik pēc diviem gadiem regulāri atjaunināt ietekmes mazināšanas pasākumus saskaņā ar vislabāko ekoloģisko praksi un labāko pieejamo metodi attiecībā uz nepārtrauktu zemūdens troksni Baltijas jūrā, un pēc tam īstenojot minētos pasākumus saskaņā ar Starptautiskās Jūrnieceības organizācijas (<i>IMO</i>) rekomendācijām un noteikumiem.
S56.	Starptautiskajā Jūrnieceības organizācijā (<i>IMO</i>) aktīvi atbalstīt un veicināt pašreizējās diskusijas par zemūdens troksni, cita starpā strādājot pie reģionāli saskaņotas rīcības īstenošanas līdz 2028. gadam.
S57.	Pēc iespējas ātrāk sākt darbu pie reģionāli saskaņotiem pasākumiem zemūdens trokšņa jomā, kuru ilgtermiņa mērķis ir novērst zemūdens trokšņa nelabvēlīgo ietekmi uz jūras sugām, kas atzītas par jutīgām pret troksni, vienlaikus Baltijas jūrā aizsargājot iespēju cilvēkiem veikt ilgtspējīgas darbības:

	a) atbalstot ātru reģionālā rīcības plāna par zemūdens troksni īstenošanu; b) uzsākot un atbalstot izmēģinājuma projektus, lai līdz 2026. gada beigām pētītu kuģu palēnināšanas, maršruta maiņas un citu operatīvo pasākumu efektivitāti attiecībā uz trokšņa emisijām un mērķsugu reakciju. Rezultāti jāpaziņo Starptautiskajai Jūrniecības organizācijai (IMO), lai tā veiktu turpmākas pārbaudes un rīkotos; c) līdz 2027. gadam kartēt izprieču kuģu ietekmi uz troksni jūras vidē, atbalstīt pētījumus par ietekmes mazināšanas pasākumu efektivitāti, piemēram, par ātruma ierobežojumiem, kā arī laika un zonas ierobežojumu efektivitāti, un pētījumus par ehološu un zivju meklētāju ietekmi. Pamatojoties uz pieejamajiem pierādījumiem un jauniem rezultātiem, izstrādāt pamatnostādnes regulu īstenošanai, lai mazinātu ietekmi uz jutīgām sugām. Vienlaikus sākt diskusijas ar nozari un attiecīgajām starptautiskās standartizācijas iestādēm, lai attīstītu nozari vai/un piemērotu standartus attiecībā uz zemūdens trokšņa emisijām no motoriem, kas saistīti ar izprieču kuģu darbiniekiem, eholotēm un zivju meklētājiem, kurus var izmantot valsts noteikumos par rīcību aizsargājamajās jūras teritorijās (AJT) un citās pret troksni jutīgās teritorijās Baltijas jūrā. Saistība ar citos segmentos paredzēto rīcību B3
S58.	Līdz 2026. gadam izpētīt ietekmi, ko rada nepārtraukts zemūdens troksnis no jūras vējparku ierīkošanas, ekspluatācijas un ekspluatācijas pārtraukšanas jūras biotā, tostarp izpētīt kumulatīvo ietekmi, ko rada vairāki vējparki. Pamatojoties uz rezultātiem, kad nepieciešams, veikt attiecīgus pasākumus, lai līdz 2029. gadam izstrādātu atbilstīgus pasākumus, lai mazinātu ietekmi, ko rada nepārtraukts zemūdens troksnis no jūras vējparkiem.
S59.	Samazināt impulsīva zemūdens trokšņa ietekmi uz jūras bioloģisko daudzveidību.
S60.	Ne vēlāk kā līdz 2023. gadam noteikt un ik pēc diviem gadiem regulāri atjaunināt ietekmes mazināšanas pasākumus saskaņā ar vislabāko ekoloģisko praksi un labāko pieejamo metodi attiecībā uz impulsīvu zemūdens troksni Baltijas jūrā, un pēc tam minētos pasākumus īstenot nekavējoties.
S61.	Līdz 2024. gadam izstrādāt un īstenot pamatnostādnes akustisko atbaidīšanas ierīču projektēšanai un lietošanai, lai izvairītos no videi kaitīgas ietekmes, ko rada zemūdens troksnis.
S62.	Vēlākais, līdz 2023. gadam attiecībā uz jūras zīdītājiem un līdz 2026. gadam attiecībā uz citām attiecīgajām sugu grupām sadarbībā ar OSPAR, ES un citām attiecīgām ekspertu grupām izstrādāt un ieviest robežvērtības un novērtēšanas metodes attiecībā uz impulsīvā un apkārtējā trokšņa nelabvēlīgo ietekmi uz jūras floru un faunu.
S63.	Līdz 2023. gadam īstenot tādu apkārtējā un impulsīvā trokšņa uzraudzību, kas ir regulāra, reģionāla un saskaņota, lai uzraudzītu ietekmes mazināšanas pasākumu rezultātus.
Tematika: jūras gultnes zudumi un kaitējums tai	
S64.	Saskaņā ar atjauninātajām aizsargājamo jūras teritoriju (AJT) pārvaldības pamatnostādnēm līdz 2025. gadam ieviest un īstenot efektīvus pārvaldības plānus un/vai aizsargāšanas pasākumus, lai nepieļautu ar jūras gultni saistītas postošas un ekspluatējošas darbības, kas var apdraudēt AJT saglabāšanas mērķus. Saistība ar citos segmentos paredzēto rīcību B3
S65.	Līdz 2026. gadam īstenot kopīgu pieeju, lai novērstu un pēc iespējas samazinātu cilvēku darbību izraisītu jūras gultnes dzīvotņu zudumu un kaitējumu tām.
S66.	Regulāri atjaunināt un uzlabot HELCOM rekomendācijas un vadlīnijas attiecībā uz darbu ar bagarētiem materiāliem jūrā, izmantojot labākās pieejamās zināšanas, lai pēc iespējas samazinātu šo darbību ietekmi uz vidi, tālāk izstrādājot vislabāko ekoloģisko praksi (BEP) un labākās pieejamās metodes (BAT) bagarēšanas un deponēšanas darbībām.
S67.	Ne vēlāk kā līdz 2023. gadam definēt bentisko dzīvotņu raksturlielumus, izstrādāt pamatrādītājus

	un integrēti novērtēt bentisko dzīvotņu stāvokli, tostarp novērtējot to struktūru, funkciju, izplatību un zuduma apmēru, kā rezultātā, kad nepieciešams, būtu jānosaka pasākumi nelabvēlīgās ietekmes mazināšanai. Darbs jāveic ciešā sadarbībā ar Līgumslēdzēju pušu darbu citos attiecīgos forumos, ņemot vērā darbības, kas veiktas ES Tehniskajā grupā jūras gultnes dzīvotņu un jūras dibena integritātes jautājumos (<i>TG Seabed</i>), un ņemot vērā <i>ICES</i> rekomendācijas par jūras dibena novērtēšanas procesu.
S68.	Līdz 2024. gadam izstrādāt kartēšanas pakalpojumu zaudētām un traucētām dzīvotnēm saskaņā ar <i>HELCOM</i> karšu un datu dienestu.

Saistība ar citiem līgumiem

Laba vides stāvokļa panākšana saistībā ar darbībām Baltijas jūrā ir atkarīga arī no attiecīgo ES tiesību aktu un politikas virzienu īstenošanas un izpildes, kā arī no vairākiem citiem, tostarp (bet ne tikai) turpmāk nosauktajiem līgumiem:

- Starptautiskās Jūrniecības organizācijas (*IMO*) konvencijas;
- Vienošanās par mazo vaļveidīgo aizsardzību Baltijas jūrā, Ziemeļaustrumu Atlantijas reģionā, Īrijas jūrā un Ziemeļjūrā (*ASCOBANS*);
- Konvencija par migrējošo savvaļas dzīvnieku sugu aizsardzību (*CMS*);
- Pasaules Tirdzniecības organizācijas (*PTO*) nolīgumi;
- Konvencija par bioloģisko daudzveidību (*KBD*);
- Konvencija par Ziemeļaustrumu Atlantijas reģiona jūras vides aizsardzību (*OSPAR*) un
- Bonnas nolīgums.

Lai papildinātu starptautisko tiesisko regulējumu, būtiska nozīme ir *HELCOM* izstrādātajām valstu un reģionālajām rekomendācijām un noteikumiem.

Horizontālās tēmas

Horizontālās tēmas

Šajā sadaļā iekļautās tēmas ir caurviju jeb horizontālas tēmas, tādējādi tās var ietekmēt visu Baltijas jūras rīcības plāna (BJRP) elementu īstenošanu kopumā. Atjauninātajā BJRP ietvertās tēmas, kas identificētas kā caurviju tēmas ir:

- **klimate pārmaiņas;**
- **uzraudzība;**
- **jūras telpiskā plānošana (MSP);**
- **ekonomiskā un sociālā analīze;**
- **karstie punkti;**
- **zināšanu apmaiņa un izpratnes vairošana;**
- **finansējums.**

Katrai no šīm septiņām tēmām ir būtiska nozīme atjauninātā BJRP mērķu sasniegšanā. Gan uzraudzība, gan ekonomiskā un sociālā analīze palīdz pārbaudīt un kvantitatīvi novērtēt BJRP iekļauto pasākumu īstenošanas vai neīstenošanas tiešo un netiešo ietekmi. Jūras telpiskā plānošana ir galvenais instruments, kurš kļūst arvien nozīmīgāks pārvaldībā, kuras pamatā ir ekosistēmas principi, un virzībā uz labu vides stāvokli. Visbeidzot, sekmīgu BJRP īstenošanu ietekmē pietiekama finansējuma pieejamība.

Kods	Rīcība
Tematika: klimata pārmaiņas	
HT1.	Kā platformu izmantojot kopīgo <i>HELCOM</i> un “Baltic Earth” ekspertu tīklu klimata pārmaiņu jautājumos un apņēmīgi īstenojot <i>HELCOM</i> zinātnes programmu, uzlabot politikas veidotāju piekļuvi zinātniskajai informācijai par klimata pārmaiņu un vairāku citu tādu faktoru ietekmi, kas skar Baltijas jūras vidi, periodiski atjauninot <i>HELCOM</i> klimata pārmaiņu faktu lapu, un, vēlākais, līdz 2030. gadam visaptverošajā stāvokļa novērtējumā iekļaut klimata pārmaiņu iespējamo ietekmi, kā arī pasākumu efektivitāti.
HT2.	Noteikt vajadzības un iespējas turpināt <i>HELCOM</i> politikas virzienu un rekomendāciju pielāgošanu, lai ņemtu vērā sekas un ietekmi uz vidi mainīgajā klimatā, kā arī <i>HELCOM</i> darba ietvaros izstrādāt un veikt klimata pārmaiņu politikas pārskatīšanas procesu, sākot, piemēram, ar rādītājiem un atklātām rekomendācijām.
HT3.	<i>HELCOM</i> un tās puses arī turpmāk centīsies attīstīt darbu <i>HELCOM</i> sekretariātā un rīkos <i>HELCOM</i> sanāksmes, lai turpinātu samazināt siltumnīcefekta gāzu emisijas.
HT4.	Veicināt pētniecību, kas vairo izpratni par Baltijas jūras sauszemes un jūras sistēmas nozīmi oglekļa ciklā, un apzināt, kā palielināt ieguvumus no ietekmes mazināšanas pasākumiem, izmantojot dabiskā zilā oglekļa procesus, un īstenot piemērotus pasākumus. Nepieciešama labāka izpratne, lai varētu apsvērt papildu pārvaldības pasākumus.
HT5.	Baltijas jūras vajadzībām līdz 2025. gadam izstrādāt stratēģisku pieeju attiecībā uz okeānu

Klimata pārmaiņas

Klimata pārmaiņas ietekmē jūras vidi ļoti dažādos veidos. Tās ietekmē dažādos Baltijas jūras ekoloģiskos komponentus, kā arī nozares, kas saistītas ar darbību Baltijas jūrā, un skar dažādus aspektus – no zinātnes līdz augsta līmeņa politikai. Tāpēc klimata pārmaiņas ir horizontāls jautājums, kas skar visu Baltijas jūras reģionu.

Tā kā klimata pārmaiņas skar visu jūras vidi, to ietekme jau ir redzama Baltijas jūrā: ūdens temperatūra paaugstinās, ir samazinājies ledus klājums jūrā, un reģiona ziemeļu daļā pieaug gada vidējais nokrišņu daudzums. Šī ietekme skar sugas Baltijas jūrā, tās sniegtos ekosistēmu pakalpojumus un no jūras atkarīgās cilvēku darbības. Piemēram, daudzi ziemojošie putni ir mainījuši savu ziemošanas areālu tuvāk ziemeļiem, un palielinās siltūdens zivju sugu skaits. Virszemes ūdeņu sasilšanas dēļ ir palielinājies patogēnu infekcijas risks un jau ir pastiprinājušās darbības jūrā, piemēram, zveju ar traļiem tagad sāk agrāk, jo īpaši Baltijas jūras ziemeļu daļā. Tomēr bieži vien dažādās klimata pārmaiņu sekas nevar tik viegli izprast, un tās ir grūti atšķirt no citām antropogēnām problēmām. Gan klimata pārmaiņu radītās, gan citas cilvēku izraisītās problēmas dažādos Baltijas jūras reģionos ievērojami atšķiras, tāpēc nevar izmantot vienkāršus pārvaldības risinājumus un vienu pieeju visā reģionā. Politikā par klimata pārmaiņām un to ietekmi uz jūras vidi ir jāņem vērā atšķirības Baltijas jūras reģionā un jāievēro pielāgojamas pārvaldības pieeja, kuras pamatā ir vislabākās pieejamās zinātnes atziņas un kura ir pielāgota problēmām konkrētajā teritorijā vai apakšbaseinā.

Attiecībā uz klimata pārmaiņām *HELCOM* galīgais mērķis ir palielināt Baltijas jūras ekosistēmas noturību pret klimata pārmaiņu ietekmi. Tādēļ par pielāgošanās klimata pārmaiņām pasākumiem ir uzskatāmi visi pasākumi, kas veicina Baltijas jūras ekosistēmas noturību. Lai atbalstītu pielāgojamu pārvaldību, ar klimata pārmaiņām saistītajā darbā *HELCOM* galvenā uzmanība tiks pievērsta ilgtermiņa starpdisciplinārām pieejām. *HELCOM* ir platforma zināšanu izplatīšanai par klimata pārmaiņu sekām, kā arī iespēja nodrošināt, ka politikas veidotāji, citi profesionāļi un ieinteresētās puses Baltijas jūras reģionā pēc iespējas ātrāk var piekļūt kvalitatīvām zinātnes atziņām. Tas ietver sadarbību un saziņu ar citiem attiecīgajiem dalībniekiem gan *HELCOM* reģionā, gan ārpus tā. Piemēram, *HELCOM* cieši sadarbojas ar žurniecības nozari, lai samazinātu kuģniecības negatīvo ietekmi uz Baltijas jūru, piemēram, stimulējot pāreju uz videi nekaitīgāku kuģošanas praksi un atbalstot iniciatīvas, kuru mērķis ir samazināt kuģniecības radītās siltumnīcefekta gāzu emisijas.

Visā pasaulē siltumnīcefekta gāzu, piemēram, metāna, dabiskās emisijas no ezeriem un rezervuāriem rada tādu siltumnīcefekta gāzu daudzumu, kas ir pielīdzināms aptuveni 20 % no fosilā kurināmā sadedzināšanas radītajām emisijām. Lai panāktu progresu attiecībā uz klimata pārmaiņu mazināšanas pasākumiem, kas saistīti ar Baltijas jūru, piemēram, zilā oglekļa uzglabāšanas palielināšanu, ir labāk jāizprot oglekļa cikls Baltijas jūras un sauszemes sistēmā, tostarp saiknes starp oglekļa dinamiku (piemēram, organiskā oglekļa ieplūde uz sauszemes un metāna izdalīšana), eutrofikācijas sekas (piemēram, ogleklis nosēdumos, anoksija) un bioloģiskā daudzveidība (piemēram, oglekļa sekvestrācija).

Lai gan paskābināšanās pašlaik nav galvenā tendence Baltijas jūras ekosistēmā, tā ir progresējoša un nozīmīga tendence pasaules okeānos, kas ir tieši saistīta ar oglekļa dioksīda emisijām. Ilgtermiņa prognozes attiecībā uz Baltijas jūru paredz arī paskābināšanos lielākā apmērā, bet ne Baltijas jūras oglekļa ķīmija, ne paskābināšanās iespējamā ietekme uz biotu vēl nav pilnībā izprasta, un līdz šim ietekmes mazināšanas pasākumi nav apsvērti.

Saistība ar citiem līgumiem

HELCOM darbs pie klimata pārmaiņām palīdz īstenot Parīzes klimata nolīgumu. Klimata pārmaiņu sekas Baltijas jūrā būs atkarīgas no tā, vai tiks sasniegts nolīguma mērķis – ierobežot globālo sasilšanu līdz krietni zem 2 °C, vēlams līdz 1,5 °C, salīdzinājumā ar pirmsindustrializācijas līmeni, – un cik lielā mērā tas tiks izdarīts.

Uzraudzība

Uzraudzība ir Helsinku konvencijā vispāratzīta darbība. Saskaņota atklātās jūras fizikālo, ķīmisko un bioloģisko rādītāju uzraudzība Baltijas jūrā tiek veikta kopš 1979. gada. Dati, kas iegūti no šīm saskaņotajām uzraudzības programmām, sniedz pamatu izpratnei par jūras ekosistēmas stāvokli un cilvēku darbību ietekmi uz jūru, kā arī par to pasākumu efektivitāti, ar kuriem minēto ietekmi novērš.

HELCOM uzraudzības un novērtēšanas stratēģijā ir izklāstīts pamats tam, kā *HELCOM* Līgumslēdzējas puses apņemas sadarboties un koordinēt valsts uzraudzības programmu izstrādi un īstenošanu, kā arī sadarboties kopīgu novērtējumu sagatavošanā un atjaunināšanā. *HELCOM* veiktā uzraudzība sniedz datus, kas nepieciešami, lai regulāri novērtētu Baltijas jūras stāvokli, kā arī cilvēku radīto spiedienu un tā ietekmi uz minēto stāvokli ar mērķi novērot *HELCOM* saistību, tostarp BJRP, ietekmi. Turklāt tā ļauj novērtēt, cik lielā mērā pasākumi ir efektīvi un palīdz īstenot BJRP, kā arī virzīties uz BJRP vīzijas, mērķu un uzdevumu sasniegšanu. Līgumslēdzējām pusēm, kas ir arī ES dalībvalstis, kopīga uzraudzība var arī palīdzēt izpildīt ES Jūras stratēģijas pamatdirektīvas, Ūdens pamatdirektīvas, Dzīvotņu direktīvas un Putnu direktīvas prasības.

Turklāt *HELCOM* uzraudzību var izmantot, lai konstatētu klimata pārmaiņas un to ietekmi uz Baltijas jūras ekosistēmu laika gaitā. Tiek uzturētas teritorijas ar attiecīgiem ilgtermiņa datu ierakstiem, vienlaikus nepieciešamības gadījumā pastāvīgi izmantojot pilnveidotas datu vākšanas metodes, tādējādi uzturot ilgtermiņa datu sērijas, kas nepieciešamas, lai identificētu izmaiņas laika gaitā. Tas var ļaut novērtēt jūras vides spēju tikt galā ar klimata pārmaiņu sekām, pielāgoties tām vai atgūties no tām.

Kods	Rīcība
Tematika: uzraudzība	
HT6.	Regulāri pārskatīt un, kad nepieciešamas, pārstrādāt <i>HELCOM</i> uzraudzības programmas (reizi sešos gados), tostarp reģionālās koordinācijas līmeni, atbilstoši Jūras stratēģijas pamatdirektīvas (<i>MSFD</i>) ziņošanas ciklam, lai pielāgotu tās jaunākajām tehniskajām un zinātniskajām norisēm, lai īstenotu izmaksu ziņā efektīvu kopīgu uzraudzību, kas pilnībā atbalsta uz rādītājiem balstītu novērtēšanas pieeju un Baltijas jūras rīcības plāna īstenošanas uzraudzību, turklāt atbilst citām starptautiskām uzraudzības un ziņošanas prasībām.
HT7.	<i>HELCOM</i> uzraudzības un novērtēšanas stratēģijas, kā arī Datu un informācijas stratēģijas derīgums jāpārskata divu gadu laikā pēc tam, kad ir atjaunināts un, kad nepieciešams, pārstrādāts BJRP.
HT8.	Līdz 2026. gadam nodrošināt, ka visas <i>HELCOM</i> uzraudzības programmas tiek saskaņotas reģionāli.
Tēma: dzīvotņu un biotopu uzraudzība	
HT9.	Valsts līmenī kartēt biotopus un dzīvotnes, pamatojoties uz reģionāli salīdzināmām klasifikācijas sistēmām, tostarp galvenajām dzīvotnēm un dzīvotni veidojošām sugām, un identificēt teritorijas aptveršanas nepilnības, kas radušās kartējot, lai līdz 2028. gadam izstrādātu Baltijas jūras mēroga modeļus (tostarp kartes) par dzīvotņu un biotopu izvietojumu.
HT10.	Vispirms līdz 2024. gadam novērst <i>HELCOM</i> biotopu, dzīvotņu (tostarp galveno dzīvotņu un

	galveno sugu, kas veido dzīvotni) uzraudzības programmās apzinātās nepilnības, un līdz 2030. gadam īstenot minēto biotopu un dzīvotņu pastāvīgu uzraudzību Baltijas jūras mērogā.
HT11.	Līdz 2024. gadam izstrādāt kvalitātes standartus, kas attiecas uz jūras dibena dzīvotņu kartēšanu un ar to saistītiem risinājumiem.

Jūras telpiskā plānošana

Jūras telpiskā plānošana (*MSP*) ir process, kas palīdz integrēti pārvaldīt cilvēku darbības jūrā. Samazinot to negatīvo ietekmi uz dažādajiem jūras vides komponentiem, tā faktiski palīdz sasniegt dažādos BJRP segmentos izvirzītos mērķus un uzdevumus. Turklāt jūras telpiskā plānošana palīdz aizsargāt bioloģisko daudzveidību un veicināt jūras resursu ilgtspējīgu izmantošanu, vienlaikus līdzsvarojot visu ieinteresēto pušu intereses un ņemot vērā arī citas starptautiskās saistības vides jomā. Jūras telpiskā plānošana kā integrēts instruments veicina arī pielāgošanos klimata pārmaiņām un to ietekmes mazināšanu, uzlabojot noturību pret klimata pārmaiņām.

Jūras telpiskā plānošana piešķir BJRP svarīgu pievienoto vērtību, jo šajā procesā no telpiskā viedokļa tiek apsvērtas daudzas cilvēku darbības. Jūras telpiskā plānošana ir balstīta uz visaptverošu un saskaņota pārrobežu analīzi, kura vērsta uz nākotni un kuras mērķis ir noteikt vēlamās un optimālās vietas darbībām jūrā.

Jūras telpiskā plānošana atbalsta ilgtspējīgu attīstību un ilgtspējīgu jūras ekonomiku / zilo ekonomiku, piemērojot ekosistēmas pieeju. Jūras telpiskajā plānošanā ņem vērā sociālos, ekonomiskos, kultūras un citus būtiskus aspektus, vienlaikus arī uzlabojot jūras dabas vērtības, atvieglojot dabas aizsargāšanu un uzlabojot jūras ekosistēmu pakalpojumus.

Kods	Rīcība
Tematika: jūras telpiskā plānošana	
HT12.	Izmantot jūras telpisko plānošanu (<i>MSP</i>), piemērojot ekosistēmas pieeju, lai atbalstītu BJRP izvirzītos uzdevumus un mērķus un sniegtu ieguldījumu ilgtspējīgās darbībās jūrā.
HT13.	Izmantot jūras telpisko plānošanu (<i>MSP</i>) kā instrumentu, lai brīdinātu par teritorijām ar augstu dabas vērtību, ko noteikušas atbildīgās vides iestādes. Saistība ar citos segmentos paredzēto rīcību
HT14.	Īstenot jūras telpiskos plānojumus, lai darbības jūrā virzītu ārpus teritorijām, kurās tās var izraisīt nopietnus postījumus vai kaitēt. Saistība ar citos segmentos paredzēto rīcību

Ekonomiskā un sociālā analīze

Vides ekonomiskā un sociālā analīze var apliecināt ekosistēmas un sociāli ekonomiskās sistēmas mijiedarbību. Turklāt ekonomiskā un sociālā analīze var palīdzēt pieņemt lēmumus, kas saistīti ar vides politiku un mērķiem (parādot Baltijas jūras vides nozīmi iedzīvotājiem un sabiedrībai), pašreizējo un nākamo paaudžu labklājību, kā arī valstu un reģionālo ekonomiku. Pēdējos gados *HELCOM* priekšplānā ir izvirzījušies Baltijas jūras aizsardzības ekonomiskie un sociālie aspekti. Piemēram, tika veiktas reģionālas ekonomiskās un sociālās analīzes.

Šajās analizēs aplūkoja tādus tematus kā jūras ūdeņu izmantošanu un degradācijas izmaksas, kas rodas no laba jūras vides stāvokļa nesasniegšanas, kā arī pasākumu pietiekamību, efektivitāti un izmaksas. Tomēr joprojām pastāv vairākas metodoloģiskas un praktiskas problēmas, kā arī zināšanas nav pilnīgas.

Lai izmantotu un tālāk izvērstu reģionālo ekonomisko un sociālo analīzi, kas kalpotu kā politikas atbalsta līdzeklis, BJRP minētā rīcība aptver konkrētas prioritārās jomas šo analīžu izstrādei un īstenošanai Baltijas jūras reģionā. Rīcība nodrošina reģionāli saskaņotus datus un rezultātus, lai atbalstītu pārvaldību, kuras pamatā ir ekosistēmas principi, jūras resursu ilgtspējīgu izmantošanu un efektīvu reģionālās un valsts rīcībpolitikas izstrādi, tostarp BJRP un jūras telpisko plānošanu.

Kods	Rīcība
Tematika: ekonomiskā un sociālā analīze	
Tēma: tādas pārvaldības veicināšana, kuras pamatā ir ekosistēmas principi	
HT15.	Līdz 2023. gadam HELCOM darba virzienos iekļaut ekonomisko un sociālo analīzi, lai atbalstītu ekosistēmas pieejas īstenošanu un ļautu novērtēt saikni starp jūras vidi un cilvēku labklājību, tostarp veikt reģionāli saskaņotu jūras vides ekonomisko un sociālo analīzi.
HT16.	Līdz 2028. gadam uzlabot ekonomisko un sociālo analīžu rezultātu izmantošanu lēmumu pieņemšanā, tostarp izveidojot tādu rādītāju kopumu, kas raksturo jūras vides ekonomiskos un sociālos aspektus.
HT17.	Līdz 2030. gadam integrēt vides kvantitatīvās un kvalitatīvās ekonomiskās vērtības cilvēku darbību un jūras telpiskās plānošanas pārvaldībā.
Tēma: ekosistēmu pakalpojumi	
HT18.	Līdz 2023. gadam noteikt ekosistēmu pakalpojumu novērtējuma un novērtēšanas iespējamās izmantošanas veidus, turpināt izstrādāt un piemērot reģionāli saskaņotas metodes, lai atbalstītu ekosistēmu pakalpojumu analīzi, un sākotnēji parādīt to iespējamo izmantojumu politikas izstrādē.
Tēma: ekosistēmu uzskaite	
HT19.	Līdz 2028. gadam piemērot ekosistēmu uzskaites sistēmu, lai novērtētu jūras ekosistēmu ieguldījumu saimnieciskajā darbībā (piemēram, iekšzemes kopprodukts (IKP)), izmantojot vērtības, kas ir saderīgas ar nacionālo kontu sistēmu un salīdzināmas ar citām ekonomikas nozarēm.
Tēma: pasākumu pietiekamība un efektivitāte	
HT20.	Līdz 2024. gadam analizēt pašreizējos instrumentus, lai analizētu pasākumu pietiekamību, ar mērķi plānot uzraudzību, kā arī pasākumu ietekmes un izmaksu novērtēšanu, lai, rodoties nepieciešamībai īstenot jaunus pasākumus, turpinātu izmantot gūto pieredzi. Līdz 2028. gadam turpināt izstrādāt un piemērot reģionāli saskaņotas metodes, kas paredzētas pasākumu pietiekamības, pasākumu izmaksu lietderības, kā arī izmaksu un ieguvumu analīzei, lai panāktu labu Baltijas jūras vides stāvokli.
Tēma: stimuli un subsīdijas	
HT21.	Līdz 2025. gadam noteikt stimulus spiediena uz jūras vidi mazināšanai, tostarp valsts un privātos ekonomiskos un regulatīvos stimulus, un līdz 2030. gadam palielināt stimulu izmantošanu un novērst iespējamās trūkumus.
HT22.	Līdz 2025. gadam HELCOM jāidentificē tādas subsīdijas vai stimuli, kas kaitē jūras videi, un līdz 2030. gadam sadarbībā ar attiecīgām starptautiskām organizācijām jāstrādā pie pakāpeniskas atteikšanās no tādām subsīdijām vai stimuliem.

Karstie punkti

Baltijas jūras kopīgā visaptverošā vides rīcības programma (*JCP*), kas ir starptautiska vides pārvaldības sistēma ar mērķi ilgtermiņā atjaunot Baltijas jūras ekoloģisko līdzsvaru, tika pieņemta 1992. gadā, lai palīdzētu identificēt un attīrīt piesārņojuma karstos punktus. *JCP* izveidotajā *HELCOM* karsto punktu sarakstā ir iekļauti punktveida piesārņojuma avoti, piemēram, komunālās saimniecības objekti un rūpnieciskās iekārtas, lauksaimniecības teritorijas un lauku apmetnes, kā arī jutīgas zonas, piemēram, piekrastes lagūnas un mitrāji, kur jāīsteno īpaši vides pasākumi.

Pēdējos trīs gadu desmitos daudz ir paveikts, attīrot vairāk nekā trīs ceturtdaļas no kopskaitā 162 *HELCOM* karstajiem punktiem, tomēr šie centieni ir jāturpina, lai sakārtotu atlikušās 40 piesārņojuma vietas. Lai gan programmas pilnīga īstenošana kavējas, *JCP* tomēr ir pierādījusi savu efektivitāti attiecībā uz prioritātes piešķiršanu vietējiem vides jautājumiem un to risināšanu, efektīvi sekmējot vispārējo virzību uz labu Baltijas jūras vides stāvokli.

Lai gan 1992. gada *JCP* izklāstītajiem karsto punktu likvidēšanas kritērijiem būtu jāpaliek nemainīgiem, lai izvairītos no tā, ka tiek noteikts mainīgs mērķis, *HELCOM* pētīs programmas darbības jomas paplašināšanu, lai tajā iekļautu jaunas problēmas un izstrādātu papildu kritērijus jaunnoteiktu karsto punktu likvidēšanai.

Zināšanu apmaiņa un izpratnes vairošana

Arvien vairāk tiek atzīts, ka zināšanu apmaiņa un izpratnes vairošana ir galvenie faktori, kas veicina sociālo, vides un ekonomisko ietekmi, kuru rada pasākumi ar mērķi sasniegt labu Baltijas jūras vides stāvokli. Tās uzlabo dabas resursu un to sniegto preču un pakalpojumu ilgtspējīgu apsaimniekošanu un tādējādi nodrošina no tiem atkarīgo cilvēku labklājību. Sekmīgi īstenojot zināšanu apmaiņu un izpratnes vairošanu, palielinās iespējamība, ka politisko lēmumu pieņemšanā tiks izmantotas zināšanas un pierādījumi, tādējādi uzlabojot izredzes ar šiem lēmumiem sasniegt izvirzītos mērķus. Sniedzot informāciju ieinteresētajām personām un plašākai sabiedrībai, jābalstās uz zinātni un jāaptver visi svarīgie, ar jūras vides aizsardzību saistītie temati.

Kods	Rīcība
Tematika: karstie punkti	
HT23.	Atjaunot centienus līdz 2025. gadam likvidēt atlikušos karstos punktus, kas noteikti Baltijas jūras kopīgajā visaptverošajā vides rīcības programmā (<i>JCP</i> , 1992).
HT24.	Apsvērt līdz 2025. gadam noteikt <i>HELCOM</i> karstos punktus, pamatojoties uz apzinātajiem papildu avotiem, kas rada būtisku negatīvu ietekmi uz Baltijas jūras ekosistēmu, sākot ar precizējošu kritēriju izstrādi karsto punktu noteikšanai un likvidēšanai līdz 2023. gadam, un, pamatojoties uz šiem kritērijiem, uzsākt un veikt mērķtiecīgus pasākumus, lai, kur iespējams, likvidētu šādus jaunus karstos punktus.
HT25.	Piešķirt prioritāti <i>HELCOM</i> karsto punktu iekļaušanai investīciju programmās (valsts vai starptautiskās) vai izveidot alternatīvus finanšu mehānismus, vēlākais, līdz 2027. gadam, lai likvidētu <i>HELCOM</i> sarakstā iekļautos karstos punktus.
HT26.	Uzlabot sadarbību ar valstīm, kas nav <i>HELCOM</i> valstis, lai likvidētu pašreizējos karstos punktus, un, piemērojot <i>HELCOM</i> kritērijus, noteikt jaunus karstos punktus, kā arī veicināt visu iespējamo pasākumu īstenošanu to likvidēšanai. Saistība ar citos segmentos paredzēto rīcību

Kods	Rīcība
Tematika: zināšanu apmaiņa un izpratnes vairošana	
HT27.	Uzlabot zināšanu apmaiņu un izpratnes vairošanu, lai veicinātu sabiedrības un ieinteresēto personu atbalstu un interesi izprast Baltijas jūras stāvokli un draudus tās videi, kā arī veicinātu iespējas plašākai sabiedrībai iesaistīties zinātniskās darbībās.
HT28.	Dalīties pieredzē un labākajā praksē par īstenotajiem pasākumiem.

Finansējums

Ekonomiskie ieguvumi no laba stāvokļa sasniegšanas attiecībā uz eitrofikāciju, bioloģisko daudzveidību un citiem Baltijas jūras ekosistēmas aspektiem ir acīmredzami, un tos dokumentē iespaidīgi skaitļi. Baltijas jūras aizsardzības izmaksas var samazināt, rentabli sadalot pasākumus, un daudzos gadījumos ir novērtēts, ka ieguvumi pārsniedz izmaksas. Tomēr nedrīkst aizmirst, ka nepietiekama aizsardzība var radīt ievērojamas izmaksas, jo Helsinku konvencijas 3. panta 4. punktā norādītais princips “piesārņotājs maksā” ir viens no pamatprincipiem un pienākumiem.

Šai ziņā, lai izveidotu sinerģiju un pēc iespējas labāk izmantotu ierobežotos finanšu resursus, visas Līgumslēdzējas puses un *HELCOM* novērotāji pētīs, kā finansējumu (t. i., finanšu un nefinanšu ieguldījumus) darīt pieejamu, lai īstenotu BJRP, jo īpaši ņemot vērā nepieciešamību savienot prioritātes dažādajās nozarēs, kurās finansēšanai tiek izvēlēti projekti.

Jāuzsver, ka, lai īstenotu atjauninātajā BJRP noteikto rīcību un sasniegtu tās mērķus un tādējādi panāktu, ka Baltijas jūra ir veselīga, ir jāpalielina publiskā un privātā sektora ieguldījumi.

Tādēļ privātais sektors, finanšu iestādes, kā arī bezpeļņas nodibinājumi un valstis, kas nav Baltijas jūras reģiona valstis, tiek aicinātas pievienoties centieniem atjaunot labu Baltijas jūras vides stāvokli, kas reģionā atbalsta arī augošu un ilgtspējīgu zilo ekonomiku. Līgumslēdzējas puses veicinās privātā un publiskā finansējuma avotu iesaisti, lai īstenotu BJRP, un, ja iespējams, veicinās arī ārējā finansējuma mobilizēšanu Pasaules Bankas, Vācijas “Kreditanstalt für Wiederaufbau KfW” attīstības banku grupas, Ziemeļvalstu Investīciju bankas un citu organizāciju ietvaros.

ES un tās dalībvalstis, kas ir arī Helsinku konvencijas puses, piešķirs finansējumu atjauninātā BJRP īstenošanai, jo īpaši, ja finansējums ir pieejams, izmantojot Eiropas strukturālo un investīciju fondu 2021.–2027. gada plānošanas perioda programmas, kā arī finansēs atbilstīgus pasākumus saskaņā ar kopējo lauksaimniecības politiku un kopējo zivsaimniecības politiku. Izstrādājot un īstenojot attiecīgās programmas pēc 2020. gada, tās apņemas ievērot ES stratēģijas Baltijas jūras reģionam (*EUSBSR*) pārskatītā rīcības plāna prioritātes un politikas jomas, kas vērstas uz Baltijas jūras glābšanu, kā arī Krievijas Federācijas Ziemeļrietumu federālā apgabala sociāli ekonomiskās attīstības stratēģiju. Turklāt BJRP īstenošanu var atbalstīt ar “Interreg” Baltijas jūras programmas finansētajiem projektiem 2021.–2027. gadam. Šajā kontekstā Baltijas jūras rīcības plāna fonds, ko uztur *NIB/NEFCO*, var būt instruments, kas atbalsta atjauninātā BJRP īstenošanu, un Līgumslēdzējas puses un citi iespējamie finansētāji var brīvprātīgi veikt ieguldījumu fondā, lai to papildinātu tā, ka tas varētu nodrošināt finansējumu visiem dalībniekiem, kas vēlas piedalīties BJRP mērķu sasniegšanā.

Atsauces

HELCOM ziņojumi

HELCOM (2013): HELCOM Red List of Baltic Sea species in danger of becoming extinct. Baltic Sea Environmental Proceedings No. 140.

HELCOM (2018): Economic and social analyses in the Baltic Sea region – HELCOM Thematic assessment 2011–2016. Baltic Sea Environment Proceedings No. 160.

HELCOM (2018): HELCOM Assessment on maritime activities in the Baltic Sea 2018. Baltic Sea Environment Proceedings No. 152.

HELCOM (2018): HELCOM Thematic assessment of biodiversity 2011-2016. Baltic Sea Environment Proceedings No. 158.

HELCOM (2018): HELCOM Thematic assessment of eutrophication 2011-2016. Baltic Sea Environment Proceedings No. 156.

HELCOM (2018): HELCOM Thematic assessment of hazardous substances 2011-2016. Baltic Sea Environment Proceedings No. 157.

HELCOM (2018): Sources and pathways of nutrients to the Baltic Sea. Baltic Sea Environment Proceedings No. 153.

HELCOM (2018): State of the Baltic Sea – Second HELCOM holistic assessment 2011-2016. Baltic Sea Environment Proceedings No. 155.

HELCOM (2018): Thematic assessment of cumulative impacts on the Baltic Sea 2011-2016. Baltic Sea Environment Proceedings No. 159.

HELCOM (2020): HELCOM Annual report on discharges observed during aerial surveillance in the Baltic Sea 2019.

HELCOM (2020): Inputs of nutrients to the sub-basins. HELCOM core indicator report. Online.

HELCOM/Baltic Earth (2021): Climate Change in the Baltic Sea 2021 Fact Sheet. Baltic Sea Environment Proceedings No. 180.

Eiropas Savienības tiesību akti un politika

Eiropas Komisijas paziņojums. Eiropas zaļais kurss (COM(2019) 640 final)

ES Biodaudzveidības stratēģija 2030. gadam. Atgriezīsim savā dzīvē dabu (COM(2020) 380 final)

Stratēģija “No lauka līdz galdam”. Taisnīgas, veselīgas un videi draudzīgas pārtikas sistēmas vārdā (COM(2020) 381 final)

Ceļš uz veselīgu planētu itin visiem. ES Gaisa, ūdens un augsnes nulles piesārņojuma rīcības plāns (COM(2021) 400 final)

ES stratēģija atkrastes atjaunīgās enerģijas potenciāla atraisīšanai klimatneitrālas nākotnes vārdā (COM(2020) 741 final)

Jauns aprites ekonomikas rīcības plāns. Par tīrāku un konkurētspējīgāku Eiropu (COM(2020) 98 final)

Ilgtermiņīgas un viedas mobilitātes stratēģija – Eiropas transporta virzība uz nākotni

Eiropas Parlamenta un Padomes 2008. gada 17. jūnija Direktīva 2008/56/EK

Eiropas Parlamenta un Padomes 2000. gada 23. oktobra Direktīva 2000/60/EK

Padomes 1991. gada 12. decembra Direktīva 91/676/EEK

Padomes 1991. gada 21. maija Direktīva 91/271/EEK

Eiropas Parlamenta un Padomes 2010. gada 24. novembra Direktīva 2010/75/ES

Eiropas Parlamenta un Padomes 2019. gada 5. jūnija Direktīva (ES) 2019/904

Eiropas Parlamenta un Padomes 2009. gada 30. novembra Direktīva 2009/147/EK un Padomes 1992. gada 21. maija Direktīva 92/43/EEK

RĪCĪBAS PLĀNS (COM(2009) 248 galīgā redakcija, SWD 2021 (24) galīgā redakcija)

Eiropas Parlamenta un Padomes 2014. gada 23. jūlija Direktīva 2014/89/ES, ar ko izveido jūras telpiskās plānošanas satvaru

Eiropas Parlamenta un Padomes 2008. gada 19. novembra Direktīva 2008/98/EK

Eiropas Parlamenta un Padomes 2019. gada 17. aprīļa Direktīva (ES) 2019/883

Eiropas Parlamenta un Padomes 2016. gada 11. maija Direktīva (ES) 2016/802

Eiropas Parlamenta un Padomes 2013. gada 11. decembra Regula (ES) Nr. 1380/2013 par kopējo zivsaimniecības politiku

Krievijas Federācijas tiesību akti un politika

2002. gada 10. janvāra Federālais likums par vides aizsardzību № 7

1995. gada 23. novembra Federālais likums par ekoloģisko pārbaudi Nr. 174. Krievijas Federācijas Dabas resursu un ekoloģijas ministrijas 2020. gada 1. decembra rīkojums Nr. 999 (Prasības materiāliem par ietekmes uz vidi novērtējumu)

1998. gada 24. jūnija Federālais likums par ražošanas un patēriņa radītajiem atkritumiem Nr. 89

2004. gada 20. decembra Federālais likums par zivsaimniecību un ūdens bioloģisko resursu aizsargāšanu Nr. 166

1999. gada 4. maija Federālais likums par gaisa aizsardzību Nr. 96

2021. gada 2. jūlija Federālais likums par siltumnīcefekta gāzu emisiju ierobežošanu Nr. 296

1995. gada 14. marta Federālais likums par aizsargājamām dabas teritorijām Nr. 33

1998. gada 31. jūlija Federālais likums par Krievijas Federācijas iekšējiem ūdeņiem, teritoriālajiem ūdeņiem un piekrastes ūdeņiem Nr. 155

1995. gada 30. novembra Federālais likums par Krievijas Federācijas kontinentālo šelfu Nr. 187

1992. gada 21. februāra Federālais likums par jūras dibena dzīļu (derīgo izrakteņu) izmantošanu Nr. 2395-1

2006. gada 3. jūnija Federālais likums Nr. 74

2006. gada 4. decembra Federālais likums Nr. 200

Krievijas Federācijas prezidenta 2017. gada 19. aprīļa dekrēts Nr. 176

Krievijas Federācijas valdības 2012. gada 18. decembra rīkojums Nr. 2423-r

Krievijas Federācijas valdības 2009. gada 27. augusta rīkojums Nr. 1235-r

Krievijas Federācijas valdības 2014. gada 17. februāra rīkojums Nr. 212-r

Krievijas Federācijas valdības 2019. gada 30. augusta rīkojums Nr. 1930-r

Krievijas Federācijas valdības 2018. gada 25. janvāra rīkojums Nr. 84-r

Krievijas Federācijas valdības 2019. gada 26. novembra rīkojums Nr. 2798-r

Krievijas Federācijas prezidenta 2009. gada 17. decembra rīkojums Nr. 861-rp

Labojumi

2021. gada 22. oktobris: kļūdaina teksta labojums attiecībā uz B24 rīcību.

2021. gada 7. decembris: redakcionāli labojumi.

Publicēts:

Helsinku Komisija – *HELCOM*
Katajanokanlaituri 6B
00160 Helsinki, Finland

www.helcom.fi

Bibliogrāfiskiem mērķiem šis dokuments norādāms šādi: “HELCOM Baltic Sea Action Plan – 2021 update. HELCOM 2021.”

© 2021 Baltijas jūras vides aizsardzības komisija (Helsinku Komisija – *HELCOM*)

Visas tiesības saglabātas. Šajā publikācijā iekļauto informāciju vai tās izvilkumus, izņemot attēlus un grafiskos elementus, kas nepieder *HELCOM* un nav norādīti kā tādi, var pavairot bez iepriekšējas piekrišanas ar nosacījumu, ka tiek sniegta pilnīga atsauce uz šo publikāciju, kā norādīts iepriekš.

Ilustrācijas: Katinka Reinke [*Katinka Reinke*]

Fotogrāfijas: “Adobe Stock”

Izkārtojums: Dominiks Litfas [*Dominik Littfass*]

Par veselīgu Baltijas jūru

helcom.fi